

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΘ'

ΤΕΥΧ. Α'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14-115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

1/15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1992

ΑΡΙΘ. 13

70 ἔτη μετὰ τὴν καταστροφὴν

ΜΝΗΜΗ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

Ἀθήνησι τῇ 11ῃ Αὐγούστου 1992

ΠΑΡΑΙΝΕΤΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 2537

Πρὸς

Τὸν εὐσεβῆ Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὸν λαόν.

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἐβδομηκονταετία παρήλθεν, ἀφ' ἧς ἡ ψυχὴ τοῦ Ἑλληνος ἐθρήνησε τὴν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἐθνικὴν τραγωδίαν καὶ συμφορὰν, ἕνεκα τῆς ὁποίας τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν Γένος ἀπεξενώθη πατρώας γῆς, ὅπου ἐπὶ αἰῶνας τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα ἐμεγαλουργήσῃ, ἐκεῖθεν μεταλαμπαδεύσαν καθ' ἅπασαν τὴν οἰκουμένην τὸν πολιτισμὸν καὶ τὰ ὑψηλότερα τῶν ἀνθρωπίνων ἰδεωδῶν. Ἱστορία μακράωνος καὶ τετιμημένου παρελθόντος, χρόνοι δόξης καὶ ἀκμῆς, ἀλλὰ καὶ ἡμέραι πικρῶν καὶ θλίψεων παρελεύθουν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας, κατὰ τὰς ὁποίας ἡ μνήμη τῶν ἐπιγενομένων γενεῶν στρέφεται εἰς τὴν ἐπελθοῦσαν τότε δοκιμασίαν. Ὁ ἀντίλαλος τῶν αἰῶνων ὑποφελλίζει εἰς τὰ ὄψα μας ἀφθιτον δόξαν παρωχημένων μεγαλείων ἀλλὰ καὶ δάκρυα πικρῶν ἀναμνήσεων ἔρχονται νὰ θολώσουν τὰ ὄμματά τῆς ψυχῆς μας.

Μικρὰ Ἀσία, Ἰωνία, Πόντος, Καππαδοκία! Τόποι συνδεδεμένοι μὲ σελίδας δόξης καὶ λαμπρότητος ἀληθινῆς. Τόποι ἡ-

γιασμένοι μὲ αἵματα ἡρώων καὶ μαρτύρων, κειμένων εἰς αἰῶνας ὡς τὸ λαμπρότερον κόσμημα τῆς ἱστορίας των. Τόποι πρὸ πάντων συνδεδεμένοι μὲ τοὺς ἀγιωτέρους χριστιανικοὺς παλμούς, ἐφ' ὅσον τὸ φῶς τῆς χριστιανικῆς εὐσεβείας φωτίζει κάθε σελίδα τῆς μακράωνος ζωῆς των καὶ προβάλλει αὐτὸ ἀχώριστος συνοδοιπόρος τῶν τέκνων των, κανδήλα ἀκοίμητος καὶ τῶν καλῶν καὶ τῶν κακῶν ἡμερῶν, φάρος σωτήριος πάντοτε τῆς πορείας των. Καὶ ἤδη τὰ ποιμνία τῶν Λυχνιῶν τῆς Ἀποκαλύψεως, τῶν Ἀποστολικῶν δηλαδὴ Ἐκκλησιῶν τῆς Μικρᾷ Ἀσίας, τὴν πίστιν των αὐτὴν συναπεκόμισαν ὡς πολῦτιμον παρακαταθήκην, ἀναλαμβάνοντα τὸν δρόμον τοῦ πικροῦ ἐκ τῆς γενεθλίου γῆς χωρισμοῦ.

Ἀπροσδόκητος συμφορὰ ἔπληξε τοὺς μέχρι τότε εὐδαιμονοῦντας ἀδελφούς μας τῆς Μικρᾷ Ἀσίας. Χιλιάδες ἐξ αὐτῶν εὖρον θάνατον μαρτυρικὸν ὑπὸ τὴν βαρεῖαν τοῦ ἐχθροῦ τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος σπάθην. Μυριάδες κατεπνίγησαν ἀπέλπιδες εἰς τὸ πέλαγος ἢ διεσκορπίστησαν καὶ ἀπέθανον εἰς τὰ ὄρη, φεύγοντες τοῦ βαρβάρου τὴν ὄργην καὶ μανίαν. Ἀλλὰ καὶ ἑκατοντάδες χιλιάδες προσέφυγαν γυμνήται καὶ τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἔστερημένοι

εἰς τὴν Μητέρα Ἑλλάδα, ἥτις ἐν δάκρυσιν περιουήγαγε τούτους, «ὄν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς» ἐν δεινῇ θυέλλῃ.

Τῶν ἀλήστου μνήμης γεγονότων ἀναμνησκόμενοι κατ' αὐτάς παρρησίᾳ διακηρύττομεν ὅτι λαοὶ οἱ ὅποιοι ξεχνοῦν τὴν ἱστορίαν των χάνουν καὶ τὴν ἐθνικὴν των ταυτότητα καὶ αὐτοσυνειδησίαν. Διὸ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὡς ὁ ἀπὸ αἰῶνων συνδετικὸς κρῖκος τοῦ ἔθνους οὐδέποτε θὰ παύσῃ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοιούτων γεγονότων νὰ ἀνάπτῃ χάριν τοῦ ἔθνους μέσα εἰς τὸ σκότος καὶ τὴν ἀχλὺν τῆς θλίψεως τὸ φῶς τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς προσδοκίας. Μὲ τὴν πίστιν εἰς τὸν Ἐσταυρωμένον καὶ Ἀναστάντα Χριστὸν ἡ θλίψις τοῦ ἔθνους καὶ ἡ δοκιμασία του μεταποιοῦνται εἰς κολυμβήθραν ἀναγεννήσεως. Ὁ πόνος γίνεται γέφυρα, μετάγουσα ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανόν. Ἡ ὁδὸν γίνεται ἄκμων, ἐπὶ τοῦ ὁποίου σφυρηλατεῖται ἡ καρδιά τοῦ Ἑλληνοῦ. Ἐὰν τὸ Γένος μας, ποτισμένον ἀπὸ τὰ θαυτέρα νάματα τῆς ἐλληνικῆς σοφίας καὶ τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἐστάθῃ ἄκαμπτον πρὸ τῆς ὑλικῆς βίας καὶ τῆς δυστυχίας, τοῦτο κατῶρθωσε διότι οὐδέποτε ἀπέλιπεν ἡ πίστις εἰς τὴν Πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀρετῆς.

Ἄλλὰ καὶ τώρα, εἴπερ ποτὲ ἄλλοτε, ἔνεκα τῆς κρισιμότητος τῶν περιστάσεων πρέπει νὰ εἶναι ἀκόμη θαυτέρα ἢ πίστις μας αὕτη εἰς τὰ αἰώνια ἰδανικά τοῦ Γένους. «Στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις». Ἡ ἀρετὴ μας, ἐκδηλουμένη εἰς ἀτρυτον μόχθον, εἰς πειθαρχίαν, εἰς ἀνθρωπισμόν, εἰς προσήλωσιν πρὸς τὰς παραδόσεις καὶ πίστιν ἀμετάθετον πρὸς τὸν Θεόν, αὕτη θὰ ἀποτελέσῃ τὸν μοχλόν, ὁ ὅποιος θὰ ἄρῃ τὸ θάρος τοῦ ἀγῶνος τὸ κύριον.

Ἡ ἀνασύνδεσίς μας μὲ τὰς μεγάλας πηγὰς τῆς δυνάμεώς μας ὡς ἀτόμων καὶ

ὡς λαοῦ, μὲ τὰ χριστιανικά δηλαδὴ διδάγματα καὶ τὴν ἐθνικὴν μας ἱστορίαν, θὰ ὀδηγήσῃ καὶ πάλιν τὴν ἐλληνικὴν ψυχὴν ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς εἰς τὸ ποθούμενον ὕψος τὸ ὅποιον δὲν θὰ μετρεῖται μὲ τῆς ὕλης τὴν δύναμιν, ἀλλὰ μὲ τοῦ πνεύματος τὸν ἡρωϊσμόν, μὲ τὴν ἀρετὴν καὶ πρὸ παντὸς μὲ τὴν ἱερὰν πίστιν.

Ἔστω δ' ἡ παροῦσα εὐκαιρία, εὐκαιρία διαπιστώσεως καὶ συνειδητοποιήσεως τῆς ἀναγκαιότητος διὰ ἐθνικὴν ὁμοψυχίαν καὶ ὁμοφροσύνην. Ὁ ἐλληνικὸς λαὸς γνωρίζει ἐκ πικρᾶς πείρας τὰς ὀδυνηρὰς τῆς διχοστασίας συνεπειάς, εἶναι δὲ ἐκεῖναι τὰς ὁποίας ὁ Παῦλος προσφυῶς ὑποδεικνύει λέγων «εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε» (Γαλ. 5,15). Μόνον μὲ ὁμόνοιαν καὶ ἀλληλεγγύην καὶ ἀδελφосύνην, ὁ ἐλληνικὸς λαὸς θὰ ἀποσείσῃ τὰ σκιάζοντα τὸν γαλανὸν οὐρανὸν τῆς πατρίδος μας νέφη.

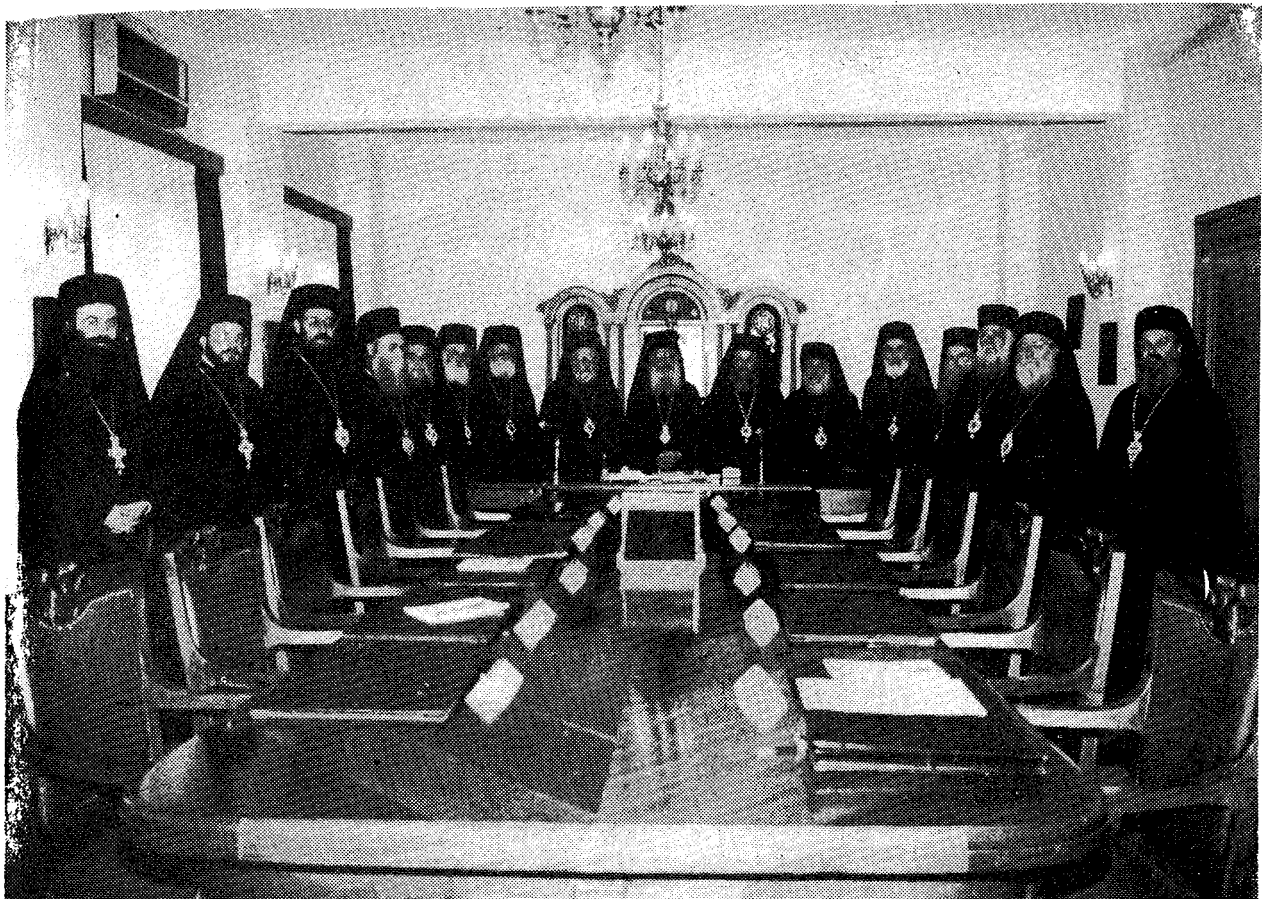
Τὸ τίμιον αἷμα τῶν ἐθνομαρτύρων Χρυσόστομου Σμύρνης, Γρηγορίου Κυδωνιῶν, Ἀμβροσίου Μοσχονησιῶν καὶ Εὐθυμίου Ζήλων, καθὼς καὶ πλήθους ἄλλων ἀνωνύμων καὶ ἐπωνύμων μαρτυρικῶς τελειωθέντων ἡρώων, ὑπὲρ ὧν τελοῦνται τὰ ἱερὰ ταῦτα μνημόσυνα σήμερον, σηματοδοτεῖ τὴν πορείαν τοῦ συγχρόνου ἐλληνισμοῦ εἰς τὸν δρόμον τοῦ ἐθνικοῦ καθήκοντος καὶ καλεῖ ἅπαντας εἰς ἐγρήγορσιν καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὰς προαιωνίους ἀρχὰς τοῦ Γένους.

Ἡ δὲ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν*.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ, Πρόεδρος
Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Καρπαθάκης

* Ἀνεγνώσθη εἰς τοὺς ἱεροὺς ναοὺς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν Κυριακὴν 13ην Σεπτεμβρίου 1992.

Η ΔΙΑΡΚΗΣ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ 136ης ΠΕΡΙΟΔΟΥ (1.9.1992 — 31.8.1993)

Τὰ Μέλη τῆς ὑπὸ τὴν νέαν σύνθεσιν Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου. Εἰς τὸ μέσον ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ καὶ ἐκατέρωθεν αὐτοῦ οἱ Σεβ. Μητροπολίται: Μεγάρων καὶ Σαλαμῖνος κ. Βαρθολομαῖος, Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος, Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος, Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Κλεόπας, Παροναξίας κ. Ἀμβρόσιος, Νέας Σμύρνης κ. Ἀγαθάγγελος, Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Χρυσόστομος, Καστορίας κ. Γρηγόριος, Κίτρους καὶ Κατερίνης κ. Ἀγαθόνικος, Διδυμοτείχου καὶ Ὀρεστιάδος κ. Νικηφόρος, Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος καὶ ὁ Δῆμου κ. Ἰερόθεος. Ἐπίσης: ὁ Ἀρχιγραμματεὺς ἀρχιμ. κ. Δαμασκηνὸς Καρπαθάκης καὶ οἱ Γραμματεῖς ἀρχιμ. κ. Ἰγνάτιος Λάππας καὶ ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Παπακώστας.

(Φωτογρ. Ἀλεξ. Κατσιμπα)

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος κατὰ τὴν α' συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 136ης Συνοδικῆς Περιόδου (1.9.92 ἕως 31.8.93) συνεκρότησε τὰ Συνοδικὰ Δικαστήρια, διώρισε τοὺς Σεβ. Συνέδρους ὡς Μέλη τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν, συνεκρότησε τὰ Ὑπηρεσιακὰ καὶ τὰ Συμβούλια τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὄργανισμῶν κ.λπ., ὡς κάτωθι:

Α. ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ διὰ Προσφυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Συνοδικῶν Δικαστηρίων:

α) Πρόεδρος ὁ Σεβ. Μεγάρων κ. Βαρθολομαῖος.

β) Τακτικὰ Μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίται: Θεσσαλιώτιδος κ. Κλεόπας, Διδυμοτείχου κ. Νικηφόρος, Καστορίας κ. Γρηγόριος καὶ Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος.

Β. ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΝ διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Συνοδικὸν Δικαστήριον:

α) Πρόεδρος ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ.

β) Τακτικά Μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίται Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος, Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος, Παροναξίας κ. Ἀμβρόσιος, Νέας Σμύρνης κ. Ἀγαθάγγελος, Ἐδέσσης κ. Χρυσόστομος καὶ Κίτρους κ. Ἀγαθόνικος.

γ) Ἀναπληρωματικὸν μέλος δι' ἀμφοτέρα τὰ Δικαστήρια ὀρίζεται κατὰ νόμον ὁ Σεβ. Λήμνου κ. Ἰερόθεος.

ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΠΙΤΡΟΠΑΙ

Συνοδικὰ Μέλη εἰς τὰς διὰ τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ Ν. 590) 77 συσταθείσας Συνοδικὰς Ἐπιτροπὰς ὀρίζονται οἱ ἑξῆς Σεβ. Συνοδικοὶ Ἀρχιερεῖς:

1. Ἀρχιγραμματείας: Ὁ Σεβ. Μεγάρων κ. Βαρθολομαῖος.

2. Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης καὶ Μουσικῆς: Ὁ Σεβ. Θεσσαλιώτιδος κ. Κλεόπας.

3. Θείας Λατρείας καὶ Ποιμαντικῆ Ἔργου: Ὁ Σεβ. Λήμνου κ. Ἰερόθεος.

4. Δογματικῶν καὶ Νομοκανονικῶν Ζητημάτων: Ὁ Σεβ. Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος.

5. Μοναχικοῦ Βίου: Ὁ Σεβ. Παροναξίας κ. Ἀμβρόσιος.

6. Χριστιανικῆς Ἀγωγῆς καὶ Νεότητος: Ὁ Σεβ. Ἐδέσσης κ. Χρυσόστομος.

7. Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων: Ὁ Σεβ. Ν. Σμύρνης κ. Ἀγαθάγγελος.

8. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ Ἐπιμορφώσεως τοῦ Κλήρου: Ὁ Σεβ. Κίτρους κ. Ἀγαθόνικος.

9. Τύπου, Δημοσίων Σχέσεων καὶ Διαφωτίσεως: Ὁ Σεβ. Ν. Σμύρνης κ. Ἀγαθάγγελος.

10. Ἐπὶ τῶν Αἱρέσεων: Ὁ Σεβ. Μυτιλήνης κ. Ἰακώβος.

11. Κοινωνικῆς Προνοίας καὶ Εὐποιίας: Ὁ Σεβ. Καστορίας κ. Γρηγόριος.

12. Ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν: Ὁ Σεβ. Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος.

ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ

Α. Ἀνώτερον Ὑπηρεσιακὸν Συμβούλιον τῆς Ἐκκλησίας (Α.Υ.Σ.Ε.).

Πρόεδρος: Ὁ Σεβ. Μεγάρων κ. Βαρθολομαῖος, ἀναπληρούμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Δημητριάδος κ. Χριστόδουλου.

Β. Τριμελὲς Ὑπηρεσιακὸν Συμβούλιον (διὰ θέματα ὑπαλλήλων Ἐκκλησιαστικῶν Ὁργανισμῶν).

Πρόεδρος: Ὁ Σεβ. Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος, ἀναπληρούμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Θεσσαλιώτιδος κ. Κλεόπας.

Γ. Τριμελὲς Ὑπηρεσιακὸν Συμβούλιον (διὰ θέματα ὑπαλλήλων Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ Ἱ. Μητροπόλεων).

Πρόεδρος: Ὁ Σεβ. Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος, ἀναπληρούμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Παροναξίας κ. Ἀμβροσίου.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

1. ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ

α) Τακτικά Μέλη: 1) Ὁ Σεβ. Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος. 2) Ὁ Σεβ. Λήμνου κ. Ἰερόθεος.

β) Ἀναπληρωματικά Μέλη: 1) Ὁ Σεβ. Παροναξίας κ. Ἀμβρόσιος. 2) Ὁ Σεβ. Μυτιλήνης κ. Ἰακώβος.

2. Τ.Α.Κ.Ε.

Πρόεδρος ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεῖμ. Ἀναπληρωτῆς αὐτοῦ ὁ Σεβ. Μεγάρων κ. Βαρθολομαῖος.

Τακτικὸν Μέλος ὁ Σεβ. Νέας Σμύρνης κ. Ἀγαθάγγελος, με ἀναπληρωτὴν τὸν Σεβ. Ἐδέσσης κ. Χρυσόστομον.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Πρόεδρος: Ὁ Σεβ. Καστορίας κ. Γρηγόριος.

ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΔΟΣΕΩΣ «ΔΙΠΤΥΧΩΝ»

Πρόεδρος: Ὁ Σεβ. Λήμνου κ. Ἰερόθεος, ἀναπληρούμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

Ἐποπτεύουσα Ἐπιτροπή: 1) Ὁ Σεβ. Μεγάρων κ. Βαρθολομαῖος. 2) Ὁ Σεβ. Λήμνου κ. Ἰερόθεος.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΜΟΣΧΑΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΡΩΣΙΑΣ Κ. ΑΛΕΞΙΟΥ Β'

Γ'

α') Ὁ Μακαριώτατος Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας κ. Ἀλέξιος, τὴν 14ην Ἀπριλίου 1991, κατὰ τὴν ἐν Μόσχα προσφώνησίν του πρὸς τὸν ἀείμνηστον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Δημήτριον τὸν Α' ἐξέφρασε τὴν χαρὰν του διὰ τὰς ἐν τῇ τότε Σοβιετικῇ Ἐνώσει ἀλλαγὰς, ἕνεκα τῶν ὁποίων «χιλιάδες νέων Ὁρθοδόξων ναῶν ἀνοίγονται· κανδήλαι ἀνάπτονται ἐκ νέου ἐν ναοῖς, οἱ ὅποιοι ἐπιστρέφονται εἰς τοὺς λάτρεις· προσευχαὶ μοναχῶν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου ἐπαναρχίζουσιν εἰς μέχρι προσφάτως ἐρήμους ἰ. μονὰς· τὰ κατὰ τὰ σκοτεινὰ ἔτη κεκλεισμένα κέντρα τοῦ χριστιανικοῦ φωτισμοῦ-θεολογικὰ σεμινάρια καὶ σχολαὶ ἀνοίγουν ἐκ νέου, κατηχητικὴ δραστηριότης ἔχει ἀρχίσει, Κυριακὰ (Κατηχητικὰ) Σχολεῖα λειτουργοῦν καὶ ἡ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας ἀκούεται μετὰ προσοχῆς ὑπὸ εὐρυτάτων κύκλων τῆς χώρας...»⁹.

β') Τὴν 23ην Ἀπριλίου 1991 ὁ Ἁγιώτατος Πατριάρχης κ. Ἀλέξιος Β', κηρύσσων τὴν ἐναρξίν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Πρώτου Συνεδρίου Ὁρθοδόξου Νεολαίας τῆς Μόσχας, ἐν τῇ σχετικῇ χαιρετιστηρίῳ ὁμιλίᾳ του, εἶπεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς: «Εὐχαριστοῦμεν τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Μόσχας, διότι μᾶς ἔδωσε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἔχωμεν τὴν πρώτην ταύτην συνάντησιν ἐντὸς τῶν χώρων του. Ἐχω ὁμιλήσει εἰς διαφόρους αἰθούσας διαλέξεων, ἀλλ' αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη ὁμιλία μου ἐντὸς μιᾶς αἰθούσης διαλέξεων τοῦ Πανεπιστημίου Μόσχας. Εἶμαι πολὺ ἱκανοποιημένος, διότι βλέπω ἐνταῦθα ἱερεῖς

καὶ λαϊκοὺς συνεργάτας, τοὺς ὁποίους γνωρίζω ἐκ τοῦ ἐνοριακοῦ ἔργου των εἰς τὰς ἐνορίας τῆς Μόσχας. Ἡμεῖς ὡς Ἐκκλησία ἀντιμετωπίζομεν σήμερον πολλὰ καθήκοντα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκτελεσθοῦν ἄνευ τῆς βοήθειας τῶν νέων. Βλέπομεν εἰς σᾶς, οἱ ὅποιοι μετέχετε τοῦ συνεδρίου αὐτοῦ, ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐν τῷ μέλλοντι θὰ ἀντικαταστήσουν ἡμᾶς ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ διακονίᾳ. Ποῖα εἶναι τὰ καθήκοντα, τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζομεν σήμερον;

»Εἶναι ἡ ἐπισκευὴ (ἀνοικοδόμησις, ἀποκατάστασις) τῶν ναῶν, οἱ ὅποιοι κατεστράφησαν, κατεκρημνίσθησαν, συχνάκις ἐβεβηλώθησαν καὶ τώρα δίδονται ὀπίσω εἰς ἡμᾶς. Συχνάκις μᾶς ἐπιστρέφονται ἐρείπια... Ἡ ἀποστολὴ τῆς ἀνοικοδομήσεως δὲν εἶναι εὐχερῆς, διότι δὲν ἔχομεν νὰ ἀνοικοδομήσωμεν ἕνα ἢ δώδεκα ἢ ἕστω ἑκατόν, ἀλλὰ χιλιάδας ναῶν, οἱ ὅποιοι ἐπιστρέφονται εἰς ἡμᾶς σήμερον. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει διὰ δωδεκάδας μοναστηρίων, ἐν τοῖς ὁποίοις σήμερον ἀναβιώνει ἡ μοναστικὴ ζωὴ.

»Ἐπίσης ἀναζωογονεῖται ἡ θρησκευτικὴ ἐκπαίδευσις. Ἡ ἀναζωογόνησις ἀρχίζει διὰ τῆς ἐπαναλειτουργίας τῶν ἐνοριακῶν σχολείων. Ἦδη πολλὰ ἐξ αὐτῶν ἔχουν ἀνοίξει. Αἱ συναντήσεις μου μετὰ τῶν μαθητῶν τῶν Κυριακῶν (Κατηχητικῶν) Σχολείων μὲ καθιστοῦν αἰσιόδοξον, διότι δύναμαι νὰ βλέπω μετὰ πόσης ἐντόνου δίστης ἀπορροφοῦν τὰς ἀρχὰς τῆς πίστεως, τῆς πνευματικότητος καὶ τῆς ἠθικῆς ζωῆς.

»Ὁξεῖα εἶναι ἡ ἀνάγκη διὰ τὴν κατηχησιν ἰδίως ἐκείνων, οἱ ὅποιοι προσέρχονται διὰ νὰ βαπτισθοῦν ἐν ὠρίμῳ ἡλικίᾳ. Θὰ πρέπει νὰ πράττουν τοῦτο ἐνσυνειδή-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 420 τοῦ ὑπ' ἀρ. 12 τεύχους.

9. The Journal of the Moscow Patriarchate, ἀρ. 9, ἔτος 1991, σ. 4.

τως ὥστε νὰ μὴ περιγράφονται αἱ ἡμέραι μας διὰ τῶν λόγων τοῦ Leskon, κατὰ τοὺς ὁποίους ὁ Ρῶσος βαπτίζεται, ἀλλὰ δὲν φωτίζεται. Εἶναι μέγα καθῆκον νὰ φωτίζωμεν τὸν λαόν.

»Ἡ ἀγαθοεργία καὶ τὸ ἔλεος ἐπανέρχονται εἰς τὴν ζωὴν μας ὡς ἔμπρακτος διακήρυξις τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον».

Ἐπὶ τοῦ τελευταίου σημείου τούτου ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης κ. Ἀλέξιος Β΄, ὁμιλῶν πρὸς τοὺς χριστιανοὺς νέους τῆς Μόσχας, παρουσιάζεται διαπρύσιος κήρυξ τοῦ Χριστιανικοῦ Κοινωνισμοῦ καὶ καλεῖ τοὺς Ρώσους πρὸς μίμησιν τοῦ διακονικοῦ-κοινωνικοῦ ἔργου τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν καὶ πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν ἔργων καὶ τῶν ἰδρυμάτων τῆς χριστιανικῆς φιλανθρωπίας, τὰ ὅποια εἶχε καταργήσει ἡ κομμουνιστικὴ βιοθεωρία. Ὁ Ἀγιώτατος Πατριάρχης κηρύττει ἀληθῆ ἐκστρατεῖαν, ἵνα ἡ Ἐκκλησία ἡγηθῆ τοῦ ἔργου τῆς καταπολεμήσεως τῶν συσσωρευθεισῶν κοινωνικῶν πληγῶν καὶ τῆς παντοειδοῦς ὑλικῆς καὶ πνευματικῆς δυστυχίας, ἣτις μαστίζει εὐρείας τάξεις τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ¹⁰.

γ') Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης κ. Ἀλέξιος Β΄ ἐν τῇ ὁμιλίᾳ του, ἣτις ἐγένετο τὴν 31ην Ἀπριλίου 1991 ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἐν τῷ Κρεμλίῳ ἐξεδήλωσε τὴν ἀκράδαντον πίστιν του εἰς τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν, εἰπὼν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς: «Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία σταθερῶς πιστεύει εἰς τὴν πανάγαθον Θεῖαν Πρόνοιαν, ἡ ὅποια εἶναι ἡ ἀδιάκοπος ἐνέργεια τῆς σοφίας καὶ χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἡ ὅποια μετατρέπει τὸ κακὸν εἰς ἀγαθόν. Ἐνίοτε εἶναι δύσκολον νὰ ἴδωμεν ἐκδηλώσεις τῆς Θεῖας Προνοίας εἰς κρισίμους καταστάσεις, ἀλλὰ θὰ ἔλθῃ χρόνος, καθ' ὃν πράγματα ἀσαφῆ θὰ γίνουν αὐταπόδεικτα καὶ τὸ ἀκατανόητον θὰ μετατραπῆ εἰς λογικὸν καὶ φυσικόν. Πιστεύω, ὅτι μετὰ τὴν διέλευσίν μας διὰ τῆς κρίσεως, τὴν ὅποιαν ἡμεῖς οἱ Ρῶσοι κατανοοῦμεν ὡς ἐξυγιαντικὴν κάθαρσιν, θὰ

εἴμεθα ἱκανοὶ νὰ δεχθῶμεν ἐν νέον συμβόλαιον τῆς ζωῆς καὶ νὰ ζῶμεν κατὰ τρόπον εὐπρεπῆ»¹¹.

δ') Τὸ ποιμαντικὸν ἐνδιαφέρον τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριάρχου Μόσχας Ἀλεξίου Β΄ διὰ τὴν σφαιρικὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἐσωτερικῶν προβλημάτων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας κατέστη ἄλλην μίαν φορὰν ἐκδηλον κατὰ τὸ ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις Μήνυμά του, ἐν τῷ ὁποίῳ, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἀναφέρονται ὁλονὲν ἀξανάσιμα καὶ πληθυνόμενα ἐπιτεύγματα. «Μέγας, —λέγει—, εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν τέκνων τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ὅποια ἀπεκτήσαμεν διὰ τοῦ Μυστηρίου τοῦ ἀγίου Βαπτίσματος· πολλοὶ ναοὶ καὶ μοναστήρια κατόπιν ἐπισκευῆς ἐπεστράφησαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· θεολογικὰ σεμινάρια καὶ σχολεῖα ἤνοιξαν ἐν ἐπισκοπαῖς καὶ Κυριακὰ (Κατηχητικὰ) Σχολεῖα ἰδρύθησαν ἐν ταῖς πλείσταις τῶν ἐνοριῶν. Αἱ (ἐκκλησιαστικαὶ) δραστηριότητες εἰς τὰς σφαῖρας τῆς φιλανθρωπίας, τοῦ ἐλέους, τῶν ἐκδόσεων, τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς κατηχήσεως διηρύνθησαν... Ἡ πνευματικὴ καὶ ἡ ἠθικὴ ἀναγέννησις τῆς Ρωσίας προχωροῦν, τοῦθ' ὅπερ εἶναι (εἴμεθα βέβαιοι δι' αὐτὸ) τὸ θεμέλιον τῆς ἀναγεννήσεως πασῶν τῶν σφαιρῶν τῆς ζωῆς μας...»¹².

ε') Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης κ. Ἀλέξιος τὴν 2αν Σεπτεμβρίου 1991, ὁμιλῶν ἐν τῷ ἐκτάκτῳ συνεδρίῳ τῶν ἐκπροσώπων τῶν λαῶν τῆς τότε Σοβιετικῆς Ἐνώσεως, ἐνδιαφερόμενος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος, διεκήρυξεν: «Τὸ ἐνδιαφέρον μας διὰ τὴν τύχην τῆς δημοκρατικῆς νομιμότητος εἶναι κατανοητὸν ὑπὸ τὸ φῶς τῶν κρισίμων ἐμπειριῶν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ ὀλοκληρωτικοῦ καθεστῶτος. Τὸ καθεστῶς, ὅπερ κατέστρεψεν ἑκατομμύρια ἐξ ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἀντετίθεντο εἰς αὐτὸ, ὑπεδούλωνε διὰ καταστολῆς πάντα τὰ κοινωνικὰ στρώματα τῶν συμπατριωτῶν μας. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι δικαιολογημένη νὰ κατηγορήσῃ

10. Ἐνθ' ἄνωτ., ἀρ. 8, ἔτος 1991, σσ. 53-55.

11. Αὐτόθι, ἀρ. 12, ἔτος 1991, σ. 7.

12. Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 2.

τοὺς προγενεστέρους κύκλους τῶν ἀρχόντων διὰ τὰς ἐναντίον της προσβολὰς καὶ ἀδικίας. Ἄλλ' εἶθε ὁ Θεὸς νὰ μᾶς προφυλάξῃ ἐκ τῆς ἀναξιοπρεποῦς ἐπιθυμίας νὰ ἐκδικηθῶμεν. Ἡ μακραίων σοφία καὶ ἡ ἐμπειρία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους δεικνύουν, ὅτι τὸ κακὸν δὲν δύναται νὰ νικηθῇ διὰ τοῦ κακοῦ. Ἦδη τὸ 1919 ὁ ἅγιος Τύχων, Πατριάρχης πάσης Ρωσίας, προέτρεπε τὸ ἐκ πολλῶν ἑκατομμυρίων πιστῶν ἀποτελούμενον ποίμνιόν του νὰ ἀποφύγουν τὴν ἐκδίκησιν ἐναντίον τῶν διωκτῶν τῶν»¹³.

στ') Τὰ αἰσθήματα τοῦ Ἁγιωτάτου Πατριάρχου Μόσχας κ. Ἀλεξίου διὰ τὴν Ἑλληνοβυζαντινὴν Ὀρθοδοξίαν, τὰ ὁποῖα ἐφανερώθησαν κατὰ τὸ ἐν Μόσχα Βυζαντινολογικὸν Συνέδριον, ἐξεδηλώθησαν εὐγλώττως καὶ κατὰ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπίσκεψίν του εἰς Ἑλλάδα. Οὕτως, ὁμιλῶν τὴν 17ην Ἰουνίου ἐν τῇ Ἱ. Συνόδῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἶπεν: «Ἐγὼ καὶ οἱ συνοδοί μου διακατεχόμεθα ὑπὸ ἰδιατέρων αἰσθημάτων τώρα πού εἴμεθα εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐν τῶν μεγαλυτέρων κέντρων τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ, πού εἶναι συνδεδεμένον μὲ τὰ ὀνόματα μεγάλων φιλοσόφων, πολιτικῶν, ποιητῶν καὶ καλλιτεχνῶν. Κατὰ κύριον λόγον ὁ ἐρχόμενος εἰς Ἑλλάδα ἐνθυμεῖται τὸ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ κήρυγμα τοῦ Ἀπ. Παύλου, διότι τοῦτο εἶχε τεραστίαν σημασίαν διὰ τὴν ἱστορικὴν πορείαν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἡ ἀνάμνησις αὐτῆ γίνεται ἰδιατέτως ζωντανὴ εἰς τὸν τόπον τοῦτον τώρα, πού αἱ χῶραί μας, μὲ τὰς αἰωνοβίους χριστιανικὰς τῶν παραδόσεις, κατακλύζονται ὑπὸ τῶν κυμάτων τῆς ἐκκοσμικεύσεως καὶ πολλοὶ ἐπιστρέφουν εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν, λησμονοῦντες τὸν ἀληθινὸν καὶ γνωστὸν Θεόν».

ζ') Ἐξ ἄλλου ὁ Ἁγιώτατος Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλέξιος Β' κατὰ τὸ ἐπίσημον γεῦμα, ὅπερ τὴν 21ην Ἰουνίου παρετέθη πρὸς τιμὴν του ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Πεντέλης, προσφωνῶν τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ

πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ καὶ τοὺς λοιποὺς συνδαιτυμόνας, ἐν ἀληθῶς μνημειῶδει λόγῳ μετὰ συναρπαζούσης πηγαίας ἐγκαρδιότητος εἶπεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς: «Ἀνέκαθεν ἦτο δι' ἐμὲ μεγάλη τιμὴ καὶ ἰδιαίτερα χαρὰ νὰ εὐρίσκωμαι εἰς πνευματικὴν ἐπικοινωνίαν μαζί Σας εἰς τὴν ἱεράν δι' ἡμᾶς γῆν τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλλάδος. Δὲν αἰσθανόμεθα ἀπλῶς, ὅτι ἐδῶ εὐρισκόμεθα ἐν μέσῳ ὁμοδόξων ἀδελφῶν, ἀλλὰ καὶ συνειδητοποιοῦμεν, ὅτι ἐδῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκκλησιαστικῶς, πνευματικῶς καὶ πολιτιστικῶς εἴμεθα, σάν στὸ σπίτι μας, μία οἰκογένεια, διότι ἀπὸ τότε, πού ἡ Ρωσία ἐδέχθη τὸ βάπτισμα, ἡ Ἐκκλησία μας καὶ ἡ θεολογικὴ μας σκέψις, διὰ μέσου τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ τῶν Βυζαντινῶν, ἀνετράφησαν καὶ ἠνδρώθησαν μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστιανικοῦ Ἑλληνισμοῦ... Τὸ Ἑλληνοχριστιανικὸ πνεῦμα εἶναι τώρα ἡ κοινὴ μας κληρονομία, εἶναι μία διαθήκη δι' ἡμᾶς. Καὶ γίνεται δεκτὸν ὑφ' ὀλοκλήρου τοῦ πληρώματος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὡς ἐν ὀλοκληρωμένον σύστημα θεολογικῆς σκέψεως, ὡς μία τελεία θεολογικὴ ὁμολογία τῆς Ὀρθοδοξίας πρὸς τὸν σύγχρονον... Χριστιανισμὸν τῆς Δύσεως... Εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ τῆς Ὀρθοδόξου μαρτυρίας... ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν μέγας ὁ ρόλος καὶ ἡ εὐθύνη τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ δύναται, ἀλλὰ καὶ ὀφείλει νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἱεράν διακονίαν τῆς ἀναγεννήσεως τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, αἱ ὁποῖαι μόλις ἐξῆλθον ἐκ τοῦ τοῦνελ τοῦ ἀθεϊστικοῦ ὀλοκληρωτικοῦ συστήματος ἐν καταστάσει ψυχικοῦ σόκ, ἐσωτερικῆς κρίσεως καὶ ἐσωτερικῶν συγκρούσεων. Ἡ ἀδελφὴ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δύναται νὰ γίνῃ δι' ἡμᾶς, — ὅπως λέγει ἡ γνωστὴ φράσις τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου —, «Προκαθημένη τῆς ἀγάπης» καὶ ἰδιατέρως εἰς τὸ ἔργον τῆς χριστιανικῆς καὶ θεολογικῆς μορφώσεως διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Ὀρθοδοξίας ἐκ τῶν ἐναντίον μας ἐπιθέσεων τῆς Δυτικῆς, (ρωμαιο)καθολικῆς καὶ προτεσταντικῆς, προπαγάνδας, καὶ ἐν-

13. Ἐνθ' ἀνωτ. σ. 3.

Η ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΗΣ Α. Μ. ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΜΟΣΧΑΣ ΚΑΙ ΠΛΗΣΗΣ ΡΩΣΙΑΣ Κ. ΑΛΕΞΙΟΥ Β' ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (17-26 Ἰουνίου 1992)*

Στὴ Θεολογικὴ Σχολή

Τὸ ἀπόγευμα, στὶς 7.00' μ. μ. ἔγινε στὸ κεντρικὸ ἀμφιθέατρο τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιμίου Ἀθηνῶν ἡ ἀναγόρευση τοῦ Μακ. Πατριάρχου Μόσχας σὲ Ἐπίτιμο Διδάκτορα τοῦ Ποιμαντικοῦ Τμήματος τῆς Σχολῆς. Τὸ ἀμφιθέατρο ἦταν κατάμεστο ἀπὸ Ἱεράρχες, κληρικούς, Καθηγητές, μέλη τοῦ Διδακτι-

κοῦ Προσωπικοῦ καὶ σπουδαστές. Παρέστησαν καὶ οἱ Πρόεδροι τῆς ΕΛΗΚ καὶ τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων, ἡ τ. Ὑφυπουργὸς Παιδείας κ. Κ. Μπουρδάρα, ὁ Γεν. Γραμματέας Ὁρησκευμάτων κ. Γ. Παπακωνσταντίνου, Ἀρεοπαγίτες κ.ἄ. ἀνώτατοι δικαστικοὶ κ.λπ. Τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο ἐκπροσώπησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σερρών καὶ Νιγρίτης κ. Μάξιμος. Τὸν Πατριάρχη Ἀλέξιο πὺ ἀφίχθηκε συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο κ. Σεραφεῖμ ὑποδέχθησαν οἱ Πρωτα-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 429 τοῦ ὑπ' ἀρ. 12 τεύχους.

αντίον τοῦ προσηλυτισμοῦ, ὁ ὁποῖος διεξάγεται εἰς βάρος ἑκατομμυρίων ὀρθόδοξων πιστῶν τῆς Ἐκκλησίας μας». Ἐν συνεχείᾳ ὁ Ἀγιώτατος Πατριάρχης ὑπέμνησε συγκεκριμένα παραδείγματα ἐκ τῆς κατὰ τὸ παρελθὸν «συμμετοχῆς τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς (ἐν Ρωσίᾳ) χριστιανικῆς καὶ θεολογικῆς μορφώσεως καὶ ὑπερασπίσεως τῆς ἁγίας Ὀρθοδοξίας ἐναντίον τῆς ἐπιτιθεμένης Δύσεως... Εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Ἑλλάς θὰ μείνῃ, ὅπως πάντοτε, πιστὴ εἰς τὴν ἱστορικὴν τῆς κλῆσιν νὰ εἶναι φύλαξ καὶ φρουρὸς τῆς ἁγίας Ὀρθοδοξίας»¹⁴.

*

Ὅταν τὸ «Περιοδικὸν τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας» πρὸ 28 ἐτῶν, τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1964, ἐζήτησεν ἐκ τοῦ γράφοντος νὰ δώσῃ εὐχρητήριο μῆνυμα, ὅπερ ἐδημοσιεύθη τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1965 εἰς τὸ περιοδικὸν τοῦτο, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, εἶπομεν τὰ ἑξῆς: «Εἶθε ὁ Θεὸς νὰ

ἐπιδαψιλεύῃ εἰς τὴν Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν πᾶσαν εὐλογίαν, ἵνα αὕτη συνεχίζῃ νὰ παραμένῃ εὐεργετικὴ ζύμη διὰ τὸν λαόν της καὶ φωτεινὸς φάρος εἰς ὄλην τὴν Οἰκουμένην πρὸς δόξαν τῆς ἁγίας μας Ὀρθοδοξίας, ἥτις εἶναι ἡ μόνη ἐλπίς τοῦ κόσμου»¹⁵. Χαίρομεν, διότι ἡ εἰς Ἑλλάδα ἐπίσκεψις τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριάρχου, Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλεξίου Β' ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ συνειδητοποιήσωμεν, ὅτι ἡ καὶ σήμερον ἀνανεουμένη εὐχή μας ἐκείνη πραγματοποιεῖται κατὰ τὸν καλύτερον δυνατὸν τρόπον ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην ποιμαντορικὴν φροντίδα τοῦ διακεκριμένου τούτου Μακαριωτάτου Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας, ὅστις, — διὰ τῆς σοφίας, τῆς ἀπλότητος, τῆς συνέσεως, τῆς ἐκδηλώσεως φιλελληνικῶν συναισθημάτων καὶ τοῦ βαθυστοχάστου λόγου του— ἀφῆκεν εἰς τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὰς ἀρίστας τῶν ἐντυπώσεων.

(Τέλος)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ἐομότ. Καθηγητῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

14. Ἡ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Μελετίου γενομένη ἐξαιρετικὴ καὶ ὠραία μετάφρασις τῶν ὁμιλιῶν τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας κ. Ἀλεξίου Β' διεσκευάσθη εἰς τὰς χρησιμοποιηθείσας ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ περιχοπὰς, χάριν γλωσσικῆς ὁμοιομορφίας.

15. Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἐντυπώσεις ἐκ τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως, σ. 118.

κὲς Ἀρχὲς μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Πρύτανη τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Πέτρο Γέμπτο. Ἀφοῦ προσκύνησε στὸ Παρεκκλήσιό τῆς Σχολῆς, ὁ Πατριάρχης κατευθύνθηκε στὸ ἀμφιθέατρο, ὅπου ἔγινε δεκτὸς ἀπὸ τοὺς παρόντες μὲ παρατεταμένα χειροκροτήματα.

Τὸν Πατριάρχη προσφώνησε ἐκ μέρους τῆς Συγκλήτου ὁ Πρύτανης κ. Γέμπος καὶ ὁ Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς κ. Ἡλίας Οἰκονόμου ἀναφέρθηκε ἐμπειροστατωμένα στὴν προσωπικότητα καὶ τὴν προσφορά του. Παραθέτομε τὸν λόγο του:

Σεβασμιώτατε ἐκπρόσωπε τῆς Α. Θ. Παναγιώτητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου,

Ἀγιώτατε καὶ Μακαριώτατε Πατριάρχα Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας,

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος,

Σεβασμιώτατοι, Θεοφιλέστατοι, Πανοσιολογιώτατοι καὶ Αἰδεσιμολογιώτατοι,

Κύριοι Ὑπουργοί,

Κύριοι Πρόεδροι,

Κύριοι Πρόεδροι,

Ἐκλεκτὸν ἀκροατήριον,

1. Πραγματοποιεῖται σήμερον ἡ ὀλοκλήρωση τῆς ὁμοφώνου ἀποφάσεως τὴν ὁποίαν ἔλαβε ἡ Γ. Συνέλευση τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς τὸ παρελθὸν ἔτος (24.4.91), περὶ ἀνακηρύξεως τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ Πάσης Ρωσίας κ.κ. Ἀλεξίου Β' εἰς ἐπίτιμον διδάκτορα αὐτοῦ. Ὁ ὑποφαινόμενος χαίρεται ἐπειδὴ εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐξαιρετο θέσση νὰ «ἀνεῖψη τὰς τιμάς», κατὰ τὸ ψήφισμα. Ἡ ἀνακήρυξις αὕτη εἶναι ἡ πρώτη τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς, χρονικῶς, ὅμως προηγεῖται ἡ ἀπόφαση περὶ ἀναγορεύσεως τοῦ ἀειμνήστου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυροῦ Δημητρίου τοῦ Α', ἡ ὁποία δὲν ὀλοκληρώθηκε λόγω τῆς ἐκδημίας αὐτοῦ.

Ἡ λεπτομερὴς ἀναφορὰ στὴν πληθωρικὴ ἱεραρχική, συγγραφικὴ καὶ οἰκουμενικὴ δραστηριότητα τοῦ τιμωμένου, ἐλλείψει χρόνου, εἶναι ἀδύνατη δυνατὴ εἶναι μόνον ἡ ταχίστη ἀναφορὰ στὶς σημαντικὰς χρονολογίας, τὰ γεγονότα τοῦ θίου καὶ τὶς σπουδαῖες θέσεις τοῦ τιμωμένου Πατριάρχου.

2. Ὁ Ἀγιώτατος Πατριάρχης Μόσχας κ.κ. Ἀλέξιος Β' (κατὰ κόσμον Ρίντιγκερ) γεννήθηκε στὴν Ἑσθονία, ἐκ μετανάστου πατρὸς ἱερέως ἀπὸ τὴν Ἀ-

γίαν Πετρούπολη, τὸ ἔτος 1929, καὶ ἀνειράφη εὐσεβῶς ὑπὸ τῶν γονέων του, ἐν μέσῳ τῆς καίλαπος τῆς ἀρνησιδρησικείας, ἡ ὁποία ἐνέσκυψεν στὴν πατρίδα του διὰ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1917. Ἐσοπύδασε θεολογίαν καὶ ἀφιερώθηκε ἐνωρίτατα, εἰς ἡλικίαν 21 ἐτῶν, στὴν διακονίαν τοῦ Ὁρθοδόξου λαοῦ τῆς Ἑσθονίας. Ἀρχικῶς ὑπηρέτησεν ὡς ἱερατικὸς προϊστάμενος καὶ ἐν συνεχείᾳ ὡς ἐπίσκοπος Τάλλιν καὶ Ἑσθονίας. Σὲ ἡλικία 32 ἐτῶν ὠρίσθηκε Ἀντιπρόεδρος τοῦ λίαν σημαντικοῦ διὰ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας, **Τ μ ή μ α τ ο ς Ἐ ξ ω τ ε ρ ι κ ῶ ν Ὑ π ο θ έ σ ε ω ν τ ο ῦ Π α τ ρ ι α ρ χ ε ί ο υ Μ ό σ χ α ς**. Μετὰ τριετίαν (1964) τοῦ ἀπονέμεται ὁ τίτλος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τοῦ ἀνατιθένται τὰ καθήκοντα τοῦ Ἀρχιεπισκοπάρχου τοῦ Πατριαρχείου, διοριζόμενος ταυτοχρόνως ὡς μόνιμον μέλος τῆς Ἱ. Συνόδου.

Ὡς Μητροπολίτης Τάλλιν ὑπερασπίζεται μὲ σθένος καὶ πειθῶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἰδιοκτησία, ὅπως τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1961, διὰν εἰδοποιήθηκε ἀπὸ τὶς ἀρχὲς διὲν ἡ ὁργάνωσις τῆς Νεολαίας (Komsomol) εἶχε τὴν πρόθεσιν νὰ μετατρέψῃ τὸν καθεδρικὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου τοῦ Νέφκου σὲ πλανητάριον καὶ διὲν τὸ ἡσυχαστήριον Pukhtitsa εἶχε προγραμματισθῆναι νὰ κλείσῃ τὴν Ἱερὴν Ὀκτωβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους, γιὰ νὰ μεταβληθῆ σὲ ξενοδοχεῖο διακοπῶν τῶν ἀνθρακωρῶν. Κατορθῶναι καὶ πείθει τὶς ἀρχὲς διὲν αὐτὲς οἱ ἐνέργειαι ἦσαν ἀπαράδεκται (J. 9.1991, 18). Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς 30ετιοῦς διοικήσεως τῆς Μητροπόλεως Ἑσθονίας, δὲν ἔκλεισεν, διὰ διοικητικῶν ἀποφάσεων, οὔτε ἕνας ναός, ὅπως ὑπογραμμίζει ἀπολογιστικῶς ὁ Πατριάρχης.

Τὴν τριετίαν 1965 - 68 ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἐκκλησιολογικὴν καὶ προεδρευεῖ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐκπαιδεύσεως τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας.

Σὲ ἡλικία 39 ἐτῶν (1968), τοῦ ἀπονέμεται ὁ τίτλος τοῦ Μητροπολίτου τῆς Ἁγίας Πετρούπολεως (τότε Λένινγκραντ) καὶ Νόβγκοροντ, ταυτοχρόνως καὶ διατηρεῖ τὴν τοποτηρητίαν τῆς ἐπαρχίας Τάλλιν καὶ Ἑσθονίας.

Ἀπὸ τοῦ 1961 ἕως καὶ τῆς ἀναδείξεώς του εἰς Μητροπολίτην (1968), ἐργάζεται δραστηριῶς στὴν Οἰκουμενικὴ Κίνησι, ὡς μέλος τῆς κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. «Ἡ συμμαχία», — ὑπεστήριξεν ἀπαντῶν σὲ πρόσφαταις ἐσωτερικὰς ἐπικρίσεις, γιὰ τὴν συμμετοχὴ στὴν Οἰκουμενικὴ Κίνησι—, ἔγινε

«χωρίς υποχώρηση σ' κανένα Ὁρθόδοξο δόγμα ὡς μαρτυρία τῆς Ὁρθοδοξίας μεταξὺ τῶν μὴ Ὁρθόδοξων. Ἡ συμμετοχή σὺν Π.Σ.Ε. τὴν δύσκολη δεκαετία τοῦ '60 βοήθησε, διότι ὁ κόσμος πληροφορήθηκε τὴν κατάστασή μας» (Journal 9, 1991, 25). Τὴν ἴδια περίοδο, παρατηροῦσε δυτικο-γερμανικὸ περιοδικὸ κύρους (Der Spiegel 45, 1967, 134) «δὲν ἀποδνῆσκει ἡ πίστις σὺν Θεῷ, ἡ ἀθεϊστικὴ διδασκαλία ἀποδνῆσκει σὺν Σοβιετικῇ Ἑνωσίᾳ... «Θρησκεία σὺν Ρωσία εἶναι ἡ ἱστορία τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, τοῦ φύλακα τῆς ρωσικῆς ψυχῆς».

Τὰ ἔτη 1964 - 1968 εἶναι Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Ἑυρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἀπὸ τοῦ 1981, Πρόεδρος τοῦ Προεδρείου καὶ τῆς Ἐποπτευούσης αὐτοῦ Ἐπιτροπῆς.

Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας ἐκλέγεται τὴν 7ην Ἰουνίου 1990· εἰσῆλθεν δηλαδὴ πρὸ 11 ἡμερῶν εἰς τὸ δεύτερον ἔτος τῆς πατριαρχίας του — καὶ τοῦ εὐχόμεθα καὶ κατὰ τὴν ἐπίσημον αὐτὴν στιγμήν μακροήμερουσιν ἐπ' ἀγαθῶ τῆς ἀναγεννωμένης ἐν Χριστῷ καὶ ἐν ἐλευθερίᾳ πατρίδος του καὶ ὡς συμβολὴν σὺν ἔργῳ τῆς Οἰκουμενικῆς Ὁρθοδοξίας.

Εἶναι ἐπίτιμο μέλος τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Δένιγκραντ· τὸ Συμβούλιον τοῦ ἀπένευμε τὸν τίτλον τοῦ διδάκτορος τῆς Θεολογίας διὰ τὸ ἔργον του «Δοκίμια τῆς Ἱστορίας τῆς Ὁρθοδοξίας σὺν Ἑσθονίᾳ».

Ἡ Θεολογικὴ Ἀκαδημία τῆς Μόσχας τὸν ἀνακήρυσεν ἐπίτιμον μέλος τῆς καὶ ἡ Θεολογικὴ Ἀκαδημία τοῦ Νιεμπροτσέν, τῆς μεταρρυθμισμένης Ἐκκλησίας τῆς Οὐγγαρίας καὶ ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ Γιὰν Κομένκι τῆς Πράγας τὸν ἀνεκήρυσαν ἐπίτιμον διδάκτορα.

Ἔχει τιμηθῆ με σωρεία παρασήμων καὶ ἀναμνηστικῶν μεταλλίων ἐκκλησιαστικῶν καὶ κρατικῶν τῆς χώρας του καὶ ἄλλων χωρῶν.

Ἔχει συμμετάσχει σὲ πλῆθος συνεδρίων καὶ συναρτήσεων ἐν Αὐστρία, Ρουμανία, Νορβηγία, Ἑλβετία, Σουηδία, Ἰσπανία, Ὀλλανδία, Γαλλία, Ἑλλάδι, Βουλγαρία καὶ Ρωσία, Δυτ. Γερμανία, Ἀγγλία, Πολωνία, Φινλανδία, Τσεχοσλοβακία, Ἰταλία. Ἀντιπροσώπευσε τὴν Ἐκκλησίαν του σὲ πλῆθος ἐκδηλώσεων σὲ ξένες χώρες.

3. Τὸ συγγράφικόν ἔργον τοῦ Πατριάρχου δημοσιευμένον σὲ ἐκκλησιαστικὰ καὶ μὴ περιοδικὰ

τῆς Ρωσίας καὶ ἐκτὸς τῆς Ρωσίας, περιλαμβάνει περισσότερους ἀπὸ 180 τίτλους βιβλίων, ἄρθρων, συνεντεύξεων, ἐπικαίρων ὁμιλιῶν κ.ἄ.

Τὰ θέματά του εἶναι θεολογικά, ἐκκλησιαστικά, ἱστορικά, φιλειθνητικά, οἰκουμενικά κ.ἄ., προέχει, ὅπως καὶ σὺν θεματικῶν τῶν περισσότερων συνεδρίων, πὸν ἔλαβε μέρος, τὸ θέμα τῆς εἰρήνης. Τὸ θέμα αὐτὸ θεωρήθηκε κάποτε ὡς μέρος μιᾶς προπαγανδιστικῆς ἐκστρατείας, διὰ τὰ ἀποδειχθῆ — ὅπως συμβαίνει συχνὰ σὺν δράσει τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας γενικῶς καὶ ὄχι μόνον τῆς Ρωσικῆς, οἷ ἡ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι σιγή σὲ θέματα, πὸν ἀφοροῦν τὴν κοινότητα δὲν μεταβάλλει τὴν Ἐκκλησία σὲ ὄργανον τῆς πολιτικῆς, ἀλλὰ μετατρέπει τὴν πολιτικὴν σὲ ἀκούσιον διάκονον τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος. Δὲν εἶναι οἱ λέξεις, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ὁποῖον ζωοποιεῖ, κατευθύνει καὶ διασπᾷ τὸ φράγμα τῶν συνθημάτων.

Ἡ ἐνοτία τῆς Ἐκκλησίας καὶ σὺν τρεῖς ἄλλοις τῆς ἐσωτερικῆς, δηλαδὴ τὴν ἐπὶ τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, τὴν μεταξὺ τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν μεταξὺ τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν, εἶναι ἀπὸ τὰ θέματα, πού, ἐπίσης, προσδιορίζουν τὸν Πατριάρχη.

Ἡ πρώτη ὄψη καὶ δεύτερη ἐμφανίζεται μετὰ τὴν ἀλλαγὴν τῆς δομῆς τοῦ ρωσικοῦ κράτους καὶ τὴν θέσπιση νομοθεσίας, ἡ ὁποία τηρεῖ ἴση ἀπόσταση ἀπὸ κάθε εἶδους θρησκευτικότητας, καὶ ἐλευθερώνει, ὅπως εἶναι ἐπόμενο, ποικίλες τάσεις. Ἡ δευτέρα πτυχὴ ἢ Διορθόδοξη ἀναδύεται ὡς ἡ παράλληλη πρὸς τὴν δογματικὴ ἀλήθεια καὶ ζωὴ τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας δύναμις, ἡ ὁποία πρέπει νὰ τηρῆται καὶ ἡ τρίτη, ἡ Οἰκουμενικὴ, προβάλλεται ὡς ἀνάγκη συνειδητῆς συμμορφώσεως πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Πατριάρχης ἔχει ἰδιαιτέραν συνειδησὴν τῆς σχέσεως πρὸς τὸ Βυζάντιον «... τὸ πνευματικὸν πεπρωμένον τῆς Ρωσίας καὶ τῆς ρωσικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας εἶναι στενῶτα συνδεδεμένον μετὰ τὸ Βυζάντιον καὶ τὴν πνευματικὴν καὶ πολιτιστικὴν του κληρονομία... σὺν διάρκειᾳ τεσσάρων καὶ πλέον αἰώνων ἡ ρωσικὴ Ἐκκλησία ἦταν ἡ ἐδρύτερη Μητρόπολις τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, δεχθεῖσα τοὺς ἀνεκτιμήτους θησαυροὺς τῆς ἀγαπημένης τῆς Μητρὸς» (J. 11, 1991, 47)· καὶ ὅτι «παρ' ὅλες τὶς διακυμάνσεις τῆς ἱστορικῆς τῆς ἐξελίξεως ἡ Ρωσικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία διατήρησε τὴν ἄριστην τῆς ἐκτίμησιν πρὸς τὴν βυζαντινὴν κληρονομία».

Εἶναι ἀξία ἰδιαιτέρας ἐξάρσεως ἡ ἐμμονὴ τοῦ

τιμωμένον Πατριάρχου στήν οἰκουμενικῶς τεθεσπισμένη καὶ καθιερωμένη τάξη τῶν δικαιοδοσιῶν διὰ τῆς ὁποίας διαφυλάσσεται τόσον ἡ παράδοση ὅσο καὶ ἡ ἐνότητα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἀπορρίπτεται κάθε διασπαστικὴ προσπάθεια ἐκείνων, οἱ ὅποιοι θεωροῦν ὅτι, οἱ κατὰ περίπτωσιν εὐχερεῖς ἢ δυσχερεῖς συνθήκες τοῦ κόσμου τούτου παρέχουν τὸ δικαίωμα ἢ τὴν εὐκαιρία ἐγέσεως παλαιῶν ἢ νέων ἀξιώσεων ὡς πρὸς τὴν δικαιοδοσίαν, μὴ ἐξειδικωμένων σὲ σαφεῖς καὶ ἀδιαμφισβήτητες κανονικὲς θάσεις.

Ἰδιαίτερος σημαντικὴ γιὰ τὴν δευτέρη ὄψη τῆς ἐνότητας εἶναι ὄχι μόνον ἡ πρόσφατη θέση, ἀλλὰ καὶ ἡ πράξις τοῦ Πατριάρχου ἔναντι τοῦ Θεομοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (4.4.1991). Εὐτόπως ἀνεγνώρισε ὄχι μόνον τὴν νομοκανονικὴ τιμὴ πρὸς τὸν παλαιότερον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας θεσμὸν ἀλλὰ καὶ τὴν παρασχεθεῖσαν ἀπὸ αὐτὸ βοήθειαν «οἱ καρδιῆς τῶν πιστῶν τέκνων τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας —εἶπε— εἶναι πλήρεις θερμῆς ἐγγνωσύνης πρὸς τὴν Ἀγιότητά σας, ἐπειδὴ ἐκκλησιῶν τὴν διακονίαν τοῦ πρώτου ἐπισκόπου τῆς Οἰκουμενικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὴν ἐμπιστευθεῖσαν εἰς Ὑμᾶς παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὑψώσατε τὴν μοναδικὴν φωνὴν εἰς βοήθειαν τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας κατ' ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἔδειξαν ἐχθρότητα, ἐξαπλούμενοι εἰς βάρος τῆς».

Ἐχει συνείδηση καὶ διεκήρυξεν ὅτι «Ἡ Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας αὐτῆς, ἡτοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἶναι ὑπερπλήρης ἐκ τῶν δοκιμασιῶν τοῦ Γολγοθᾶ... Ταυτοχρόνως ὅμως ἡ ἱστορία αὐτῆς μαρτυρεῖ καὶ τὴν ἀήττητον δύναμιν τοῦ Σταυροῦ διὰ τῆς ὁποίας ἡ Ἁγία Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία φέρουσα... τὴν σφραγίδα τῆς οὐσιωστικῆς αὐτῆς μετὰ τοῦ Χριστοῦ... ὑπερνεκρῶ τὸ κακὸν διὰ τοῦ καλοῦ».

Τὰ κατηγορήματα τῆς κανχίσεως διὰ τὰ παθήματα καὶ τῆς ἀκολουθούσης αὐτὰ δόξης εἶναι Παύλεια (Β' Κορ. 2,7) καὶ συνδέουν ὄντως Μητέρα καὶ Θυγατέρα Ἐκκλησία. Ὑπάρχει μόνον μία σημαντικὴ διαφορὰ ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν 539 ἐτῶν ἔναντι 73, δηλαδὴ 1 ἔτος τῆς θυγατρὸς Ἐκκλησίας ἔναντι 7,4 τῆς Μητροῦς (1:7,4). Ἡ δόξα τῆς Ὁρθοδοξίας προκύπτει ἀπὸ τῆς δοκιμασίας τῶν παθῶν, διὰ τοῦ Σταυροῦ, σύμφωνα καὶ μετὰ τὴν διατύπωσιν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «ὅτι ἅξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς» (Ρωμ. 8,18).

4. Τὸ ἔργον τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριάρχου Μόσχας,

ὁ ὁποῖος συνάπτει τὴν πρώτην χιλιετίαν, ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος τῶν Ρώσων, μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς δευτέρας, ἐκτυλίσσεται εἰς δύο ἰδεολογικῶς καὶ πολιτικῶς διαμετρικῶς ἀντιθέτους ἐποχάς· στήν ἐποχὴν τῆς κυριαρχίας τοῦ μαρξιστικοῦ - λενινιστικοῦ δόγματος, τοῦ χαρακτηριζομένου ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ ἀπὸ τὴν ἀπόλυτη, ὄχι ἀπλῶς ἀρνησιθρησκεία ἀλλὰ μαχητικὴ ἀθεΐα, καὶ στήν νέα τῆς «glasnost» καὶ perestroika, τῆς διαφανείας τῆς ἀνασυγκροτήσεως καὶ τῆς Δημοκρατίας. Εἶναι πανθομολογούμενον ὅτι τὸ βάπτισμα τῶν Ρώσων (988 μ.Χ.) ὤθησεν τὴν ἀχανῆ χώραν μετὰ τῆς ὁποίας πολλοὶ μετὰ ταῦτα ἀνεπιύχθησαν δεσμοὶ τῆς χώρας μας, στήν πολιτιστικὴ ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδο. Ἡ ἔναρξις τῆς Β' χιλιετίας προσδιορίζεται ἀπὸ τὶς παραμέτρους τῆς πολιτικῆς, κοινωνικῆς, οἰκονομικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἐλευθερίας.

Ἡ πρώτη περίοδος δράσεως τοῦ τιμωμένου Πατριάρχου εἶναι περίοδος πολυσχιδοῦς διακονίας, σὶ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικόν, τὴν δευτέρα χαρακτηρίζει ἡ ἐργώδης προσπάθεια ἀνακτίσεως τῶν ἀπωλεσθέντων, τῆς ἀναστήλωσεως τῶν ἐρειπίων καὶ τῆς ἐπιδιώξεως νὰ ἀνακινηθῆ βαθμιαίως ἡ λαμπρὰ θέση τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐντὸς τῆς ρωσικῆς κοινωνίας.

Τὴν πρώτην περίοδον, τὴν περίοδον τῆς προετοιμασίας τοῦ Πατριάρχου χαρακτηρίζει ἡ ἀνάθεσις σ' αὐτὸν ἔργων. Ἡ ἀναγνώρισις τῆς ἀποτελεσματικότητός του, μετὰ προαγωγῆς καὶ παράσημα, τὰ ὁποῖα διαδέχονται τὸ ἓνα τὸ ἄλλο, καὶ μαρτυροῦν τὴν πληθωρικὴν δραστηριότητά του, ἀλλὰ καὶ τὴν μεθοδικότητα καὶ τὴν ὑπευθυνότητα μετὰ τὴν ὁποία ἀσκεῖ τὰ ἀνατιθέμενα σ' αὐτὸν ἔργα.

Τὸ πρῶτον καὶ κύριον ἐπίτευγμα τῆς δευτέρας περιόδου τῆς δράσεως ἦταν ἡ σημαντικὴ συμβολὴ στήν ἐκδοσὴν τοῦ νόμου (περὶ ἐλευθερίας τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως καὶ τῶν θρησκευτικῶν ὁργανώσεων) (1990), πὸν ρύθμισε τὶς σχέσεις κράτους μετὰ τὴν θρησκευτικὴν συνείδηση καὶ τὴν Ἐκκλησία. Ὁ νόμος αὐτός, καίτοι δὲν ἀποκατέστησε τὸ status quo ante τῶν σχέσεων Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ρωσικοῦ κράτους ἐξασφάλισεν μίαν Κωνσταντινίαν ἀνεξίθρησκεία. Ἡ Ὁρθοδοξία στήν Ρωσία εἰσήλθε πλέον σὲ ἓνα νέο στάδιον, εἰδικῶς μετὰ τὴν ἀποδοχὴν τῆς Ἐκκλησίας ὡς νομικοῦ προσώπου (30 Μαΐου 1991) ἀφοῦ ἐτετρακτίσθη ἡ περίοδος τῶν 73 ἐτῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ὅπως καὶ οἱ ἄλλες Ἐκκλησίες καὶ θρησκευτικὲς κοινότητες, δὲν ἀνε-

γνωρίζοντο ὡς νομικὰ πρόσωπα ὑπὸ τοῦ σοβιετικοῦ κράτους καὶ ὡς νομικὲς ὀντιότητες (διὰ τοῦ διατάγματος τοῦ 1918 «περὶ χωρισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ Κράτους (1918), καὶ τῶν σχολείων ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας»). Μολονότι, ὅπως παρατήρησε κάποιο ὁ Πατριάρχης ἡ ζωὴ εἶχε βαθμιαίως καταργήσει ὅλους σχεδὸν τοὺς περιορισμούς.

Καίτοι ὑπῆρξεν λαϊκὸς ἀντιπρόσωπος ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς ἱερεῖς τονίζει ὅτι «ἡ Ἐκκλησία δὲν πρέπει νὰ συμμετέχει γιὰ προφανεῖς λόγους στὴν πολιτικὴ διαμάχη».

Ἡ πλούσια ποικίλη ἐμπειρία τῆς Ὁρθοδόξου Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὶς σχέσεις της μὲ τὸ κράτος ἐπιτρέπει στὸν Πατριάρχον νὰ χαρακτηρίζει μὲ εὐθύτητα τὴν παθολογία τοῦ κράτους: «τὸ κράτος δύναται νὰ πλανᾶται —καὶ μάλιστα πολὺ σοβαρὰ, μερικὲς φορές δὲ καὶ ἐγκληματικὰ— καὶ ἡμεῖς ἔχουμε τὸ δικαίωμα καὶ τὸ καθήκον σὺς περιπτώσεις αὐτὲς νὰ μαρτυροῦμε ἐμπρὸς στὸν Θεό, ἐμπρὸς στὴν συνείδησή μας, ἐμπρὸς στὸν κόσμο γιὰ τὴν παραβίαση τῆς ἀλήθειας τοῦ Θεοῦ» (J. 9, 1991, 17). Ἀναφερόμενος στὴν ἐπικρινομένη διακήρυξη τοῦ μητροπολίτου καὶ μετὰ ταῦτα Πατριάρχου Σεργίου (1927) περὶ ἀναγνώρισεως τοῦ Σοβιετικοῦ Κράτους, πὸν γίνεται ἀντικείμενον κριτικῆς κατὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, δηλώνει ὅτι αὐτὴ δὲν ἦταν προῖον ἐλευθερίας καὶ «ὑπεργράφη γιὰ νὰ σωθοῦν ἀπὸ βέβαιο θάνατο μερικὲς χιλιάδες ἐπίσκοποι, πὸν εἶχαν ἤδη συλληφθῆ γιὰ νὰ ἐπιτελεστοῦν».

Ἐξαιρετικὴ καὶ ἀποφασιστικὴ ὑπῆρξεν ἡ σίαση καὶ συμβολὴ τοῦ Πατριάρχου ἐναντι τῆς ἀποπειρᾶς ἀναδιώσεως τοῦ ἐφιαλτικοῦ παρελθόντος, κατὰ τὴν νύκτα τῆς 20ῆς Αὐγούστου 1991. Ὅταν τὰ τεθωρακισμένα προσήγγιζαν τὰ χαρακώματα πρὸ τοῦ κτιρίου τοῦ Ἄνωι. Σοβιετὶ ἀπηύθυνε διάγγελμα πρὸς τὸν λαὸν πλήρης ἀποφασιστικότητος:

«... καθεὶς ὁ ἐγείρων ὄπλα κατὰ τοῦ πλησίον του, κατὰ ἀόπλων ἀνθρώπων διαπράττει βαρύντατον

ἀμάρτημα, ἀφορίζων ἑαυτὸν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, ἀπὸ τὸν Θεόν».

Ἡ Ἐκκλησία δὲν εὐλογεῖ οὔτε δύναται νὰ εὐλογήσει παρανόμους, βιαιὰς καὶ αἱματηρὰς πράξεις».

Ζητῶ ἀπὸ τοὺς στρατιῶτας καὶ τοὺς ἀξιωματικούς νὰ ἐνθυμηθοῦν τὸ γεγονός ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ ἀποτιμῆσθῆ τὴν ἀξίαν μιᾶς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ νὰ τὴν καταβάλλῃ».

Γασσόμενος ὑπὲρ τῆς συνταγματικῆς τάξεως ἐπιτεργράφησε στὸν Μπορίς Γιέλτσιν:

«Σὲ χαιρετῶ καὶ εἰς τὸ πρόσωπόν σου ὅλους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι γενναίως καὶ ἀσυμβιβάστως ἀντίστησαν εἰς τὴν ἀπόπειραν νὰ καταστραφῆ ἡ συνταγματικὴ τάξις καὶ νομιμότητα εἰς τὴν ἐπὶ μακρὸν ἀποφύρουσαν πατρίδα μας, ἡ ὁποία ἀνακτᾶ τὴν ἐλευθερίαν».

5. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ ἰδεολογία τῆς ἀπορρίψεως τῆς θρησκείας καὶ τῆς θρησκευτικότητος ἐμφανίσθηκε ὡς ἐπιστήμη πὸν θεωροῦσε τὴν θρησκείαν ὡς ξεπερασμένη τὴν ἐποχὴ τῆς ἐπιστήμης καὶ ὡς μὴ ἀποδεικνυμένων τῶν δογμάτων της μὲ τὶς μεθόδους τῆς ἐπιστήμης.

Σὲ ὁμιλία του πρὸς τοὺς ἐπιστήμονες τῆς Ἀκαδημαϊκῆς Κοινότητος τοῦ Akadamgorodok (14.5.91), ὅπου ἐγκαινίασε καὶ ναόν, ὁ Πατριάρχης ἐξέθεσε τὶς θέσεις του περὶ ἐπιστήμης καὶ πίστεως.

Περὶ μὲν τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ ὡς ἀντικείμενον γνώσεως ὑπεργράμμισε τὴν διαστολὴ μεταξὺ τῆς μεθοδολογίας τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς θεολογίας.

«Ἡ ὑπερβατικότης τοῦ Θεοῦ δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἔρευνά Του ὡς πράγματος διὰ πειράματος καὶ ἀνθρώπων χειρισμῶν. (Ὁ Θεὸς) ἀναγνωρίζεται μόνον διὰν ἀποκαλύπτει ἑαυτὸν σὺς ψυχὰς μας, σύμφωνα μὲ τὸ «ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστὶν» (Λουκᾶ 17,21). Ἡ οὐσία τῆς χριστιανικῆς Γνωσιολογίας περιλαμβάνεται στὸν μακαρισμὸ «Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῆ καρδία, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄρασαν» (Ματθ. 5,8).

Ὡς πρὸς τὴν ἀνθρώπολογία, δηλαδὴ τὸ ὑποκείμενον τῆς ἐπιστήμης, ὑπεργράμμισε ὅτι εἶναι ἁμαρτία νὰ βλέπῃ κανεὶς στὸν ἄνθρωπο λιγώτερο ἀπὸ ὅ,τι εἶναι, νὰ ἀρνῆται δηλαδὴ τὴν ἐλευθερία του, τὴν πνευματικότητά του καὶ τὴν ἰκανότητά του νὰ δημιουργῆ καθ' ὁμολοίαν τοῦ Θεοῦ (J. ἐνθ' ἀν., σ. 24). Ἡ Ἐκκλησία ἀντιμετώπισε στὸν Μεσαίωνα αἰρέσεις

Νέες ἐκδόσεις Ἀποστολικῆς Διακονίας
(στὴ σειρὰ «θεωρία καὶ πράξη»):

- ★ ΜΙΚΡΑ ΕΙΣΟΔΟΣ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (ἀρχιμ. Ἱερ. Βλάχου).
- ★ Η ΠΑΝΟΠΛΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ (ἀρχιμ. Γερβ. Ραπτοπούλου).
- ★ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ ΕΙΣ ΧΡΙΣΤΟΝ (Εἰσαγωγὴ στὴν Π. Διαθήκη, Γ. Π. Σωτηρίου).

μὲ λανθασμένες θεωρίες περὶ Θεοῦ, σὶν 20ῷ αἰῶνα τῆς ἔλαχεν ὁ κλῆρος νὰ μάχεται «αἰρέσεις» μὲ προσβλητικὲς καὶ μειωτικὲς θεωρίες γιὰ τὸν ἄνθρωπο.

Ἡ Πατριάρχης ἀπεκάλυψε ὅτι «μετὰ τὴν ἐπανόσταση τοῦ 1917 οἱ ναοὶ γέμισαν μὲ διανοουμένους ποὺ ἀνεγνώριζαν ἔτσι τὸ νόημα τῶν αἰωνίων ἀξιών τοῦ Χριστιανισμοῦ. Αὐτὸ ὅμως ἠκολούθει ἀπὸ τὴν φρονηξὴ ἐξόντωση ἀμφοτέρων, τῶν ἀθέων τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῶν ἐκλεκτοτέρων ἐκπροσώπων τῆς διανοήσεως.

Σήμερα οἱ διανοούμενοι ὄχι μόνον μαθαίνουν νὰ ὁμιλοῦν περὶ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ προσεύχονται σ' Αὐτὸν» (J. ἐνθ' ἂν., σ. 24).

«Τὰ πεπρωμένα τῆς Ρωσίας ἐξαριῶνται εὐρέως ἀπὸ τὸ πῶς θὰ ἀναπνυχθοῦν οἱ σχέσεις μας...».

Καὶ κατέληξε:

«Διὰ ταῦτα, τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ ἐδῶ εἶναι εὐγλωττο σύμβολο ἧς ἐπιστροφῆς σὺς γνήσιες ἀνθρώπινες ἀξίες τῆς ζωῆς μας».

Δὲν εἶναι μόνον οἱ διανοούμενοι, ποὺ ἀνακτοῦν τὴν ἐπαρῆ πρὸς τὴν πίστη, ἀλλὰ οἱ ἑκατοντάδες χιλιάδες λαοῦ, χάρι τῶν ὁποίων ἀνοίγουν οἱ ναοὶ καὶ ἐπαναλειποροῦν οἱ μονές.

Κυρίες καὶ κύριοι,

Ἡ Πατριάρχης Μόσχας, τὸν ὅποιον ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἐνδύσουμε μὲ τὴν πανεπιστημιακὴν τήβεννον ἔχει διακηρύξει τὴν ἐνθύννην τοῦ ἐπιστήμονα καὶ τοῦ ἱερέως μὲ τὸν ἀναγκαῖον οὐσιαστικὸν διαφορισμόν.

«Ἐνας Πανεπιστημιακὸς Καθηγητὴς φέρει τὴν ἐνθύννη ἐνώπιον τῆς συνειδήσεώς του μόνον διὰ τὴν πληρότητα μὲ τὴν ὁποία ἐκφράζει τὴν ἀλήθεια, ἀλλὰ ἕνας ἱερέας εἶναι πάνω ἀπ' ὅλα ὑποχρεωμένος νὰ

οικεφθῆ τί ἀπήχηση θὰ ἔχει κάθε λέξη του σὶν πνεῦμα τῶν ἀνθρώπων».

Μὲ τὴν κατάρταση τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἐνθύννης τοῦ ἐπιστήμονα καὶ τὴν ὑπογράμμιση τῆς ἰδιαιτέρας ἱερατικῆς ἐνθύννης προχωρεῖ ὁ Πατριάρχης σὶν πορεία τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῆς ρωσικῆς κοινωνίας, συμβάτων ἀποφασιστικῶς σ' αὐτήν.

Εἶναι προσωπικότητα μὲ εὐρεῖς ὁρίζοντες καὶ μὲ ἐπίγνωση τῶν προβλημάτων τῆς δικαιοδοσίας του, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐνυτέρων.

Ἡ νῦν Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος, ὡς Γέρον ἤδη Χαλκηδόνος, ἐχαρακτήρισε τὸν τιμώμενον σήμερον Πατριάρχην μὲ τὰ ἀκόλουθα, τὰ ὁποῖα καὶ δανείζομαι: «Εἶσθε νέος... ὡς φορεὺς νέου πνεύματος, εἰς αὐτοὺς τοὺς νέους καιροὺς παγκοσμίων ἀνακατατάξεων καὶ ἐξελίξεων καὶ τοῦτ' αὐτὸ τὰς κοσμογονίας...». Ἡ πρῶτος ὡς πρὸς τὰς ἐνθύννας Πατριάρχης, ὁ Οἰκουμενικὸς νέος, καὶ αὐτός, ὑπογραμμίζει τὶς ἐνθύννες τῶν ἐκκλησιαστικῶν ταγῶν, καὶ μάλιστα τῶν νέων σὶν νέα κοσμογονικὴ περίοδο.

Μακαριώτατε Πατριάρχα Μόσχας!

Ἡ τιμὴ πρὸς Ὑμᾶς εἶναι προσωπικὴ καὶ συλλογικὴ. Σᾶς τιμοῦμε, διὰ τὴν πολυσχιδῆ, συνειτῆ, ἀγωνιστικὴ καὶ καρποφόρο ἐκκλησιαστικὴ, κοινωνικὴ, διαχριστιανικὴ καὶ συγγραφικὴ δράση σας, γιὰ τὴν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ διαφύλαξιν τῆς ἐνόητος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας σὶν πλαίσια τῶν κανονικῶν δικαιοδοσιῶν, δηλαδὴ ὡς διακεκριμένη προσωπικότητα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ταυτοχρόνως ὅμως σὶν πρόσωπό σας τιμοῦμε τοὺς ἀδελφούς μας ἐν Ρωσία Ὁρθοδόξους διὰ τὴν σθεναρὰν ἐμμονήν τους σὶν Ὁρθοδοξία, κατὰ τὰ σκληρὰ ἔτη τῆς μεγάλης δοκιμασίας.

Ἡ σημερινὴ τιμὴ πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Πατριάρχου συνάπτει ταυτοχρόνως τοὺς Ρώσους Ὁρθοδόξους τῆς ἀρξαμένης Β' χιλιετίας, διὰ τῆς πανεπιστημιακῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας, πρὸς τὴν πορευομένην πρὸς τὴν τρίτη μ.Χ. χιλιετίαν τὴν Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ προετοιμάζει τὴν κοινὴ προσφορά τῆς πίστεως καὶ τῆς πράξεως πρὸς τὶς Ὁμόδοξες κοινωνίες, τοὺς χριστιανικοὺς λαοὺς καὶ ὄλοκληρο τὸν κόσμον.

(Συνεχίζεται)

I. M. ΚΑΤΖΗΦΩΤΗΣ

Διευθυντῆς τοῦ Γραφείου Τύπου
τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Κυκλοφορεῖ

ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις Ἐκκλησιαστικῆς Διακονίας

Μάρκου Α. Σιώτη

Ἄμμοτ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν)μίου Ἀθηνῶν

**ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ
ΤῶΝ ἹΕΡῶΝ Εἰκονῶν**

Ἀπευθυνθήτε: Ἐκκλ. Διακονία, Ἰασιῶν 1,
115 21 Ἀθήνα — Δραγατσανίου 2 — πλατ.
Κλαυθμῶνος. Τηλ. 7228.008, 3228.637.

ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΥΡΟΥ ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ (†)

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΡΧΙΑΝ ΠΕΡΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ

Πρὶν μερικοὺς μῆνες συμπληρώθηκαν τριάντα χρόνια ἀπὸ τὴν ἐκδημία πρὸς Κύριον τοῦ πολυσεβάσιου Γέροντός μου, μακαριστοῦ Μητροπολίτου Σύρου Φιλάρειου. Ἐκκλησιαστικὸς ἀνὴρ, πνευματικὸς ἄνθρωπος, Ἐπίσκοπος ἀγάπης καὶ ἀπλότητος, σοβαρὸς, ταπεινός, μειλίχιος, ἄκακος, πάντοτε μὲ μεγάλο ἐνδιαφέρον ἀντιμετώπιζε ὄχι μόνον τὰ προβλήματα τῆς Μητροπόλεώς του, τὴν ὁποία ἐπὶ τριάντα χρόνια ἐποίμανε, ἀλλὰ καὶ τὰ γενικώτερα τῆς ἀγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας.

Ἐξῆσε ὑπὲρ τὴν δεκαετία στὴν Ἀμερική καὶ ἐπὶ ἐπὶ ἔτη ὑπηρετήσε τὴν Ἐκκλησία μας ὡς Ἐπίσκοπος Σικάγου. Σκοπὸς του πάντοτε ἡ διαφώτιση τοῦ λαοῦ μας πάνω στὰ ζητήματα τῆς ὀρθοδόξου πίστεώς του καὶ ἡ ἐνίσχυσις τοῦ θρησκευτικοῦ του συναισθήματος. Ἐπίσης, ἡ καλλιέργεια τοῦ κηρύγματος, εἰ δυνατὸν, εἰς ὅλους τοὺς Ἰ. Ναοὺς. Ἡ ἴδρυσις καὶ λειτουργία Κατηχητικῶν Σχολείων σὲ ὅλες τὶς ἐνορίες τῆς Χώρας μας. Ἡ ἀντιμετώπισις τῶν ποικίλων προπαγανδῶν καὶ αἱρέσεων καὶ ἡ προφύλαξις

τοῦ λαοῦ μας ἀπὸ τὶς γνωστὰς καὶ ἄγνωστες ἀντιθρησκευτικὰς καὶ ἀντιθρησκευτικὰς ὁργανώσεις ποὺ δρῶν στὴν πατρίδα μας. Ἡ σωτηρία τῆς νεολαίας μας ἀπὸ τοὺς καθημερινοὺς κινδύνους ποὺ ἀντιμετωπίζει αὐτὰ καὶ τόσα ἄλλα τοῦ ἔδωσαν τὴν δυνατὴτητα, νὰ κάμῃ τὴν δημοσιευομένην καιωτέρω εἰσήγησιν εἰς τὴν Ἱεράν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1933. Ἡ εἰσήγησις αὐτὴ στὴν ὁποία τόσον ἔντονα διαφαίνεται ἡ ἀγωνία, τὸ ἐνδιαφέρον, ἡ ἀγάπη, ἡ ἀφοσίωσις καὶ τὸ χρέος τοῦ σεπιτοῦ Γέροντος καὶ πνευματικοῦ μου Πατέρα, δημοσιεύεται σὰν χρέος ἱερὸ καὶ σὰν ἐκδήλωσις ἀπεριορίστου σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν ἀγία μορφή του, μὲ τὴν συμπλήρωσιν τριάντα χρόνων ἀπὸ τὴν ἐκδημία του πρὸς Ἐκκλῆσιν, τὸν Ὅποιον τόσον εἶχε ἀγαπήσει καὶ πιστὰ ὑπηρετήσει, καί, μὲ τὴν παιρική του στοργή, τὴν πρὸς Αὐτόν, τὸν ἀναστημένο Κύριον, τὴν ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν τόσο μέσα μου εἶχε καλλιεργήσει.

† Ὁ Θῆρας ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Μακαριώτατε, Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ Ἀδελφοί,

Ἡ ἀπόφασις περὶ ἰδρύσεως ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ, ἐλήφθη, ὡς γνωστόν, κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συνέλευσιν τῆς ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ, εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ὁποίας εἶχεν ἀναγραφῆ ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου αὐτῆς ὡς ἐν τῶν σπουδαιοτάτων θεμάτων.

Μεταξὺ τῶν θεμάτων τῆς ἐν λόγῳ ἡμερησίας διατάξεως, εἶχον ἀναγραφῆ καὶ τινὰ θέματα, ἐξ ἐκείνων, εἰς τὰ ὁποία περιστρέφεται, πρωτευόντως καὶ κυρίως, ἡ προσοχὴ καὶ ἡ μέριμνα ὄλων ἐν γένει τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Χριστιανοσύνης, ὡς π.χ. τὸ κήρυγμα τοῦ θεοῦ λόγου, τὰ κατηχητικὰ σχολεῖα, ἡ κοινωνικὴ πρόνοια τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἄμυνα τῆς πίστεως. Ἡ ἀναγραφῆ τῶν θεμάτων τούτων δὲν ἦτο τυχαία, οὐδὲ ἐγένετο κατ' ἀπομίμησιν ἄλλων ὑπῆρξεν ἀνάγκης ἀπόρροια, διότι τὰ αὐτὰ κοινωνικὰ προβλήματα καὶ οἱ αὐτοὶ σοβαροὶ κίνδυνοι, τοὺς ὁποίους ἀντεμτώπισαν ἀπὸ 10ετηρίδων ὄλων αἱ ἄλλαι Χριστιανι-

καὶ Ἐκκλησίαι, ἤρχισαν ἀνακλύπτοντες καὶ παρ' ἡμῶν, ἡρέμα μὲν πρὸ τοῦ παγκοσμίου πολέμου, ραγδαίως δὲ καὶ ἀπειλητικῶς μετὰ τὴν λῆξιν αὐτοῦ.

Αἱ ἄλλαι Ἐκκλησίαι, ὡς γνωστόν, ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰ διάφορα μέτρα, τὰ ὁποία ἔλαβον πρὸς λύσιν καὶ ἀντιμετώπισιν τῶν μεταπολεμικῶν ἰδίᾳ προβλημάτων καὶ κινδύνων, ἤχθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην ὅπως ἰδρῦσουν καὶ ἰδιοτύπους θρησκευτικὰς ὁργανώσεις, αἵτινες, ἔχουσαι ἰδίαν νομικὴν ὑπόστασιν, εὐρίσκονται παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς ἐπίσημης Ἐκκλησίας καὶ ἐργάζονται ἱεραποστολικῶς, ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις καὶ τὴν καθοδήγησιν ἐκάστης αὐτῶν, ἵνα, ἀφ' ἐνὸς μὲν μεταφέρουν τὸ φῶς τῆς Εὐαγγελικῆς ἀληθείας εἰς ἄλλους λαοὺς, ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένους, καὶ ὁργανώσουν αὐτούς, ὄχι μόνον ὡς θρησκευτικὰς κοινότητας, ἀλλὰ καὶ ὡς κοινωνίας Χριστιανικὰς, μὲ εὐρύθμως λειτουργοῦσαν ἐν αὐταῖς τὴν φιλανθρωπικὴν, κατηχητικὴν καὶ κηρυγματικὴν διακονίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἵνα ἐνισχύσουν τὴν πίστιν

τῶν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ μελῶν ἐκάστης τῶν Ἐκκλησιῶν, νὰ ὑπερασπίσουν τὰς ἰδίας αὐτῶν δογματικὰς δοξασίας καὶ νὰ προαγάγουν τὴν ἐν Χριστῷ πίστιν, ἢ ὅποια, ὡς γνωστὸν, δὲν εἶναι μόνον θεωρία, ἀλλὰ κυρίως καὶ πρωτεύοντως πράξεις, τοὔτεστι ζωὴ, ἐκδηλουμένη εἰς ἔργα ἀγάπης καὶ κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης. Ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀναγκῶν πιεζομένη καὶ ἡμετέρα Ἐκκλησία, ἔλαβε τὴν περὶ ἰδρύσεως τῆς **ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ** ἀπόφασιν, ὅχι διὰ νὰ ἀσκήσῃ αὐτὴ τὴν ἐξωτερικὴν Ἱεραποστολικὴν διακονίαν, ὡς συμβαίνει παρ' ἄλλαις Ἐκκλησίαις, διότι τοῦτο, πρὸς τὸ παρὸν τοὔλάχιστον, εἶνε ἀνέφικτον, ἐλλείψει ἐπαρκῶν πνευματικῶν καὶ ὑλικῶν δυνάμεων, ἀλλ' ἰδρύσεν ἡ Ἐκκλησία τὴν Ἱεραποστολήν, διὰ νὰ ἔχη ἰδιότυπὸν τινα ὀργανισμόν, ὅστις, ἀπηλλαγμένος τῆς φυσικῆς δυσκαμψίας, ἢ ὅποια εἶνε συνυφασμένη εἰς τοὺς ἐπισήμους ὀργανισμούς, ν' ἀναλάβῃ τὴν συστηματικὴν ὀργάνωσιν τῆς κοινωνικῆς προνοίας τῆς Ἐκκλησίας μας ἐν γένει, τὴν παρακολουθήσῃ καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ἔργου τῆς κατηχητικῆς διακονίας αὐτῆς καὶ τὴν προάσπισιν τῆς ὑπὸ πολλῶν καὶ ποικίλων ἐχθρῶν βαλλομένης πίστεως τῶν τέκνων αὐτῆς, ἥτοι ν' ἀσχοληθῇ ὁ ὀργανισμὸς οὗτος μὲ ἐσωτερικὴν Ἱεραποστολικὴν ἐργασίαν ἄνευ περαιτέρω ἀναβολῆς.

Ὡς καλῶς, βέβαια, ἐνθυμεῖσθε, ἢ ἐν προκειμένῳ ἀπόφασιν τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τοῦ 1931 ἐπεκροτήθη καὶ ἐγένετο ἐνθουσιωδῶς δεκτὴ ὑφ' ὅλων τῶν μελῶν τῆς Ἱεραρχίας, ἐχαρκτηρίσθη ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου αὐτῆς ὡς ἡ σοβαρότερα τῶν ἀποφάσεων, ἃς ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔλαβεν ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ ἀνετέθη εἰς ἐπιτροπὴν, ἀποτελεσθεῖσαν ὑπὸ τῶν σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Σάμου καὶ Ἰκαρίας Εἰρηναίου, Κορινθίας Δαμασκηνοῦ, Καρυστίας Παντελεήμονος καὶ ἐμοῦ ἢ μελέτη τῶν κατ' αὐτήν.

Ἡ ἐπιτροπὴ ἐκείνη, μετὰ διεξοδικὴν ἔρευναν τοῦ ζητήματος καὶ ἐπισταμένην μελέτην τοῦ ὑπ' ἐμοῦ ὑποβληθέντος σχεδίου ὀργάνωσεως τῆς Ἱεραποστολῆς, ἀπεφάσισε κατὰ πλειοψηφίαν, ὅπως ἡ Ἱεραποστολὴ ἀποτελέσῃ ὀργανισμὸν δημοσίου δικαίου, διεπομένου ὑπὸ εἰδικοῦ νόμου, ἐκδοθησομένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων. Ἡ δὲ σχετικὴ ἔκθεσις τῆς ἐν λόγῳ ἐπιτροπῆς, ὡς καὶ τὸ σχετικὸν προσχέδιον Νόμου, ὑπεβλήθη εἰς τὴν Ἱεράν Σύνοδον, ἥτις, παρ' ὅλας τὰς προσπαθείας αὐτῆς, δὲν κατάρθωσε νὰ πείσῃ τὸν τότε Ὑπουργὸν ἵνα ἐκδώσῃ τὸν προταθέντα εἰδικὸν Νόμον. Πρὸ τῆς ἀρνήσεως ταύτης, ἡ Ἱερά Σύνοδος, μετὰ μακρὰς συζητή-

σεις, τροποποιήσασα τὸ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Θρησκευμάτων μὴ υἰοθετηθὲν ἀρχικὸν σχέδιον Νόμου, προσέφυγεν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Προνοίας καὶ ἤτήσατο παρ' αὐτοῦ τὴν διὰ Διατάγματος ἰδρύσιν τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Ἱεραποστολῆς, ὑπὸ μορφήν ἰδρύματος, ὅπερ καὶ ἐγένετο, ἐκδοθέντος τοῦ σχετικοῦ Διατάγματος, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀνακληθῇ τοῦτο οὐ μετὰ πολὺν χρόνον, ἀξιώσει τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ὅπερ ἐνόμισεν ἑαυτὸ θιγόμενον ἐκ τῆς παρ' ἄλλου Ὑπουργείου, μηδεμίαν σχέσιν ἔχοντος πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐκδόσεως Διατάγματος, ἀφορώντος θρησκευτικὸν θεσμὸν τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ ὁποίου, ὡς ἐφρόνει, αὐτὸ καὶ μόνον ἦτο ἀρμόδιον.

Κατόπιν τῆς τοιαύτης τροπῆς τοῦ ζητήματος, ἡ Ἱερά Σύνοδος ἤρχισεν ἐκ νέου συζητήσεις, ἐπὶ τῆς προσφορωτέρας μορφῆς, τὴν ὅποιαν θὰ ἦτο ἐνδεδειγμένον νὰ λάβῃ ὁ θεσμὸς τῆς Ἱεραποστολῆς. Μετὰ μακρὰν δὲ καὶ ἐμπεριστατωμένην μελέτην καὶ ἐξαντλητικὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος, ἀπεκρυστάλλωσε τὴν γνώμην, ὅτι ἡ ἐκ πάσης ἀπόψεως ἐνδεδειγμένη νομικὴ μορφή, τὴν ὅποιαν ὤφειλε νὰ λάβῃ ἡ Ἱεραποστολή, ἦτο ἡ τῆς σωματειακῆς ὀργανώσεως, ὡς συγκεντρούσης τὰ σπουδαιότερα πλεονεκτήματα καὶ τὴν μεγαλυτέραν ἀντοχήν, καθ' οἷαοδήποτε ἐξωτερικῆς προσβολῆς.

Ἄς μοι ἐπιτραπῇ νὰ ἀναφέρω τὰ κυριώτερα τῶν πλεονεκτημάτων τούτων, τὰ ὅποια σπουδαίως ἐπέδρασαν διὰ τὴν ὑπὸ τὴν μορφήν ταύτην ἰδρύσιν τῆς Ἱεραποστολῆς:

1ον) Προϋτάθη ὅπως ἡ Ἱεραποστολὴ λάβῃ τὸν τύπον Ἰδρύματος. Ἀλλὰ ἐν ἴδρυμα δὲν δύναται νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν δρᾶσίν του καθ' ὅλην τὴν χώραν, διότι, κατὰ τὰ παρ' ἡμῖν κρατοῦντα, τὰ ἴδρυματα ἔχουσιν ἔδραν ὀρισμένην πόλιν, καὶ ἀκτῖνα δράσεως λίαν περιορισμένην, μὴ ἐκτεινομένην συνήθως πέραν τῆς ἔδρας αὐτῶν· ἐν ᾧ, ἀντιθέτως, ἐν σωματεῖον δύναται νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν δρᾶσίν του ὅπου καὶ ὅπως θέλῃ, μὴ ὑποκείμενον ἐκ τῆς κειμένης νομοθεσίας εἰς οὐδέν, ὡς πρὸς τοῦτο, περιορισμὸν. Ἡ Ἱεραποστολὴ δὲ, ὡς γνωστὸν, σκοπὸν ἔχει νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν δρᾶσιν αὐτῆς καθ' ὅλην τὴν Χώραν, ἰδρύουσα τμήματα μὲν, παρ' ἐκάστη Μητροπόλει, παραρτήματα δὲ παρ' ἐκάστη ἐνορίᾳ καὶ νὰ δεχθῇ εἰς τοὺς κόλπους τῆς πάσης τὰς ὑφισταμένας ἤδη ἠθικοθρησκευτικὰς, φιλανθρωπικὰς, καὶ ἐν γένει κοινωνικὰς ὀργανώσεις, αἵτινες δὲν θὰ εἶχον τυχὸν ἀντίρρησην, νὰ συνεργασθῶσι μετ' αὐτῆς.

2ον) Τὸ Ἰδρυμα δὲν ἔχει συνήθως τὴν εὐχέρειαν

νά ἐκλέγη καὶ νά τοποθετῆ πάντοτε τὰ κατάλληλα πρόσωπα ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἀποβαίνει, οὐχί σπανίως, ὀργανισμὸς ἀρτηριοσκληρωτικός, μὲ ἀποτελεσματὸν τὸν μαρασμὸν καὶ τὴν ἀποτυχίαν. Ἀντιθέτως, μία σωματειακὴ ὀργάνωσις, δύναται νά ἐκλέγη ἐκ τῶν μελῶν τῆς τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα κατ' ἀπόλυτον ἐκτίμησίν τῆς κρίνει κατάλληλα νά διοικήσουν αὐτήν, καθὼς καὶ ν' ἀπομακρύνῃ τὰ ἀκατάλληλα καὶ νά τ' ἀντικαθιστᾷ εὐχερῶς καὶ χωρὶς διατυπώσεως. Ἡ Ἱεραποστολὴ δὲ ἔπρεπε νά ἔχη τὴν εὐχέρειαν αὐτήν καὶ νά δύναται νά προβαίνει εἰς τὰς ἐκάστοτε ἐνδεικνυόμενας ἐκ τῶν πραγμάτων ἐνεργείας, τῇ ἐπιθυμίᾳ καὶ βουλήσει τῆς Διοικήσεως Ἐκκλησίας, χωρὶς ν' ἀναμένῃ παρ' ἄλλων νά πραγματοποιήσουν τὰ ὑπ' αὐτῆς ὑποδεικνυόμενα μέτρα. Ἐκτὸς τούτου, τὸ ἴδρυμα δὲν δύναται, ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως καὶ ἰδιοσυστασίας αὐτοῦ, νά ζητήσῃ τὴν ἐγγραφὴν μελῶν, ἀρωγῶν, κλπ. ἐν ἄλλοις λόγοις, νά προκαλέσῃ τὴν ἐνεργὸν συμμετοχὴν τοῦ Λαοῦ εἰς τὸ ἔργον του, διὰ τῆς ὁποίας καὶ μόνον δύναται νά ἔχη σπουδαῖα ἀποτελέσματα. Ἀντιθέτως, μία σωματειακὴ ὀργάνωσις δύναται νά ἐγγράφῃ μέλη ἀπεριορίστως, φυσικὰ ἢ νομικὰ πρόσωπα, καὶ ν' ἀποκτᾷ μεγάλην δύναμιν. Ἡ δὲ Ἱεραποστολὴ εἶναι ἀναγκαῖον νά πολλαπλασιάσῃ σὺν τῷ χρόνῳ τὰς δυνάμεις αὐτῆς, διότι μόνον οὕτω θὰ ἦτο δυνατόν νά ἐπιτύχῃ τοὺς μεγάλους σκοποὺς αὐτῆς.

Παραλείπω νά εἶπω ὅτι, διὰ νά ὑπάρξῃ ἐν ἴδρυμα, ἀπαραίτητος προϋπόθεσις εἶνε ἡ πρόσκτησις καὶ κατοχὴ ὑπ' αὐτοῦ ὀρισμένης, οὐκ εὐκαταφρονήτου δέ, περιουσίας· ἐνῶ ἡ Ἱεραποστολὴ, ἅμα τῇ ἰδρύσει αὐτῆς, οὔτε εἶχεν, οὔδὲ πιθανότης ὑπῆρχεν ὅτι ἡδύνατο εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νά ἀποκτήσῃ σημαντικὴν τινα περιουσίαν.

3ον) Ἐξ ἄλλου, πᾶν ἴδρυμα διέπεται ὑπὸ εἰδικοῦ Νόμου ἢ Διατάγματος, καὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ διαρκεῖ ὅσον χρόνον θέλει ἡ τὸν Νόμον ἢ τὸ Διάταγμα ἐκδοῦσα ἀρχή, εἰς χεῖρας τῆς ὁποίας κεῖται προσέτι ἡ τοιαύτη σύνθεσις τῆς Διοικήσεως αὐτοῦ, ὡς καὶ ἡ τροποποίησις τῶν καταστατικῶν του διατάξεων. Ἀντιθέτως ὅλαι αἱ σωματειακαὶ ὀργανώσεις, στηρίζονται ἀφ' ἑνὸς καὶ μόνου Νόμου (τοῦ Νόμου 281) καὶ ἔχουν πᾶσαν ἐλευθερίαν κινήσεως, ὅχι μόνον πρὸς βελτιώσιν τῶν καταστατικῶν των διατάξεων, ἀλλὰ καὶ πρὸς λῆψιν οἰοῦδηποτε μέτρου, τὸ ὁποῖον, κατὰ τὴν κρίσιν τῆς πλειοψηφίας τῶν μελῶν, θὰ προῆγε τὰ τε πνευματικὰ καὶ τὰ ὑλικὰ συμφέροντα τῆς ὀργανώσεως· οὐδεμία δὲ οὐδεμιᾶς κρατικῆς ἐξουσίας ἐπέμβασις χωρεῖ εἰς τὰ τῆς διοικήσεως αὐτῆς, ἐκτὸς ἐὰν

πρόκειται μόνον περὶ καταχρήσεων καὶ γενικῶν παραβάσεων τοῦ περὶ σωματειακῶν Νόμου. Καὶ ἡ Ἱεραποστολὴ ἔπρεπε νά ἔχη πᾶσαν ἐλευθερίαν κινήσεων καὶ νά διατελῇ ἀδέσμευτος καὶ ἀνεπηρέαστος, διότι μόνον τότε δύναται νά πραγματοποιήσῃ τὸν σκοπὸν τῆς ἀκωλύτως καὶ μὲ ἐλπίδας ἐπιτυχίας.

Τέλος ἐλέχθη, ὅτι καὶ μὲν ἔχει τὰ περισσότερα πλεονεκτήματα ἢ σωματειακὴ ὀργάνωσις, ἀλλὰ στερεῖται τῆς σοβαρότητος, τὴν ὁποίαν ἔχει τὸ ἴδρυμα, ἐν ᾧ, ἐξ ἄλλου, εἰς ἐν ἴδρυμα εἶναι δυνατὴ ἡ ἐξασφάλισις ὀρισμένων πόρων διὰ φορολογίας, ἐπιβληθησομένης διὰ τοῦ ἰδρυτικοῦ του Νόμου ἢ Διατάγματος. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀντίληψις αὕτη εἶνε, ὡς φρονούμεν, προφανῶς ἐσφαλμένη. Διότι, ὡς πρὸς τὴν σοβαρότητα, εἶναι γνωστὸν, ὅτι τὴν σοβαρότητα ἑνὸς ὀργανισμοῦ δὲν ἀποτελεῖ ἡ ἐξωτερικὴ μορφή τῆς νομικῆς του ὑποστάσεως, ἀλλὰ ἡ ἀξιοπρέπεια, ἡ ἠθικότης καὶ ἡ ἐντιμότης τῶν εἰς αὐτὸν μετεχόντων προσώπων, ὡς καὶ ἡ σπουδαιότης τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐπιδιωκομένων σκοπῶν. Τοῦτο προσεπιμαρτυρεῖται ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι, σοβαρόταται ἐν τῇ Χώρα ὀργανώσεις, λ.χ. ὁ «Παρνασσός», ἡ «Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία», ὁ «Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων», ὁ «Σύλλογος τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων», τοῦ ὁποίου εἶναι πρόεδρος ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας καὶ μέλος τοῦ Συμβουλίου αὐτὸς ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, ἡ ἀδελφότης τῆς «Ζωῆς», ὁ «Σύλλογος τῆς Ἀναπλάσεως», κλπ. κλπ. δὲν εἶναι, εἰ μὴ Σωματεῖα· ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου ὑπάρχουν ἴδρυματα — καὶ δὲν εἶναι τοῦ παρόντος νά τὰ ἀναφέρω — φωτοζωῶντα καὶ ὑλικῶς, ἀν μὴ καὶ ἠθικῶς, χρεωκοπημένα.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν διὰ φορολογίας ἐξασφάλισιν πόρων, ἀνεξαρτήτως τοῦ δεδομένου ὅτι ἡ πολιτικὴ ἐξουσία εἶναι πάντοτε δύσκολος εἰς ἐπιβολὴν φόρων, οὔτινος δεδομένου πολλάκις ἡ Ἐκκλησία πικρὰν πείραν μέχρι τοῦδε ἔλαβεν, ἀνεξαρτήτως, λέγομεν, τοῦ δεδομένου τούτου, θὰ ἡδύνατό τις νά ἰσχυρισθῇ ὅτι, ἀν ἡ Ἐκκλησία δύναται νά ἐπιτύχῃ ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας ἐπιβολὴν φορολογίας τινὸς χάριν τῆς Ἱεραποστολῆς, κατ' οὐδὲν τὴν κωλύει ἡ σωματειακὴ μορφή τῆς Ἱεραποστολῆς. Διότι πόσα καὶ πόσα σωματεῖα παρ' ἡμῖν δὲν ἔχουν ἐξασφαλίσαι προνομιακῶς ὀρισμένους πόρους διὰ φορολογίας, (Σύνδεσμος ἀμπελοκτημόνων, Σύνδεσμος βιομηχάνων καὶ βιοτεχνῶν κλπ.).

Αὐτοὶ εἶναι, Ἅγιοι ἀδελφοί, οἱ κυριώτεροι λόγοι, τοὺς ὁποίους λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τῆς Ἱερᾶ Συνόδου, ἐστήριξε μὲν τὸν θεσμὸν τῆς Ἱεραποστολῆς ἐπὶ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

αριθμ. { Πρωτ. 2917
Διεκπ. 1152

Ἀθήνησι τῆ 31-8-1992

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὴν παράγρ. 1 τοῦ ἀρθροῦ 21 τοῦ Ν. 590) 1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» ὡς καὶ τὸν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 328) 111) 24.1.1992 Συνοδικοῦ ἐγγράφου δημοσιευθέντα Προκαταρκτικὸν Πίνακα τῶν ὑποψηφίων δι' ἐγ-

γραφὴν εἰς τὸν Κατάλογον τῶν πρὸς Ἀρχιερατείαν ἐκλογίμων, δημοσιεύομεν κατωτέρω τὸν καταρτισθέντα ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐν τῇ Συνεδρίᾳ τῆς 26.8. 1992 «Πίνακα» ὑποψηφίων Κληρικῶν, ἐχόντων τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα τυπικὰ προσόντα πρὸς ἐγγραφὴν αὐτῶν εἰς τὸν ὡς προεῖρηται Πίνακα τῶν δι' Ἀρχιερατείαν ἐκλογίμων.

Π Ι Ν Α Κ Ε

ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΡΟΣ ΕΓΓΡΑΦΗΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΝ ΕΚΛΟΓΙΜΩΝ

α/α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ	ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΕΙΣ ΗΝ ΑΝΗΚΕΙ
1)	Ἀρχιμ. ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΟΣ Ἐμμανουήλ	Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης
2)	» ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ Νεκτάριος	Θηβῶν καὶ Λεβαδείας
3)	» ΚΟΥΤΣΟΜΥΤΗΣ Κλήμης	Θηβῶν καὶ Λεβαδείας
4)	» ΜΑΓΔΩΝΗΣ Χρυσόστομος	Ἱερισσοῦ, Ἀγ. Ὁρους καὶ Ἀρδαμερίου
5)	» ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Στέφανος	Καισαριανῆς
6)	» ΜΟΣΧΟΣ Ἰγνάτιος	Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν
7)	» ΠΑΣΒΑΝΤΗΣ Ἀντώνιος	Ἐλασσῶνος
8)	» ΣΙΦΝΑΙΟΣ Διονύσιος	Καισαριανῆς
9)	» ΣΤΕΡΓΙΟΥΛΗΣ Σεραφεῖμ	Ἰδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης
10)	» ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ Χρυσόστομος	Χαλκίδος

Ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Ὁ Ἀρχιγραμματεῦς

Ἀρχιμ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ ΚΑΡΠΑΘΑΚΗΣ

πράξεως αὐτῆς ἐσωτερικῆς, ὡς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ὑπέδειξε, ὅτε τὸ πρῶτον ἐζητήθη παρ' αὐτοῦ ἢ διὰ Νόμου ἴδρυσις τῆς Ἱεραποστολῆς, ἔδωκε δὲ ἐξωτερικῶς εἰς αὐτὴν τὴν νομικὴν μορφήν τῆς σωματειακῆς ὀργανώσεως, ἀφοῦ ἀπαραίτητον ἦτο ν' ἀποτελῆ ὅπωςδήποτε νομικὸν πρόσωπον, καὶ ἀφοῦ οὔτε ἡ Ἱερά Σύνοδος, οὔτε ἡ Ἱεραρχία ἦσαν, οὐδ' εἶναι μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης, νομικὰ πρόσωπα, διὰ νὰ δύνανται ν' ἀποκτήσουν καὶ νὰ διαχειρίζονται περιουσίαν ἰδίαν.

Ἄλλ' ἴσως τις ἐρωτήσῃ: «ἀφοῦ πρόκειται περὶ συστάσεως νομικοῦ προσώπου, διατὶ τότε νὰ μὴ γίνῃ αὐτὴ ἡ Ἱερά Σύνοδος νομικὸν πρόσωπον, ὡς ἤδη ἀπεφασίσθη, καὶ νὰ ἀναλάβῃ αὐτὴ νὰ πραγματοποιήσῃ τοὺς σκοποὺς τῆς Ἱεραποστολῆς, χωρὶς νὰ παρίσταται ἀνάγκη συστάσεως ἄλλου ὀργανισμοῦ;» Τὸ ἐρώτημα ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται φυσικόν, ὡς ἔχουν ὅμως τὰ πράγματα τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν σήμερα, ἃς μᾶς ἐπιτραπῆ νὰ φρονῶμεν ὅτι κάθε ἄλλο

εἶναι παρὰ πραγματοποιήσιμον. Καὶ ἰδοὺ διατὶ: Ὡς ἔχει σήμερα ἡ ὀργάνωσις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, εἶναι ἀδύνατον ν' ἀσχοληθῆ τὸ Ἱερόν τοῦτο Σῶμα μὲ τὸ βαρὺ καὶ πολυμερές ἔργον, τὸ ὅποιον ἀνέλαβεν ἡ Ἱεραποστολὴ νὰ πραγματοποιήσῃ. Ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀσχολουμένη μὲ ζητήματα τρεχούσης ὑπηρεσίας, μόλις προφθάνει νὰ διευθετῆ τὰς εἰς αὐτὴν παραπεμπομένας ὑποθέσεις, χωρὶς καὶ νὰ ἔχῃ τὴν δύναμιν καὶ τὰ μέσα νὰ παρακολουθῆ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐκάστοτε λαμβανομένων ἀποφάσεων. Δύναται τις ὅθεν νὰ φαντασθῆ τί ἤθελε γίνῃ, ἂν προσετίθετο καὶ ἡ ἐργασία τῆς Ἱεραποστολῆς. Διότι τὰ ζητήματα, μὲ τὰ ὅποια ἀνέλαβε νὰ ἀσχοληθῆ ὁ Ὄργανισμὸς τῆς Ἱεραποστολῆς, εἶναι σπουδαιότατα καὶ ἀπαιτοῦν ἐνδελεχῆ μελέτην, ἔρευναν καὶ ὀργάνωσιν καὶ συστηματικὴν παρακολούθησιν, ἢ ὅποια εἶναι ἀδύνατον νὰ γίνῃ ἀπὸ τὴν σημερινὴν ὑπηρεσίαν καὶ σύνθεσιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

(Συνεχίζεται) † Ὁ Θῆρας ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Η ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΕΛΒΕΤΙΑΣ Κ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ ΩΣ ΑΝΤΕΠΙΣΤΕΛΛΟΝΤΟΣ ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔ. ΑΘΗΝΩΝ (2 Ιουνίου 1992) *

Ο διασπασμένος χριστιανικός κόσμος της Δύσεως συνειδητοποίησε, έστω και με μία περίεργη βραδύτητα, τις καταλυτικές συνέπειες των «νέων ιδεών» για τη μαρτυρία της χριστιανικής πίστεως, ανασυνέταξε δε τις πνευματικές του δυνάμεις και ανέλαβε συστηματικό αγώνα για την καταπολέμηση των αντιχριστιανικών τάσεων. Η χριστιανική πίστη επέδειξε πράγματι μία έντυπωσιακή άντοχη και διέψευσε τις ένθουσιαστικές διακηρύξεις των εκπροσώπων της Ίδεολογίας για τὸ επικείμενο τέλος τοῦ Χριστιανισμοῦ. Αντιθέτως, οί κοινωνικές προσεχτάσεις τῆς διαλεκτικῆς ἀντιπαράθεσως ὄχι μόνο διευκόλυναν τὴν ἀνανέωση τῆς σχέσεως Ἐκκλησίας καὶ κοινωνίας, ἀλλὰ καὶ διήρυναν τὴν κοινωνικὴ ἀμφισβήτηση τῶν «νέων ιδεῶν». Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν μετέσχε βεβαίως στὶς πνευματικὲς αὐτὲς ζυμώσεις τῆς Δύσεως, λόγω τῶν ποικίλων περιστάσεων τῶν Ὁρθοδόξων λαῶν κατὰ τὴ μεταβυζαντινὴ περίοδο. Ἐν τούτοις, ἡ μεταφορὰ τῶν νέων «ιδεῶν» στὴν παιδεία τοῦ Γένους ἀπὸ τὰ μέσα ἤδη τοῦ ΙΗ' αἰῶνα δὲν προκάλεσε ἐπίσημες ἐκκλησιαστικὲς ἀντιδράσεις. Προφανῶς, ὁ μετριοπαθὴς νεο-ελληνικὸς Διαφωτισμὸς ἀπέφυγε τὶς ἀκραῖες ἀντιεκκλησιαστικὲς τάσεις τῶν δυτικῶν διαφωτιστῶν καὶ ἐπικέντρωσε τὸ ἐνδιαφέρον του στὸ κοινὸ ὄραμα τοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ τῆς παιδείας. Ἄλλωστε, οἱ ἐμπερίστατοι ὀρθόδοξοι λαοὶ εἶχαν ἀπορροφηθῆ ἀπὸ τὴν ἐνθουσιαστικὴ προσδοκία τῆς ἐθνικῆς τους ἐλευθερίας καὶ ἀντιμετώπιζαν με καχυποψία τὶς καινοφανεῖς ιδέες τῶν δυτικῶν φιλοσόφων. Ἡ ἴδρυση ὅμως τῶν νέων ὀρθοδόξων ἐθνικῶν κρατῶν προσαρμόσθηκε στὰ πρότυπα τοῦ δυτικοῦ κρατισμοῦ καὶ διευκόλυνε μίαν θεσμικὴν πλέον προώθηση τῶν «νέων ιδεῶν», ὅπως λ.χ. ἡ νομοθεσία τοῦ Μάουρερ στὸ νεοσύστατο ἐλληνικὸ κράτος. Ἡ ἄμεση ἐπιβολὴ τοῦ δυτικοῦ συστήματος τῆς «νομοκρατούσας» Πολιτείας στὶς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας καὶ ἡ αὐθαίρετη πολιτειακὴ ἀξίωση γιὰ τὴ διοικητικὴ αὐτοκεφαλία τῆς Ἐκκλησίας τῶν νεοσύστατων ἐθνικῶν κρατῶν ἀπὸ τὴ δικαιοδοσία τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀποδυνάμωσαν τὴν κανονικὴ ἐνότητα τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν γιὰ μίαν ὀλόκληρη ἑκατονταετία (1833-1925) καὶ ἐξουδετέρωσαν ὀποιαδήποτε ὀργανωμένη ἐκκλησιαστικὴ ἀντίδραση. Ἡ ἐπιβολὴ τοῦ ἀθεϊστικοῦ Μαρξισμοῦ-Λενινισμοῦ ὡς κυρίαρχης κρατικῆς ἰδεολογίας στοὺς ὀρθοδόξους λαοὺς τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως ἀμέσως μετὰ τὸν Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, ὅσο καὶ τῆς Ρουμανίας, Βουλγαρίας, Σερβίας καὶ Ἀλβανίας μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ὀλοκλή-

ρωσαν τὸν κύκλο τῶν ὀδυνηρῶν ἐμπειριῶν τῆς Ὁρθοδοξίας κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. Συνεπῶς, οἱ πνευματικὲς ζυμώσεις τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου τῆς Δύσεως ἐπλήξαν κυρίως τὴν ἐμπερίστατη Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ἡ ὁποία δὲν εἶχε προετοιμασθῆ νὰ ἀντιμετωπίσει τὰ ξένα πρὸς τὸ δικὸ της ἐκκλησιαστικὸ σῶμα προβλήματα, ἀφοῦ δὲν εἶχε συμμετάσχει στὶς μακροχρόνιες ἀντιπαράθεσεις τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου τῆς Δύσεως.

Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος παρακολουθεῖ ἐκπληκτικὸς τὶς συντελούμενες συγκλονιστικὲς πράγματι πολιτικὲς, κοινωνικὲς καὶ πνευματικὲς μεταβολές, οἱ ὁποῖες πραγματοποιοῦνται σήμερα με ἐντυπωσιακὴ ταχύτητα στὶς χῶρες ὄχι μόνο τῆς Ἀνατολικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Εἶναι γενικὴ ἡ διαπίστωση, ὅτι οἱ ἀπρόβλεπτες αὐτὲς ἐξελίξεις σημαίνουν τὴν κατάρρευση τοῦ ὁράματος μίᾶς κυρίαρχης ἀθεϊστικῆς ἰδεολογίας καὶ προδιαγράφουν τὶς προοπτικὲς μίᾶς νέας ἐποχῆς γιὰ τὸν κόσμος, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ προσδιορίζουν τὶς πνευματικὲς συντεταγμένους τῆς νέας ἐποχῆς. Οἱ ἀναλύσεις τῶν γεγονότων συντονίζονται κυρίως πρὸς τὴν κατεύθυνση τῆς ἀναζήτησεως τοῦ αὐθεντικοῦ πνεύματος ἢ τῆς πραγματικῆς σημασίας τῶν συντελουμένων μεταβολῶν ὄχι μόνον γιὰ τὴν Εὐρώπη, ἀλλὰ καὶ γιὰ ὀλόκληρο τὸν κόσμος. Ὡστόσο, ἀπὸ τὶς ἀναλύσεις αὐτὲς ἐπιβεβαιώνεται ἡ ἰδιαίτερη συμβολὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς θρησκείας γενικώτερα γιὰ τὴ συνειδητοποίηση τῆς βαθείας ἐσωτερικῆς κρίσεως τοῦ συστήματος. Οἱ ἀρχὲς τῆς πολιτικῆς τῆς Περστροφίκα ἐπιβεβαιώνουν τὴν πιεστικὴ τουλάχιστον ἐπέμβαση τῆς κυρίαρχης ἰδεολογίας στὴ θρησκευτικὴ συνείδηση τοῦ πολίτη ὑπὸ τὴ μορφή μίᾶς ἀθεϊστικῆς προπαγάνδας ἢ καὶ τῆς κοινωνικῆς περιθωριοποιήσεως τῶν πιστῶν. Εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὸ ὅτι ἡ πρόσφατη δημοσίευση τοῦ νόμου «Περὶ ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως» (1990) στὴν πρώην Σοβιετικὴ Ἐνωσὴ ἐξαντλεῖται σὲ μίαν διστακτικὴ περιγραφή τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ὀρίων τοῦ θεμελιώδους δικαιώματος τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας.

Εἶναι ὅμως ἀναντίρρητο ὅτι ἡ διακριτικὴ ἢ ἐλεγχόμενη ἀποκατάσταση τῶν ἐλευθεριῶν στὶς χῶρες τοῦ ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ ἐνεργοποιεῖ καταπιεσμένους δυνάμεις καὶ παράγει ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἦταν δυνατόν νὰ προβλεφθοῦν οὔτε ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς ἐμπνευστὲς τῶν μεταρρυθμίσεων. Ἡ βίαιη ἐκρήξη ἀφ' ἐνός μὲν τῶν αὐτονομιστικῶν ἐθνικιστικῶν κινημάτων ἀπὸ τὰ σπλάγγνα ἐνός καταπιεσμένου ἀπὸ τὸν ἰδεολογικὸ διεθνισμὸ ἐθνισμοῦ, ἀφ' ἐτέρου δὲ τῶν ποικίλων ἐκφράσεων ἐνός ὁμολογιακοῦ ἢ καὶ θρησκευτικοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἐκδηλώνεται

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 432 τοῦ ὑπ' ἀρ. 12 τεύχους.

μέ ασυνήθεις ή και επικίνδυνες συγκρούσεις, οι όποιες άπειλούν να άνασυνθέσουν όχι μόνο τον πολιτικό, αλλά και τον όμολογιακό χάρτη της Εύρώπης. Το όραμα του «κοινού ευρωπαϊκού οίκου» για όλους τους χριστιανικούς λαούς από τον Άτλαντικό μέχρι τη Ουράλια δοκιμάζεται από τη λαίλαπα των έσωτερικών συγκρούσεων στους όρθόδοξους κυρίως λαούς της Άνατολικής Εύρώπης. Η κοινή διακήρυξη όλων των χριστιανικών Έκκλησιών και Όμολογιών ως προς την έπιτακτική ανάγκη ειλικρινούς συνεργασίας για τον έπανευαγγελισμό της Εύρώπης στην πρόσφατη Οικουμενική συνάντηση του Santiago de Compostela (1991) δέν παρεμποδίζει την όμολογιακή έκμετάλλευση της πλήρους συγχύσεως της κρατικής έξουσίας στις νεοσύστατες αυτόνομες Δημοκρατίες για μία συγκεκριμένη ή και άπροκάλυπτη άσκηση άθέμιτου προσηλυτισμού εις βάρος κυρίως των όρθόδοξων λαών της Άνατολικής Εύρώπης. Η έντυπωσιακή ένεργοποίηση τόσο της ρωμαιοκαθολικής Ούνίας, όσο και του προτεσταντικού μισσιοναρισμού συσσωρεύουν έπαχθή προβλήματα στις έμπερίστατες Όρθόδοξες Έκκλησίες, κλονίζουν δέ τις άδελφικές σχέσεις και τον ειλικρινή διάλογο μεταξύ των χριστιανικών Έκκλησιών, όπως έπισημάνθηκε κατά την πρόσφατη συνάντηση την Κυριακή της Όρθοδοξίας στο Φανάρι (1992) των Προκαθημένων των κατά τύπους άυτοκεφάλων και άυτονόμων Όρθόδοξων Έκκλησιών.

2. Είναι λοιπόν σαφές από την άνωτέρω σχηματική έκθεση των βασικών πτυχών της διαχρονικής διαλεκτικής του Χριστιανισμού με τον κόσμο ότι τόσο η άρχή, όσο και το τέλος της έποχής του Διαφωτισμού και της Ίδεολογίας βρήκαν άνέτοιμη την Όρθοδοξία να ένεργοποιήσει τον πνευματικό της δυναμισμό για την έξουδετέρωση των εις βάρος της δυσμενών ιστορικών προκλήσεων. "Αν λοιπόν η ιδιαιτερότητα της σύγχρονης προβληματικής προσδιορίζει και τις βασικές συντεταγμένες της σύγχρονης άποστολής της Όρθοδοξίας, τότε κανονείται σαφέστερα η σχέση των άνωτέρω συντόμων κριτικών παρατηρήσεων προς την άκόλουθη περιγραφή της άποστολής αυτής.

Πρώτον, η Όρθοδοξία υπάρχει σήμερα εκεί, όπου υπήρχε και κατά την είσοδο στην νεώτερη έποχή, παρά την ιδιαίτερη επιβάρυνσή της από τις όξύτερες πνευματικές ή και ιδεολογικές αντιπαράθεσεις της έποχής αυτής. Η επιβίωση της Όρθοδοξίας, ειδικότερα στις χώρες κυρίως του ύπαρκτου σοσιαλισμού, θά μπορούσε πράγματι να χαρακτηρισθή ως μία από τις σημαντικότερες ίσως διαπιστώσεις κατά την αξιολόγηση των συντελουμένων συγκλονιστικών μεταβολών στις χώρες της Άνατολικής Εύρώπης. Η Όρθοδοξία υπάρχει βεβαίως, εκεί, όπου υπήρχε, αλλά όλος ο λαός της δέν έχει συναχθή γύρω από την Τράπεζα του Κυρίου και το έκκλησιαστικό της σώμα φέρει άκόμη τις αίμασσουσες πληγές από τα τραύματα των χαλεπών καιρών. Η έκκλησιαστική της ιεραρχία και ό άνεπαρκής

ένοριακός κλήρος, περιορισμένοι για δεκαετίες στις έλεγχόμενες κινήσεις του στενού κύκλου μιās άπλής έλευθερίας της λατρείας, παρουσιάζουν μία εύνόητη δυσκινησία ή και άδυναμία να άναδιοργανώσουν από τη βάση του το όλο ποιμαντικό έργο της Έκκλησίας και να άνανεώσουν τις πνευματικές σχέσεις με το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Η σύγχυση έθνικιστικών και εκκλησιαστικών άντιθέσεων δημιούργησε σχισματικές ή και άποσχιστικές καταστάσεις (Ουκρανία, Σλοβακία, Σκόπια), οι όποιες άποδυναμώνουν όχι μόνο την έσωτερική συνοχή του τοπικού εκκλησιαστικού σώματος, αλλά και τις προοπτικές της σύγχρονης μαρτυρίας της Όρθοδοξίας.

Βεβαίως, η άνασυγκρότηση του σώματος των κατά τόπους Όρθόδοξων Έκκλησιών άπαιτεί χρόνο, γιατί προϋποθέτει πλήρη άναδιοργάνωση των θεολογικών σπουδών για την κατάλληλη μόρφωση ή και την επιμόρφωση του ένοριακού κλήρου. Ο χρόνος όμως δέν υπάρχει, λόγω κυρίως της πιστικής ή και άθέμιτης προσηλυτιστικής δραστηριότητας των ξένων θρησκευτικών προπαγανδών, οι όποιες υπό διάφορα προσχήματα έπαναφέρουν στο προσκήνιο άποτυχημένες μεθόδους του Μεσαίωνα ή και των νεώτερων χρόνων για να έπωφεληθούν από την γενικότερη σύγχυση του Κράτους και του λαού του. Συνεπώς, το πρώτιστο χρέος της Όρθοδοξίας είναι η όλόθυμη άλληλεγγύη όλων των κατά τόπους Όρθόδοξων Έκκλησιών, υπό την συντονιστική πάντοτε φροντίδα της Μητρός Έκκλησίας, για την έπίσπευση της άνασυγκροτήσεως, της περιφρουρήσεως και της θεραπείας του κάθε τοπικού εκκλησιαστικού σώματος, ώστε να μη ζημιωθή και πάλιν η Όρθοδοξία κατά την περίοδο των δυσμενών ιστορικών συγκυριών. Η άμεσότητα της προβληματικής έπιβάλλει και την άμεσότητα των λύσεων, όταν και όπου αυτές είναι έφικτές.

Δεύτερον, η Όρθοδοξία παραμένει άμετακίνητη στην εκκλησιαστική παράδοση της πρώτης χιλιετίας ως προς την άυτοτέλεια και την πληρότητα της πνευματικής έμπειρίας κάθε κανονικής συγκροτημένης τοπικής Έκκλησίας, η όποια προβάλλεται στην όρθόδοξη εκκλησιολογία ως η άύθεντη φάνερωση της μιās, άγίας, καθολικής και άποστολικής Έκκλησίας. Έν τούτοις, η ιδιαιτερότητα αυτή της όρθόδοξης εκκλησιολογίας, καιτοι διασώζει το άύθεντικό πνεύμα της κοινής πατερικής θεολογίας και κανονικής παραδόσεως της άδαιρέτου Έκκλησίας, παρερμηνεύθηκε κατά τους νεώτερους χρόνους υπό την πίεση των νέων περι έθνικού κράτους και κρατικής άύθεντίας ιδεών του Διαφωτισμού. Βεβαίως, η χριστιανική Έκκλησία έπέδειξε πάντοτε ιδιαίτερη εύαισθησία για την πνευματική διακονία της έθνότητας κατά την έπιταγή του ίδρυτή της, ό όποιος απέστειλε τους άποστόλους να κηρύξουν προς «πάντα τά έθνη» (Ματθ. 28, 19-20). Όστόσο, η δικαίωση των έθνών δια της πίστεως (Γαλ. 3,8) εισάγει και την έσχατολογική προοπτική της ύπερβάσεως της έθνότητας, άφοϋ, κατά τον άπόστολο Παύλο, στη νέα πραγματικότητα της Έκκλησίας «ούκ ένι Ίου-

ΤΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ*

δ) Κίνησαν τις διαδικασίες που προβλέπονται από τον Καταστατικό Χάρτη (άρθρα 17-23) και που θα οδηγήσουν εντός τεσσάρων μηνών στην εκλογή νέου Πατριάρχη. Όρισαν προσωρινά ως Αναπληρωτή Πρόεδρο της «Συνόδου» τον αρχαιότερο μητροπολίτη μέλος της Ίεράς Συνόδου, τον Νευροκοπίου Ποιμένα. Το άρθρο 17 του Καταστατικού Χάρτη προβλέπει ότι εντός επτά ημερών πρέπει να εκλεγεί Αναπληρωτής Πρόεδρος, ο οποίος θα είναι υπεύθυνος για τη διεξαγωγή εκλογής νέου Πατριάρχη εντός τεσσάρων μηνών⁹. Εκλεκτορικό σώμα στην περίπτωση του πατριάρχη είναι η Κληρικολαϊκή Συνέλευση. Στην εκλογή του πατριάρχη, κατά το άρθρο 16 του Καταστατικού Χάρτη, λαμβάνουν μέρος: οι έπαρχιοῦχοι μητροπολίτες (σύνολο 13, έντεκα στη Βουλγαρία και δύο στο έξωτερικό), επτά αίρετοι εκπρόσωποι από κάθε έπαρχία (3 κληρικοί και 4 λαϊκοί, σύνολο 70, ήτοι 7X10 έπαρχίες), δεκατέσσερες αίρετοι εκπρόσωποι από την έπαρχία της Σόφιας (6 κληρικοί και 8 λαϊκοί), εκπρόσωπος: των Σταυροπηγιακῶν Μοναστηριῶν, του Έθνικῶ Συμβουλίου του Πατριωτικῶ Μετώπου, του Υπουργείου Έξωτερικῶν (σήμερα του Υπουργικῶ Συμβουλίου) ὁ Διευθυντής τῶν Θρησκευμάτων, τῆς Βουλγαρικῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν, του Ἀνωτάτου Δικαστηρίου τῆς Δημοκρατίας, τῆς Ἐνώσεως Ἱερατικῶν Ἀδελφοτήτων, τῆς Ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων¹⁰ και τέλος τῶν Πνευματικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἰδρυμάτων (σύνολο 8)¹¹. Συνολικά δηλαδή 105 εκλέκτορες.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 435 τοῦ ὑπ' ἀρ. 12 τεύχους.

9. Καταστατικὸς Χάρτης, σσ. 332-334.

10. Δυστυχῶς οἱ εκπρόσωποι τῆς Ἐνώσεως Ἱερατικῶν Ἀδελφοτήτων και τῆς Ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστώτος δὲν ἐλάμβαναν μέρος στὴν Κληρικολαϊκὴ Συνέλευση, διότι τὸ 1955 διαλύθηκαν (Καταστατικὸς Χάρτης, σ. 332, ὑποσημ.*).

11. Καταστατικὸς Χάρτης, ἀρθρο 16, σ. 332. Στὸ ἀρθρο 16 στὴν πρώτη ἐκδοση τοῦ Καταστατικῶ Χάρτου ὑπῆρχαν οἱ ἐξῆς δύο σημειώσεις: «Σημείωση Α': Ἐκεῖνοι ποὺ συμμετέχουν στὴν Πατριαρχικὴ Ἐκλογικὴ Κληρικολαϊκὴ Συνέλευση πρέπει νὰ εἶναι μέλη τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας». «Σημείωση Β'». Ἡ πρώτη Κληρικολαϊκὴ Συνέλευση ἐνεργεῖ ὡς Πατριαρχικὴ Κληρικολαϊκὴ Συνέλευση κατὰ τὴ

ε) Ἀποφάσισαν τὴν ἴδρυση τριῶν νέων μητροπόλεων στὸ χῶρο τῆς Βουλγαρίας, ἤτοι Πρεσλάβας, Σμολαίνων και Σαμοκοβίου. Οἱ νέες μητροπόλεις θὰ συγκροτηθοῦν κυρίως μὲ τὴ διχοτόμηση τῶν μητροπόλεων Βάρνας και Πρεσλάβας, Φιλιππουπόλεως και Σόφιας. Ἡ ἐνέργεια αὐτὴ τῶν μητροπολιτῶν εἶναι δυνατόν νὰ δεχθεῖ δύο ἐρμηνείες: 1) Οἱ μητροπόλεις τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας στὰ ὄρια τῆς Βουλγαρίας ἀπὸ 11 αὐξάνονται σὲ 14, γιὰ νὰ προωθηθοῦν σ' αὐτὲς φιλικὰ προσκεῖμενοι στὸν Χριστόφορο Σάμπεβ μητροπολίτες και νὰ ἐνισχυθεῖ ἡ ομάδα τῶν ἀντιπατριαρχικῶν». 2) Ἡ αὐξηση αὐτὴ τῶν μητροπόλεων ἱκανοποιεῖ πάγιο αἶτημα γιὰ καλύτερη διαποίμανση τοῦ βουλγαρικῶ λαοῦ, ἀφοῦ ἡ Βουλγαρία μὲ ἔκταση 111.000 περίπου τετραγωνικῶν χιλιομέτρων ἔχει μόνο 11 μητροπόλεις, μερικὲς ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἔχουν

διενέργεια τῆς πρώτης ἐκλογῆς πατριάρχη Βουλγαρίας. Στὴν περίπτωση αὐτὴ στὴ συγκρότηση τῆς Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως λαμβάνουν μέρος και οἱ προβλεπόμενοι ἀντιπρόσωποι στὶς παραγράφους δ', ε', στ' και ζ' τοῦ παρόντος ἀρθρου [ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἐθνικῶ Συμβουλίου τοῦ Πατριωτικῶ Μετώπου, τῆς Διευθύνσεως τῶν Θρησκευμάτων, τῆς Βουλγαρικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας]. Μετὰ τὴ διενέργεια τῆς ἐκλογῆς οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτοὶ διαγράφονται ἀπὸ τὴ σύνθεση τῆς Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως» (Καταστατικὸς Χάρτης, σ. 332). Στὴ β' ἐκδοση τοῦ Νόμου περὶ τῶν Θρησκευμάτων ἡ πρώτη σημείωση ἐξαφανίστηκε. Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἐθνικῶ Συμβουλίου τοῦ Πατριωτικῶ Μετώπου, τῆς Διευθύνσεως τῶν Θρησκευμάτων, τῆς Βουλγαρικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν και τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας δὲν μποροῦσαν νὰ εἶναι μέλη τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας! Ἄν ἦταν μέλη, δὲν θὰ κατεῖχαν τὶς θέσεις τους. Στὴν ἑλληνικὴ ἐκδοση τοῦ Καταστατικῶ Χάρτη ὑπάρχει τὸ ἐξῆς σχόλιο ὡς πρὸς τὴ σημείωση β': «Τοῦτο προφανῶς ὑπονοεῖ ὅτι οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὰς παραγράφους δ', ε', στ' και ζ' δὲν θὰ λάβουν μέρος εἰς ἐτέραν ἐκλογὴν Πατριάρχου» (σ. 332). Δυστυχῶς τὰ πράγματα δὲν ἔχουν ἔτσι ἀκριβῶς, διότι και στὴν ἐκλογή τοῦ Μαξίμου ὡς πατριάρχη Βουλγαρίας, στὶς 4.7.1971, ἔλαβαν μέρος οἱ ἀντιπρόσωποι: α) τοῦ Ἐθνικῶ Συμβουλίου τοῦ Πατριωτικῶ Μετώπου, Nikolaj Georgiev, β) τῆς Διευθύνσεως τῶν Θρησκευμάτων Mihail Kjucukov, γ) τῆς Βουλγαρικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, ἀκαδημαϊκὸς Petko Stajnov και δ) τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Βουλγαρίας Dimitar Angelov Zlatinov. Ὅπως δὴποτε ἡ σημείωση β' θέλει νὰ διαστελεῖ τὴν Πατριαρχικὴ Ἐκλογικὴ Κληρικολαϊκὴ Συνέλευση τοῦ ἀρθρου 16 ἀπὸ τὴν ἀμιγῆ Κληρικολαϊκὴ Συνέλευση τῶν ἀρθρων 29-39 (Καταστατικὸς Χάρτης, σσ. 335-338).

δαῖος οὐδὲ Ἕλληνας, οὐκ ἐνὶ δούλῳ οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἐνὶ ἄρσεν και θῆλυ. Πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἔστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ. 3, 27-28). Τόσο λοιπὸν ἡ κατάφαση τῆς ἐθνοτήτας, ὅσο και ἡ ἐν Χριστῷ ὑπερβασὴ τῆς λειτουργοῦν ὡς διακεκριμένα στάδια στὴν ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ τοπικὴ ὅμως φανέρωση τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας και ἡ ἐδαφικὴ

ὀριοθέτηση τῶν ἐθνοτήτων θεμελίωσε σὲ μεγάλο βαθμὸ και τὴ λειτουργικὴ σχέση τοπικῆς Ἐκκλησίας και ἔθνους, ἡ ὁποία κατοχυρώθηκε ὄχι μόνο στὴν κοινὴ ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση, ἀλλὰ και στὴν κανονικὴ ὀργάνωση τῆς Ἐκκλησίας (34 Ἀποστολικὸς κανόνας).

(Συνεχίζεται)

υπερβολικά μεγάλη ἔκταση. Τὸ ἐπιχείρημα αὐτὸ εἶναι πειστικὸ, ἂν ληφθεῖ ὑπ' ὄψη ὅτι μόνον σὲ ὠρισμένες ἀπὸ τὶς μητροπόλεις αὐτὲς ὑπάρχει βοηθὸς ἐπίσκοπος¹². Μὲ ἄλλα λόγια τὸ διοικητικὸ σύστημα τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι ἀμιγῆς μητροπολιτικὸ, ἀφοῦ ἔχουμε μητροπόλεις χωρὶς ἐπισκοπὲς καὶ μητροπολίτες χωρὶς ἐπισκόπους. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ χρονικὴ στιγμή προώθησως τῆς ἰδέας γιὰ αὐξηση τῶν μητροπόλεων μᾶς ὑπαγορεύει νὰ ἀσπαστοῦμε τὴν πρώτῃ ἐρμηνεῖα.

στ) Ἀποφάσισαν νὰ χορηγήσουν στὸν ἱερομόναχο Χριστοφόρο Σάμπεβ τὸν τίτλο τοῦ ἀρχιμανδριτῆ¹³. Ἡ προώθηση τοῦ Χριστοφόρου, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ ἔγγραφα, εἶναι λίγο σκανδαλώδης, διότι ἔγινε ἐπιτροχάδην στὶς 19 Μαΐου καὶ μὲ μὴ διαφανεῖς ἐνέργειες. Αὐτὸ ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὰ ἐξῆς ἔγγραφα τοῦ «Ἀναπληρωτῆ Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου» Νευροκοπίου Ποιμένος καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πατριάρχη Μαξίμου:

12. Βλ. «Δίπτυχα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 1992», σσ. 458-9, ὅπου ὡς βοηθοὶ ἐπίσκοποι ἐμφανίζονται: ὁ Τραϊανουπόλεως Ἰακρίων, βοηθὸς τοῦ Μητροπολίτη Βελίκο-Τυρνόβου, ὁ Σμόλιεν Νέστορ, βοηθὸς τοῦ Μητροπολίτη Δοροστόλου καὶ Τζερβένου, ὁ Βελίκης Γαλακτίων, βοηθὸς τοῦ Μητροπολίτη Στάρας Ζαγόρας, ὁ Ζνέπολε Ἰγνάτιος, βοηθὸς τοῦ Μητροπολίτη Βράτσης, ὁ Κρουπνικίου Ναθαναήλ, βοηθὸς τοῦ πατριάρχη Βουλγαρίας γιὰ τὴν μητρόπολη Σόφιας.

13. Στὴν ἐφημ. Vrabec No 14, τῆς 20.5.1992, στὸ ἀρθρο «Imame si antipatriarh» (= Ἐχομε ἀντιπατριάρχη), σ. 1.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθμ. Πρωτ. 2619 Ἀθήνησι τῇ 28ῃ Ἀπριλίου 1992
 Διεκ. 1029

Ε Γ Κ Υ Κ Λ Ι Ο Ν Σ Η Μ Ε Ι Ω Μ Α

Πρὸς

τὴν Ἱεράν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν
 καὶ τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις
 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Κατόπιν τοῦ ἀπὸ 26ης ὁδεύοντος μηνὸς Ἰουλίου τηλεγραφήματος τῆς Αὐτοῦ Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου Σόφιας καὶ πάσης Βουλγαρίας κ. κ. Μαξίμου, γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας διὰ τὰ εἰς ἃ ὑπέπεσον εἰς θάρος τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῶν ἀρχῆς, τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν γένει τῆς Ἐκκλησίας κανονικὰ παραπτώματα, καταφρονήσαντες τοὺς Ἱερούς τῆς Ἐκκλησίας Κανόνας καὶ τὰς ἐπιταγὰς τοῦ Καταστατικοῦ χάρτου τῆς Ὁρθοδόξου Βουλγαρικῆς

«Βουλγαρικὸ Πατριαρχεῖο
 Ἱερὰ Σύνοδος
 Ἀριθμ. 719
 19 Μαΐου 1992
 Σόφια

Πρὸς
 τὴν αὐτοῦ Σεβασμιότητα
 τὸν Μητροπολίτη Βελίκο Τυρνόβου Στέφανο
 πόλη Βελίκο Τύρνοβο

Σεβασμιώτατε,

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Βουλγαρικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας σὲ πλήρη σύνθεση (= σύνοδος Ἱεραρχίας) ἐξέτασε τὴν ἐπιστολή σας - αἴτηση, ἡ αὐτοῦ πανοσιολογιότης ἱερομόναχος Χριστοφόρος Σάμπεβ νὰ προαχθεῖ στὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχιμανδριτῆ.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἱκανοποίησε τὸ αἴτημά σας καὶ ἀποφάσισε τὴν 21ῃ Μαΐου 1992 ὁ ἱερομόναχος Χριστοφόρος Σάμπεβ νὰ προαχθεῖ στὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχιμανδριτῆ.

Ἐξαιτούμεθα τὶς ἀγιές σας προσευχές, δικὸς σας ἐν Χριστῷ εὐχέτης

Ἀναπληρωτῆς Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
 † Μητροπολίτης Νευροκοπίου Ποιμῆν.
 Τ. Σ. (Βουλγαρικῶ Πατριαρχείου)

(Συνεχίζεται)

ΔΗΜ. Β. ΓΟΝΗΣ

Ἀναπλ. Καθηγ. Παν)μίου Ἀθηνῶν

Ἐκκλησίας, καθυπεβλήθησαν εἰς τὴν ἐσχάτην ποινὴν τῆς ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξιώματος καθαιρέσεως καὶ ἐπαναφορᾶς εἰς τὰς τάξεις τῶν λαϊκῶν οἱ ἐκ τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας: Νευροκοπίου Ποιμῆν, Βελίκο-Τυρνάβου Στέφανος, Στάρας Ζαγόρας Παγκράτιος, Βράτσης Καλίνικος, Προβάτας Ἀντώνιος, Βελίκης Γαλακτίων καὶ ὁ ἐκ τῶν Ἱερομονάχων Χριστοφόρος Σάμπεφ, εἰς δὲν ἐπεβλήθη ἡ ποινὴ τῆς καθαιρέσεως ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ τῆς ἱερωσύνης ὑπουργήματος, ἡ ἐπαναφορὰ εἰς τὰς τάξεις τῶν λαϊκῶν καὶ ὁ ἀφορισμός.

Τὴν κανονικὴν ταύτην ἀπόφασιν τῆς κατὰ Βουλγαρίαν ἀδελφῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀνακοινούμενοι ὑμῖν ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, παρακαλοῦμεν ὅπως οὐδεμίαν ἐπικοινωνίαν ἔχητε μετὰ τῶν ἐν τοῖς ὑπερθεν διαλαμβανόμενων ὡς γεγυμνωμένων πάσης ἀρχιερατικῆς χάριτος καὶ ἐνεργείας.

Ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
 Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
 Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Καρπαθάκης

ΟΙ ΣΦΑΓΙΑΣΘΕΝΤΕΣ ΩΣΠΕΡ ΑΡΝΕΣ ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ ΚΑΙ ΙΕΡΕΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ*

ΠΙΣΤΟΙ ΑΧΡΙ ΘΑΝΑΤΟΥ

Στὰ Βρούλα ὁ Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος Ἀρχιμ. Νεόφυτος Βαρδαλάχος βασανίσθηκε φρικτὰ καὶ πέθανε τὴν ὥρα ποὺ οἱ δῆμιοι τὸν εἶχαν ξαπλώσει κατὰ γῆς καὶ τὸν ἐκοπάνιζαν μὲ ρόπαλα. Ὁ Ἱερέας τῆς Ἁγίας Μαρίας τοῦ Κοκαργιαλί περιλούσθηκε μὲ ζεματιστὸ λάδι καὶ ξεψύχησε σπαρταρώντας σὰν τὸ ψάρι. Ὁ καλλίφωνος Ἱεροδιάκονος Γρηγόριος τῆς Ἁγίας Ἄννας Κορδελιοῦ καρφώθηκε ἀπὸ τοὺς στέτες στὸ πάτωμα τοῦ Διοικητηρίου καὶ ἀφοῦ χαροπάλεψε πολλὰς ὥρες ἐξέπνευσε. Ὁ Διάκονος τῆς Ἐδαγγελιστρίας Μελέτιος καρφώθηκε σὲ πεῦκο καὶ ἀφοῦ ταλαιπωρήθηκε ἐπὶ πολλὰς ὥρες ξεψύχησε. Ὁ Ἱερέας Νεῖλος τῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου Μπουρνόβα κατακρεουργήθηκε. Ὁ Ἀρχιμ. Ἀνθιμος Τσακιράκης Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐφέσου τῆ Μεγάλῃ Παρασκευῇ κἀκε ζωντανός. Ὁ Ἀρχιδιάκονος τοῦ Ἀϊδινίου Ἰωακείμ Γούναρης μετὰ ἀπὸ πολλὰ βασανιστήρια ἀποκεφαλίσθηκε. Ὁ Ἀρχιμ. Μαθίας τοῦ Ναζλίου μπροστὰ στὰ μάτια τῶν Χριστιανῶν σουβλίσθηκε μὲ δαυλό. Οἱ νεώτεροι ἱερεῖς ἀπεστέλοντο στὸ ἐσωτερικὸ ὡς αἰχμάλωτοι, ὅπου ὕστερα ὑπὸ κακουχίες καὶ μαρτύρια ἐθανάτωνοντο. Ἀπὸ αὐτοὺς ἀναφέρουμε τοὺς πιδ γνωστούς, τὸν Ἀρχιμ. Ἀνθιμο Ἀβώρη, πρῶτοςὺγκελλο καὶ προϊστάμενο Γκιόζτεπέ, τὸν Ἱεροδιάκονο Χρυσόστομο Παρίτση τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλαδελφείας, τὸν Ἱεροδιάκονο Κύριλλο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐφέσου, τὸν Ἱερομόναχο Αἰμιλιανό, ἐφημέριο Παπαζλῆ, τὸν Μοναχὸ Παῖσιο κλπ.

Γιὰ νὰ δώσουμε μιὰ ἀκριβῆ εἰκόνα τῆς ἐντάσεως τοῦ διωγμοῦ κατὰ τῶν κληρικῶν ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρουμε ὅτι στὶς ἐπαρχίες Ἐφέσου, Σμύρνης, Φιλαδελφείας, Ἡλιουπόλεως, Ἀνέων, Κρήνης, Βρουύλων, Περγάμου, Ἀρδαμυτίου, Μοσχονησίων καὶ Κυδωνίων ὑπηρετοῦσαν 459 Ἱερεῖς καὶ Διάκονοι. Ἀπὸ αὐτοὺς 347 ἐφονεύθησαν μαρτυρικά, οἱ δὲ ὑπόλοιποι 112 ὀδηγήθηκαν ὡς αἰχμάλωτοι στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Τουρκίας καὶ ἀπέθαναν ἀπὸ τὶς κακουχίες καὶ τοὺς βασανισμούς, ἐλάχιστοι δὲ κατῴρθωσαν νὰ ἐπιζήσουν καὶ νὰ διεκτραγωδήσουν τὰ ὅσα ὑπέστησαν.

Ὁ λαὸς χωρὶς ποιμένες διασκορπίσθηκε καὶ πῆρε τὸ δρόμο τῆς ξενιτιάς. Ξεριζώθηκε ἀπὸ τὶς ἐστίες του, ἔφυγε ἀπὸ τὰ σπίτια του, ἐγκατέλειψε ἐκεῖ ὅλο τὸ βίος του. Μέσα στὸν πανικό καὶ στὴν παραζάλη δὲν ξέχασε τὰ ὅσα τῶν προγόνων του καὶ τὰ σύμβολα τῆς πίστεώς του. Τὰ πῆρε μὲ τὴν γιὰ φυλαχτό. Νὰ τι γράφει ὁ Ἀρχιμανδρίτης Διονύσιος Παπανικολόπουλος στὸ κεφάλαιο «Ἀναμνήσεις ἀπὸ τὴν Μικρασιατικὴν Ἐκστρατείαν» τοῦ

Χριστιανικοῦ Ἡμερολογίου 1926, σ. 93:

«Τὸ ἀπόγευμα, ὅτε ἐμελλον νὰ ἀναχωρίσωσι, πάλιν τοὺς ἐπεσκέφθη, τοὺς εὔρον συνηθροισμένους εἰς τὴν ἐκκλησίαν των. Μὲ παρεκάλεσαν νὰ τοὺς ψάλω μιαν παράκλησιν καὶ νὰ ἀναγνώσω ἐν τρισάγιον εἰς τοὺς τάφους τῶν πατέρων καὶ ἀδελφῶν των. Τὸ ἔκαμα πολὺ εὐχαρίστως καὶ τότε πάλιν μὲ λόγια ποὺ ἔβγαιναν ἐν πρὸς ἐν ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου προσεπάθησα νὰ τοὺς παρηγορήσω καὶ νὰ τοὺς ἐγκαρδιώσω διὰ τὸν μετ' ὀλίγον σκληρὸν ξεριζωμόν των. Μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς καὶ στεναγμούς ποὺ πολλὰ ἐφανέρωναν μὲ παρηκολούθουν. — Ἐτελείωσα. — Καὶ τότε εἶδον... κἀτι τι πρωτοφανὲς καὶ πρωτάκουστον νὰ διαδραματίζηται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ παιδία μὲ σκαπάνας εἰς τὰ χέρια καὶ πτύα ὄρμησαν εἰς τὸ Νεκροταφεῖον καὶ ἀφ' οὗ ἐσταυροκοπήθηκαν καὶ ἐφίλησαν τὸ χῶμα αὐτοῦ ἤρξαντο νὰ ἀνασκάπτουν τοὺς τάφους καὶ νὰ ἐξάγουν τὰ ὀστέα τῶν προγόνων καὶ τῶν ἀδελφῶν των, νὰ τὰ τοποθετοῦν ἐν πάσῃ εὐλαβείᾳ εἰς σάκκους καὶ νὰ τὰ φορτώνουν εἰς τοὺς ἀναμένοντας ἀραμπάδες!.. Τοὺς ἐπλησίασα καὶ τοὺς ἐρώτησα γιατί τὸ κάμνουν αὐτό. Ἡ ἀπάντησις των ἦτο «Ἀἱ! πάτερ, τώρα ποὺ μιὰ φορὰ καὶ ἀνέπνευσαν τὰ κόκκαλα τῶν γονιῶν μας τὸν ἐλεύθερον ἄερα καὶ εἴμαστε βέβαιοι πὼς ἀπὸ τὴν χαρὰν των ἔτριξαν μέσα στοὺς τάφους των, δέν τὰ ἀφήνομεν πλέον ἐδῶ νὰ τὰ μολύνῃ τὸ ἄτιμο ποδάρι τῶν Τούρκων, θὰ τὰ πάρωμεν μαζί μας καὶ ὅταν πάλιν ἔλθωμεν ἐδῶ, τότε πάλιν θὰ τὰ φέρωμεν». Παρηκολούθησα μετὰ σιγηρῶν δακρῶν τὴν τραγικὴν ἀλλά καὶ εἰς ἄκρον μεγαλειώδη ταύτην σκηνὴν ἢ μᾶλλον ἱεροτελεστείαν! Ἐτελείωσαν. Εἰσῆλθον τότε εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐνθα εὐλαβεῖς τεῖναντες τὰς χεῖρας ἀπεκαθήλωσαν ὅλας τὰς ἁγίας εἰκόνας τῆς ἐκκλησίας καὶ τὴν πλάκα τῆς ἁγίας Τραπεζῆς, τὰς ἐτοποθέτησαν εἰς κιβώτια, τὰς ἐφόρτωσαν ἐπὶ τῶν ἀραμπάδων καὶ ἀφ' οὗ γιὰ τελευταίαν φορὰν ἄλλη μιὰ φορὰ ἀκόμη ἐφίλησαν τὸ χῶμα τῆς πατρίδος των καὶ τὸ ἔβρεξαν μὲ τὰ δάκρυά των, ἀνεχώρησαν μὲ τὸ μέτωπο ὑψηλὰ πλέον, ὑπερήφανοι καὶ πεπεισμένοι ὅτι καὶ αὐτοὶ ἐκπληροῦν ἐν καθήκον πρὸς τὴν πατρίδα ἐπιβεβλημένον. Τοὺς παρηκολούθησα μέχρι τῆς ἐξόδου των ἐκ τοῦ χωρίου!.. Ἄ! ἀθάνατος Πατὴρ μας! Τὰ τέκνα σου ὅπου δήποτε καὶ ἂν εὐρίσκωνται, παντοῦ-παντοῦ τὰς αὐτὰς σκέψεις ἔχουν καὶ τὰ αὐτὰ ἅγια συναισθήματα, τὰ μοναδικῶς ὑπέροχα ἐξωτερικεύουν!.. Οἱ ἐθνικοὶ αἰῶνες ἀντιγράφουν ἀλλήλους!..».

ΜΙΑ ΩΡΑ ΗΡΗΜΩΘΗ Ο ΤΟΣΟΥΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ
(Ἀποκ. ιη', 16)

Ἡ μανία ὅμως τῶν Τούρκων κατὰ τῶν Ἑλλήνων

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 442 τοῦ ὑπ' ἀρ. 12 τεύχους.

Ο ΘΕΟΣ, ΩΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ ΚΑΙ ΚΟΛΑΣΗ*

3) Ὁ Παράδεισος καὶ ἡ Κόλαση στὴν ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ.

Αὐτὰ ποὺ περιγράφουν οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀναλύσαμε πρὶ πάντων, χρησιμοποιώντας τὶς μαρτυρίες μερικῶν μεγάλων Πατέρων, τὰ βλέπουμε καθαρὰ καὶ μέσα στὴν ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ. Ἄλλωστε, οἱ ἅγιοι Πατέρες, ποὺ ἀναφέραμε, δὲν εἶναι στοχαστὲς φιλόσοφοι, ποὺ στοχάζονται πάνω στὰ θέματα τῆς πίστεως, ἀλλὰ ἐρμηνεύουν τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἐμπειρία καὶ εἶναι ἐκφραστὲς τῆς ἀποκαλύψεως ποὺ ὑπάρχει μέσα στὴν Ἐκκλησία.

Διὸ ἀπλὰ παραδείγματα θὰ χρησιμοποιήσω γιὰ νὰ δείχθῃ ὅτι τὰ ὅσα ἀναφέραμε εἶναι κοινὴ διαπί-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 447 τοῦ ὑπ' ἀρ. 12 τεύχους.

δὲν περιορίσθηκε στὰ ἔμπνευχα, ἀλλὰ ἐπεκτάθηκε καὶ στὰ ἄμπνευχα. Οἱ Χριστιανικοὶ ναοὶ κατεστράφησαν ὀλοσχερῶς, ἔγιναν παρανάλωμα τοῦ πυρός, ἀπεγυμνώθησαν ἀπὸ τὰ ἀνεκτιμήτου ἀξίας κειμήλιά τους καὶ ὅσοι ἔμειναν μετετράπησαν σὲ τζαμί. Μάλιστα δὲ ἡ τουρκικὴ θηριωδία ἐφθασε μέχρι τοῦ σημείου νὰ μεταβάλλει τοὺς ἱεροὺς χώρους σὲ τόπους ὀργίων. Ἐκεῖ τὶς νύχτες συνεκεντρώνοντο οἱ κακοῦργοι καὶ ἀσχημονοῦσαν, ποδοπατοῦσαν τὶς ἱερὲς εἰκόνες, βεβήλωναν τὴν ἁγία Τράπεζα καὶ ἐβίαζαν τὶς γυναῖκες μέσα στὸ ἱερὸ βῆμα. Πολλοὺς ναοὺς μετὰ τὰ ὄργια πυρπολοῦσαν μὲ δυναμίτιδα. Περικαλλέστατοι ναοὶ τῆς Σμύρνης καὶ τῶν περιχώρων μὲ μεγάλῃ ἀρχαιολογικῇ ἀξίᾳ καὶ πολῦτιμα κειμήλια πυρπολήθηκαν καὶ ἰσοπεδώθηκαν.

Στὴ Σμύρνη πυρπολήθηκαν οἱ ὀνομαστὲς ἐκκλησίες τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς μὲ τὸ περίφημο καμπαναριό, τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους, τοῦ Ἁγίου Νικολάου, τοῦ Ἁγίου Βουκόλου, τοῦ Ἁγίου Πολυκάρπου, τῆς Ἐδαγγελιστρίας, τοῦ Τιμίου Προδρόμου, τοῦ Ἁγίου Κων/τίνου, τοῦ Ὀρφανοτροφείου, τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης, τοῦ Ἁγίου Τρύφωνος καὶ πολλῆς ἄλλης.

Ἀπὸ τὴν ἐπαρχία Ἐφέσου ἀναφέρουμε τὶς ὀνομαστότερες: τὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, τῶν Ἁγίων Θεοδώρων στὴ Μαγνησία, τοῦ Ἁγίου Κων/τίνου, τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Κασαμπᾶ καὶ ἄλλης. Ἀπὸ τὴν ἐπαρχία Φιλαδελφείας ἀνεξαιρέτως ὅλες τὶς ἐκκλησίες καὶ ἐπίσης τῶν ὑπολοίπων ἐπαρχιῶν. Στὸ Κορδελιὸ ὁ μεγαλοπρεπὴς Μητροπολιτικὸς ναὸς τῆς Ἁγίας Ἀννης μετετράπη σὲ τζαμί, ἄλλοι ἔγιναν ἀποθήκες ἰδιωτῶν καὶ τοῦ δημοσίου καὶ ἄλλοι χρησιμοποιήθηκαν ὡς σταῦλοι.

Ἀπὸ τὶς 538 μεγάλες ἑλληνικὲς ἐκκλησίες καὶ τὰ 2.000 παρεκκλήσια δὲν ἔμεινε οὔτε γιὰ δεῖγμα ἕνας ναός.

στωση καὶ ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ ἕνα παράδειγμα εἶναι ἡ μετάληψη τοῦ Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ. Ἡ θεία Κοινωνία ἐνεργεῖ ἀναλόγως μὲ τὴν κατάσταση τοῦ ἀνθρώπου. Ἄν ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀκάθαρτος, τὸν κατακαίει, ἂν ὁ ἄνθρωπος ἀγωνίζεται νὰ καθαρῇ ἢ βροίσκεται στὴν θέωση, τότε ἐνεργεῖ ἀναλόγως. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γράφει στοὺς Κορινθίους γιὰ τὸ θέμα αὐτό: «ὥστε ὅς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον ἢ πίνη τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου» (Α' Κορ. ια' 27). Γιὰ νὰ βεβαιώσῃ στὴν συνέχεια: «διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοὶ καὶ κοιμῶνται ἱκανοὶ» (Α' Κορ. ια' 30). Καὶ αὐτὸ γίνεται γιὰτὶ «ὁ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως κρῖμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει» (Α'

Τὸ ὄνειρο τῶν Τούρκων γιὰ τὴν ἐξαφάνιση τοῦ ἤχου τῆς καμπάνας εἶχε γίνει πραγματικότης. Δὲν ἔμεινε τίποτα ποὺ νὰ θυμίζει τὴ χριστιανικὴ λατρεία καὶ τὸ μεγαλεῖο τῆς Ὀρθοδοξίας.

Ἀκόμα καὶ οἱ νεκροὶ δὲν ἔμειναν ἥσυχοι ἀπὸ τὴν Κεμαλικὴ ἐπιδρομή. Τὰ ἱερὰ κοιμητήρια μὲ τὰ περιφημα μαισωλεῖα καὶ τὰ σπάνια ἔργα τῆς μαρμαρογλυπτικῆς κατεστράφησαν γιὰ τὴν ἀνακάλυψη δῆθεν κρυμμένων θησαυρῶν ἢ καταδιωκομένων Χριστιανῶν. Τὰ στρατιωτικὰ νεκροταφεῖα κατεστράφησαν μὲ μανία καὶ τὰ ὄστα τῶν πολεμιστῶν ἐρρίφθησαν στοὺς δρόμους καὶ μὲ μῖσος κατεπατοῦντο ἀπὸ τὸν ὄχλο.

Τὴν ἴδια τύχη μὲ τὶς ἐκκλησίες εἶχαν καὶ τὰ περικαλλῆ οἰκοδομήματα τῶν Σχολῶν καὶ τῶν ἰδρυμάτων, τὰ ὁποῖα κατεστράφησαν μαζί μὲ τὶς πλούσιες βιβλιοθήκες, τὰ μουσεῖα καὶ τὴν ἐπίπλωσή τους πρὸς μεγάλη συμφορὰ τῶν ἐπιστημῶν. Σημειώτεον ὅτι τότε λειτουργοῦσαν στὴν περιφέρεια τῆς Ἑλληνικῆς Μικρᾶς Ἀσίας 698 Σχολεῖα μὲ 1805 δασκάλους καὶ 91.935 μαθητὲς, 2 Νοσοκομεῖα, 2 Βρεφοκομεῖα, 2 Φρενοκομεῖα, 3 Γηροκομεῖα, 19 Ὀρθοσκευτικὲς λέσχες, 18 Γυμναστικοὶ σύλλογοι, 21 Φιλαρμονικοὶ σύλλογοι, 225 Συντεχνίες, 19 Μουσεία καὶ βιβλιοθήκες, 2 Οἰκοτροφεία καὶ ἄλλα πολλὰ ἰδρύματα στὰ ὁποῖα ἡ Ἐκκλησία εἶχε ἐνεργὸ ρόλο καὶ σημαντικὴ παρουσία. Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τῶν 1.744.017 ψυχῶν (Ἐπίσημο τὸ Ἐλευθερίου Βενιζέλου πρὸς τὴν διάσκεψη τῶν Βερσαλιῶν 17 Δεκεμβρίου 1918) ἐκεῖ ποὺ μεγαλοουργοῦσε καὶ ἤκμαζε, ξαφνικὰ διαλύθηκε καὶ ἀφανίσθηκε καὶ ἔπεσε «εἰς θλίψιν μεγάλην» (Ἀποκ. β', 22).

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΝΙΚ. Ι. ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ

Γεν. Δ/ντῆς τοῦ Ρ)Σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας

Κορ. ια' 29). Ἡ μετάληψη, δηλαδή, τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἐνώ γιὰ τοὺς κεκαθαυμένους καὶ θεουμένους γίνεται ζωὴ, γιὰ τοὺς ἀκαθάρτους γίνεται κρίμα καὶ θάνατος, ἀκόμη καὶ σωματικός. Πολλὲς ἀσθενεῖες καὶ θάνατοι, ὅπως βεβαιώνει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, προέρχονται ἀπὸ τὴν ἀναξία μετάληψη τῶν Τιμίων Δώρων. Γι' αὐτὸ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος συνιστᾷ: «δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω» (Α' Κορ. ια' 28). Αὐτὸ τὸ «δοκιμαζέτω», ἂν συνδυασθῇ μὲ τὸ ὅλο πνεῦμα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, κατὰ τὸ ὁποῖο μέσα στὴν καρδιὰ πρέπει νὰ ἔχη κανεὶς τὴν Χάρη τοῦ Θεοῦ, καὶ μὲ τὸ χωρίο «καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιῶσθαι τὴν καρδίαν» (Ἐβρ. ιγ' 9), δείχνει ὅτι πρέπει κανεὶς νὰ ἐξετάζη σὲ ποιά πνευματικὴ κατάσταση βρίσκεται γιὰ νὰ πλησιάσῃ στὴν θεία Κοινωνία. Γιατὶ ἡ θεία Κοινωνία γιὰ τοὺς καθαιρουμένους γίνεται κάθαρση, γιὰ τοὺς φωτιζομένους ἔλλαμψη, γιὰ τοὺς θεουμένους θέωση καὶ γιὰ τοὺς ἀκαθάρτους καὶ ἀμετανοήτους γίνεται κρίμα καὶ κατάδικη, Κόλαση.

Γι' αὐτὸ στίς λειτουργικὲς εὐχὲς ὁ ἱερεὺς παρακαλεῖ τὸν Θεὸ νὰ μὴ γίνῃ ἡ θεία Κοινωνία εἰς κρίμα καὶ κατάκριμα, ἀλλὰ σὲ ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ εὐχὴ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου: «καταξίωσον ἡμᾶς μεταλαβεῖν τῶν ἐπουρανίων σου καὶ φρικτῶν Μυστηρίων ταύτης τῆς ἱερᾶς καὶ πνευματικῆς Τραπέζης, μετὰ καθαρῶς συνειδότος, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, εἰς συγχώρησιν πλημμελημάτων, εἰς Πνεύματος Ἁγίου κοινωνίαν, εἰς βασιλείας οὐρανῶν κληρονομίαν, εἰς παρρησίαν τὴν πρὸς σέ, μὴ εἰς κρίμα, ἢ εἰς κατάκριμα.

Τὸ ἴδιο πνεῦμα μπορούμε νὰ δοῦμε σὲ ὅλες τὶς εὐχὲς τῆς ἀκολουθίας τῆς Μεταλήψεως τόσο πρὶν ὅσο καὶ μετὰ τὴν θεία Κοινωνία.

Αὐτὸ πὺν γίνεται τῶρα μὲ τὴν θεία Κοινωνία, θὰ γίνῃ στὴν Δευτέρα Παρουσία μὲ τὴν ἐμφάνιση τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτοὺς πὺν ἔχουν καθαρθῆ καὶ ἔχουν μετανοήσει ὁ Θεὸς θὰ εἶναι Παράδεισος, ἐνῶ γι' αὐτοὺς πὺν δὲν ἔχουν καθαρθῆ ὁ Θεὸς θὰ εἶναι Κόλαση.

Τὸ ἄλλο παράδειγμα εἶναι ἀπὸ τὴν ἱερὰ ἀγιογραφία, πὺν εἶναι ὁποσδήποτε ἔκφραση τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας. Βλέποντας τὴν εἰκονογράφηση τῆς Δευτέρας Παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, ὅπως ἀγιογραφεῖται στοὺς νάρθηκες τῶν Ἱερῶν Μονῶν, παρατηροῦμε ὅτι ἀπὸ τὸν θρόνο τοῦ Θεοῦ ἐκπορεύεται τὸ φῶς πὺν κυκλώνει τοὺς ἁγίους καὶ ἀπὸ τὸν θρόνο τοῦ Θεοῦ ἐκπορεύεται ὁ πύρινος ποταμὸς πὺν κατακαίει τοὺς ἀμετανοήτους ἁμαρτωλοὺς. Ἡ ἴδια πηγὴ εἶναι,

τόσο τοῦ φωτός, ὅσο καὶ τοῦ πυρός. Καὶ αὐτὸ ἐκφράζει θαυμάσια τὴν διδασκαλία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, πὺν εἶδαμε προηγουμένως γιὰ τὴν φωτιστικὴ καὶ καυστικὴ ιδιότητα τῆς θείας Χάριτος. Αὐτό, βέβαια, συνδέεται μὲ τὴν κατάσταση τοῦ ἀνθρώπου.

4) Οἱ θεολογικὲς καὶ ἐκκλησιολογικὲς συνέπειες αὐτῆς τῆς ἀλήθειας.

Ὅλα ὅσα ἀναφέραμε μέχρι τώρα δὲν εἶναι θεωρητικὲς ἀλήθειες, ἀλλὰ ἔχουν σχέση μὲ ὅλη τὴν ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ. Ἄλλωστε, στὴν ἀρχὴ ἀκόμη εἶχαμε ἀναφέρει ὅτι ἡ διδασκαλία τῶν ἁγίων Πατέρων γιὰ τὸν Παράδεισο καὶ τὴν Κόλαση εἶναι ἓνα κλειδὶ ἐρμηνείας τόσο τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῶν πατερικῶν κειμένων ὅσο καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Στὴν ἐνότητα αὐτὴ θὰ ἐξετάσουμε ἀναλυτικότερα τὶς συνέπειες τῆς ὀρθοδόξου θεωρήσεως τοῦ Παραδείσου καὶ τῆς Κολάσεως γιὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ καὶ πνευματικὴ ζωὴ.

α) Παράδεισος καὶ Κόλαση εἶναι ἐνέργεια τῆς ἀκτίστου Χάριτος τοῦ Θεοῦ, ὅπως τὴν βιώνουν οἱ ἄνθρωποι γι' αὐτὸ καὶ εἶναι ἄκτιστα. Κατὰ τοὺς ἁγίους Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ὑπάρχει ἄκτιστος Παράδεισος καὶ κτιστὴ Κόλαση, ὅπως διδάσκει ἡ φραγκολατινικὴ παράδοση. Οἱ Φράγκοι, ἀκολουθοῦντες τὸν Αὐγουστίνου, πίστευαν ὅτι οἱ κολαζόμενοι δὲν θὰ βλέπουν τὸν Θεὸ καὶ γι' αὐτὸ ἐξέλαβαν τὸ πῦρ τῆς Κολάσεως ὡς κτιστό. Εἶναι γνωστὴ ἡ Κόλαση τοῦ Δάντη καὶ οἱ περιγραφὲς τῶν κολασμένων. Ἔτσι, οἱ Φράγκοι φαντάστηκαν τὸν κόσμον ὡς τριώροφο, πὺν ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν ἀμετάβλητο οὐρανὸ γιὰ τοὺς εὐδαίμονας, μεταβλητὴ γῆ γιὰ νὰ δοκιμάζονται οἱ ἄνθρωποι καὶ μεταβλητὰ καταχθόνια γιὰ τοὺς κολαζομένους καὶ καθαιρουμένους. Συνέπεια αὐτῆς τῆς ἀπόψεως εἶναι καὶ ἡ περὶ καθαρτηρίου πυρός διδασκαλία τῶν Φράγκων²³.

Ἐπομένως, Παράδεισος καὶ Κόλαση ὑπάρχουν ὄχι μὲ τὴν μορφή ἀπειλῆς καὶ τιμωρίας ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ μὲ τὴν μορφή ἀσθενείας καὶ θεραπείας. Οἱ θεραπευμένοι καὶ κεκαθαυμένοι βιώνουν τὴν φωτιστικὴ ἐνέργεια τῆς θείας Χάριτος, ἐνῶ οἱ ἀθεραπευτοὶ καὶ ἀσθενεῖς βιώνουν τὴν καυστικὴ ιδιότητα τοῦ Θεοῦ.

Στὴν Ἁγία Γραφὴ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ χαρακτηρίζεται μὲ τὶς ἀντιθέσεις φῶς - γνόφος, καὶ πῦρ - σκότος ἢ δόξα - νεφέλη καὶ ἀστραπὴ - καπνός. Αὐτοὶ πὺν ἔχουν ἀνιδιοτελὴ ἀγάπη καὶ εἶναι φίλοι τοῦ Θεοῦ βλέπουν τὸν Θεὸ «ἐν φωτὶ - γνόφῳ», ἐνῶ οἱ ἰδιοτε-

23. Βλ. Ἱω. Ρωμανίδου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 96.

λεῖς και ἀκάθαρτοι βλέπουν τὸν Θεὸ κριτὴ ὡς «πῦρ-σκότος»²⁴. Ἔτσι, λοιπόν, ὁ Παράδεισος καλεῖται και φῶς και γνόφος. Ἀπὸ γλωσσικῆς πλευρᾶς φαίνεται ὅτι εἶναι ἀντίθετες ἔννοιες, γιατί τὸ φῶς εἶναι ἀντίθετο ἀπὸ τὸν γνόφο και ὁ γνόφος εἶναι ἀντίθετος ἀπὸ τὸ φῶς. Βέβαια, στὴν πατερικὴ παράδοση ὁ γνόφος εἶναι φῶς «διὰ τὴν ὑπερέχουσαν φανότητα». Ἐπίσης, ἡ Κόλαση χαρακτηρίζεται με τὶς εἰκόνες πῦρ και σκότος. Ἀλλὰ και οἱ δυὸ αὐτὲς εἰκόνες εἶναι ἀντίθετες. Γι' αὐτὸ ἡ Κόλαση δὲν εἶναι οὔτε πῦρ οὔτε σκότος, ὅπως ἡμεῖς γνωρίζουμε τὶς πραγματικότητες αὐτὲς. Καὶ φυσικὰ οὔτε ὁ Παράδεισος εἶναι φῶς και γνόφος, ὅπως ἡμεῖς γνωρίζουμε αὐτὲς τὶς πραγματικότητες. Γι' αὐτὸ οἱ ἅγιοι Πατέρες προτιμοῦν τὴν ἀποφατικὴ ὀρολογία γιὰ νὰ μὴ γίνεται καμμία σύγχυση.

Τὸ θέμα εἶναι ὅτι τόσο ὁ Παράδεισος ὅσο και ἡ Κόλαση δὲν εἶναι κτιστὲς πραγματικότητες, ἀλλὰ εἶναι ἔκτιστα. Οἱ δίκαιοι και οἱ ἁμαρτωλοὶ θὰ δοῦν τὸν Θεὸ στὴν ἄλλη ζωὴ, ἀλλὰ, ἐνῶ οἱ δίκαιοι θὰ ἔχουν μέθεξη τοῦ Θεοῦ και κοινωνία, οἱ ἁμαρτωλοὶ δὲν θὰ ἔχουν μέθεξη. Αὐτὸ φαίνεται στὴν Παραβολὴ τοῦ ἄφρονος πλουσίου. Ὁ πλούσιος ἔβλεπε τὸν Ἀβραὰμ και τὸν Λάζαρο στοὺς κόλπους του, ἀλλὰ δὲν εἶχε μέθεξη τοῦ Θεοῦ και γι' αὐτὸ φλεγόταν. Δεχόταν τὴν καυστικὴ ἐνέργεια τῆς δόρασεως τοῦ Θεοῦ. Καίτοι αὐτὴ εἶναι παραβολή, ἐν τούτοις ἐκφράζει τὴν πραγματικότητα. Ἡ χρησιμοποίηση τοῦ εἶδους τῆς παραβολῆς γίνεται γιὰ νὰ ἐκφραστοῦν οἱ ἀλήθειες.

β) Ἐφ' ὅσον ἀναλόγως τῆς πνευματικῆς τους καταστάσεως οἱ ἄνθρωποι ἔχουν διαφορετικὴ ἐμπειρία τῆς θείας Χάριτος, γι' αὐτὸ ἀπαιτεῖται κάθαρση ἀπὸ αὐτὴν ἀκόμη τὴν ζωὴ. Ἡ κάθαρση, κατὰ τοὺς ἁγίους Πατέρας, γίνεται κυρίως στὴν καρδιά και στὸν νοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ νοῦς εἶναι τὸ ἡγεμονικὸ τῆς ψυχῆς, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ ἄνθρωπος ἔχει μέθεξη και κοινωνία με τὸν Θεό. Ὁ σκοτασμός τοῦ ἡγεμονικοῦ λέγεται ἄλλοτρίωση ὅχι ὅτι ἀποχωρίζεται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸν Θεό, ἀλλὰ ὅτι δὲν ἔχει μέθεξη. Με τὴν πώση τοῦ ἀνθρώπου και τὴν ἁμαρτία του ὁ νοῦς σκοτίστηκε και ταυτίστηκε με τὴν λογικὴ, τὰ πάθη και τὸν περιβάλλοντα κόσμο. Τώρα ἀπαιτεῖται κάθαρση τοῦ νοῦ.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος τονίζει ἐπιγραμματικά: «Διὰ τοῦτο καθαρτέον ἑαυτὸν πρῶτον, εἶτα τῷ καθαρῷ προσομιλητέον». Ἄν κανεὶς θελήσῃ νὰ φθάσῃ στὸν Θεὸ και νὰ ἀποκτήσῃ τὴν γνώση Του, χωρὶς προηγουμένως νὰ περάσῃ ἀπὸ σχετικὴ δοκιμασία, ποὺ εἶναι

ἡ κάθαρση τῆς καρδιάς, τότε θὰ συμβῇ τὸ ἴδιο με τόσες ἄλλες περιπτώσεις ποὺ συναντοῦμε μέσα στὴν Ἁγία Γραφή και τὶς ὁποῖες ἀναφέρει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος. Θὰ συμβῇ ὅ,τι και στὸν Ἰσραηλιτικὸ λαὸ ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ δῇ τὸ ἐλλαμπόμενο πρόσωπο τοῦ Μωϋσέως ἀπὸ τὴν Χάρη τοῦ Θεοῦ. Ἡ θὰ συμβῇ ὅ,τι και στὸν Μανωέ, ποὺ φώναξε: «Ἀπολώλαμεν, ὦ γῦναι, Θεὸν ἐωράκαμεν». Θὰ συμβῇ ὅ,τι και στὸν Ἀπόστολο Πέτρο, ὁ ὁποῖος μετὰ τὸ θαῦμα τῆς θαυματουργικῆς ἀλιείας εἶπε: «Ἐξέλθε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς εἰμι Κύριε». Θὰ συμβῇ ὅ,τι και στὸν Ἀπόστολο Παῦλο, ὁ ὁποῖος ἔχασε τὴν ὄρασή του, ἀφοῦ εἶδε τὸν διωκόμενον ἀπὸ αὐτὸν Χριστό, χωρὶς προηγουμένως νὰ καθαρθῇ ἀπὸ τοὺς διωγμούς. Ἀκόμη θὰ συμβῇ ὅ,τι με τὸν ἐκατόνταρχο ὁ ὁποῖος, καίτοι ζήτησε ἀπὸ τὸν Χριστὸ τὴν θεραπεία, ἐν τούτοις τὸν παρακαλεῖ νὰ μὴ ἔλθῃ στὸ σπίτι του ἀπὸ δειλία, ποὺ πάντως ἐπαινεῖται ἀπὸ τὸν Χριστό. Καὶ λέγοντας αὐτὰ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος κάνει τὴν ἐξῆς παρατήρηση. Ἄν κάποιος ἀπὸ μᾶς εἶναι ἀκόμη ἐκατόνταρχος, δουλεύοντας στὸν Κοσμοκράτορα τοῦ κόσμου τούτου, και γι' αὐτὸ εἶναι ἀκάθαρτος, ὅς τὸ αἰσθανθῇ αὐτὸ και ὅς πῆ τὸν λόγο τοῦ ἐκατόνταρχου: «Οὐκ εἰμι ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εισέλθῃς». Ἄς μὴ μείνῃ ὅμως σ' αὐτὴν τὴν διαπίστωση. Ἀλλὰ, ἂν θέλῃ νὰ δῇ τὸν Χριστό, τότε ὅς κἀνὴ αὐτὸ ποὺ ἔκανε ὁ Ζαχαρίας. Ἄς δεχθῇ τὸν Λόγο στὸ σπίτι του, ἀφοῦ προηγουμένως ὅμως ἀνεβῆ ἐπάνω στὴν συκομορέα, «νεκρώσας τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ὑπερανάβας τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως». Δηλαδή ἀπαιτεῖται συναίσθησις τῆς ἀκαθαρσίας μας, ἀλλὰ και, ἀγώνας γιὰ τὴν κάθαρση και τὴν θεραπεία. Χρειάζεται νὰ καθαρῶμεν και νὰ κοσμήσωμε τὴν ψυχὴ μας και ἀκόμη νὰ φωτισθοῦμε με τὴν δύναμη και τὴν ἐνέργεια τοῦ Χριστοῦ. Διότι, ὅταν τηρήσωμε τὴν καρδιά μας με κάθε φυλακὴ, δηλαδή, ὅταν βάλομε τὴν νήρη στὴν καρδιά μας και ὅταν ἐτοιμάζομε τὴν καρδιά μας γιὰ ἀναβάσεις πνευματικῆς, τότε «φωτισθῶμεν ἑαυτοῖς φῶς γνώσεως» τῆς καὶ τα λαλῶμεν Θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην, και τοῖς ἄλλοις ἐκλάμπωμεν». Γι' αὐτὸ ἐπιγραμματικά ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος γράφει: «Γέως δὲ καθαιρώμεθα και προτελώμεθα τῷ Λόγῳ, ἵν' ὅτι μάλιστα αὐτοὺς ἡμᾶς ἐνεργετῶμεν, θεοσιδεῖς ἐργαζόμενοι, και ἴκοντα τὸν Λόγον ὑποδεχόμενοι»²⁵.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ἹΕΡΟΘΕΟΣ Σ. ΒΛΑΧΟΣ
Ἱεροκήρυκας Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς

24. Ἱω. Ρωμανίδου, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 99.

25. Γρηγορίου Θεολόγου ἔργα, ΒΠΕ, τόμ. 5ος, σελ. 86-90.

ΤΡΕΙΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ *

ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΘΗΒΩΝ,
Ο ΚΑΛΟΚΤΕΝΗΣ (12ος αἰών)

Στὰ χρόνια τοῦ αὐτοκράτορα Μανουήλ Κομνηνοῦ (1143-1180) ἡ χριστιανικὴ μας αὐτοκρατορία δέχεται πολυάριθμες ἐπιθέσεις στὰ ἀνατολικά ἀπὸ τοὺς Σελτζούκους Τούρκους καὶ στὰ δυτικά ἀπὸ τοὺς Νορμανδούς. Ἦταν μιὰ πολυτάραχη ἐποχὴ πολέμων καὶ καταστροφῶν.

Τὸ ἔτος 1147 οἱ Σταυροφόροι, τῆς Β' Σταυροφορίας, ὑπὸ τὴν ἡγεσία τοῦ Γερμανοῦ αὐτοκράτορα Κονράδου Β' καὶ τοῦ βασιλιᾶ τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου Ζ' διαβαίνουν τὸ Βυζαντινὸ Κράτος κατευθυνόμενοι πρὸς τὴν Συρία ἐναντίον τῶν Σελτζούκων Τούρκων. Συγχρόνως ὁμοίως, καθὼς ὁ αὐτοκράτωρ Μανουήλ ἦταν ἀπασχολημένος μετὰ τὴν διάβαση πολλῶν χιλιάδων ξένων στρατιωτικῶν ἀπὸ τὰ δικά του ἐδάφη, στὴ Νότια Ἑλλάδα γίνεται ἐπιδρομὴ τοῦ ληστρικοῦ στόλου τῶν Νορμανδῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχαν τὸ βασιλεῖο τους στὴ Σικελία. Ὁ βασιλιάς τους Ρογήρος Β' ἔστειλε στόλο 60 πλοίων πού κυρίευσε χωρὶς ἀντίσταση τὴν Κέρκυρα καὶ κατόπιν ὅλη σχεδὸν τὴ Στερεὰ Ἑλλάδα. Τότε, τὸ 1147, κατελήφθη ἀπὸ τοὺς Νορμανδούς καὶ ἡ ἀκμάζουσα πόλη τῶν Θηβῶν, πού ὄφειλε τὸν πλοῦτο της κυρίως στὴ μεγάλη ἀνάπτυξη τῆς μεταξουργίας. Χρυσός, ἄργυρος, πολύτιμοι λίθοι, τὰ πάντα ἀρπάχθηκαν. Ἐμπορικὲς ἀποθήκες, σπίτια, ἱεροὶ ναοὶ, ἀπογυμνώθηκαν καὶ ὅλοι οἱ κάτοικοι ὑποχρεώθηκαν νὰ ὀρκιστοῦν ὅτι δὲν ἐκρυψάν κάτι πολύτιμο. Ἀκόμη πῆραν πολλοὺς αἰχμαλώτους, ἰδιαιτέρως γυναῖκες ἐπιτήδειες στὴ μεταξουργία. Αὐτὲς τὲς μετέφεραν στὸ Παλέρμο τῆς Σικελίας ὅπου ἰδρύθηκαν μεταξουργεῖα πού συναγωνίζονταν ἀπὸ τότε τὰ βυζαντινὰ¹⁹.

Ὁ τότε μητροπολίτης Θηβῶν ἀπέθανε ἀπὸ τὴν πᾶλλή του θλίψη. Ἐξελέγη στὴν Κωνσταντινούπολη νέος μητροπολίτης, ὁ ὁποῖος ὁμοίως πηγαίνοντας πρὸς τὴν Θῆβες ἀπέθανε στὸ δρόμο. Ἡ κατάσταση ὄχι μόνο τῶν Θηβῶν ἀλλὰ καὶ ὅλης τῆς Βοιωτίας εἶχε γίνει ἄθλια καὶ συγχρόνως στεροῦνταν ἐκκλησιαστικὸ ποιμενάρχῃ. Τότε βρῆκαν τὴν εὐκαιρία καὶ ἐγκαταστάθηκαν στὴν πόλη Ἑβραῖοι κερδοσκόποι, οἱ ὁποῖοι μετὰ τὰ δικά τους χρήματα ἐπισκεύασαν τὰ κατεστραμμένα ἐργαστήρια μεταξουργίας καὶ τὰ ἔθεσαν πάλι σὲ λειτουργία προσλαμβάνοντας χριστιανούς ἐργάτες. Οἱ χριστιανοὶ ἐκεῖνοι κατάντησαν σχεδὸν δούλοι τῶν ἀπληστων Ἑβραίων, οἱ ὁποῖοι μάλιστα κανόνιζαν τὴν ἀργίαν σύμφωνα μετὰ τὴ δική τους θρησκεία (Σάββατα), περιφρονώντας τὴν Κυριακὴν καὶ τὴν γιορτὴν τῶν χριστιανῶν.

Ἡ θλιβερὴ κατάσταση τῶν Θηβῶν ἀπαιτοῦσε ἓνα πολὺ ἱκανὸ ἱεράρχῃ γιὰ νὰ τονώσει τὴν παραλυ-

μένη ζωὴ τῶν χριστιανῶν τῆς πόλεως. Γι' αὐτὸ στὴν Κωνσταντινούπολη ἐξέλεξαν μητροπολίτη Θηβῶν τὸν μοναχὸ Ἰωάννη Καλοκτένη, πού θαυμαζόταν γιὰ τὴν ἀγιότητα καὶ τὴν ἱκανότητά του. Ὄταν ὁ νέος μητροπολίτης ἔφθασε στὴν Θῆβες, τὰ πράγματα ἄρχισαν νὰ ἀλλάζουν μετὰ ταχὺ ρυθμὸ²⁰. Ἡ φροντίδα του γιὰ τοὺς πτωχοὺς καὶ γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς περιοχῆς τὸν ἀνέδειξε μέγαν ἱεράρχῃ καὶ τοῦ ἔδωσε τὸν ἄξιο τίτλο τοῦ ἀνέου ἐλεήμονος. Μετὰ τὸν Ἰωάννη τὸν Ἐλεήμονα, πατριάρχη Ἀλεξανδρείας, ἔχουμε τὸν Ἰωάννη τὸν νέον Ἐλεήμονα, μητροπολίτη Θηβῶν. Καὶ οἱ δύο μᾶς ἀποδεικνύουν ὅτι τὸ κοινωνικὸ ἔργο τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν εἶχε ἐξαιρετικὴ μιμητικὴ σ' ὅλη τὴ περίοδο τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας.

Τὸ πρῶτο ἔργο τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου ἦταν ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ καθεδρικοῦ Ναοῦ τῆς Θεοτόκου. Ὄταν περατώθηκε τὸ μεγαλοπρεπὲς αὐτὸ ἔργο, ὁ ἱεράρχης ἀφιερώθηκε στὴ λύση τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων τοῦ δύστυχου ποιμνίου του. Μετὰ τὴν χρηστὴ καὶ ἐμπνευσμένη διοίκησή του ἀναξωγογήθηκε ἡ παλιὰ βιομηχανία τῆς μετάξης, ἀναπτύχθηκε πάλι τὸ ἐμπόριο, ὑποστηρίχθηκαν οἰκονομικὰ οἱ πτωχότεροι. Δὲν ἀρέστηκε ὁμοίως σ' αὐτὰ, ἀλλὰ ἐπιτέλεσε πολλὰ καὶ ποικίλα ἔργα, γιὰ τὰ ὁποῖα ἀγαπήθηκε ἀπ' τοὺς Θηβαίους καὶ τάχθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ στὴ χορεία τῶν Ἁγίων. Τὰ ἔργα του ἀποτελοῦν δείγματα καταπληκτικῆς πρακτικῆς συνέσεως, ἑνὸς κοινωνικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ προγράμματος πού φαίνεται ἀπίστευτο γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη.

Πρῶτα μετὰ ἐπιχωματώσεις ἄλλαξε τὸν ροῦν τοῦ ποταμοῦ Ἰσμηνοῦ, μετὰ τὸν ὅστε νὰ ποτίζεται ἀπ' αὐτὸν μέχρι σήμερα ἡ γόνιμη περιοχὴ τῶν Θηβαίων, ἡ ἴδια ἡ πόλη τῶν Θηβῶν καὶ τὰ προάστια Πυρὶ καὶ Ἁγιοὶ Θεόδωροι. Τὰ νερὰ τοῦ ποταμοῦ χρησιμοποιοῦντο καὶ ὡς κινητήρια δύναμη γιὰ πολλοὺς νερόμυλους. Ἡ περιοχὴ ἔδινε πιά πολὺ περισσότερους καρπούς, καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν κατοίκων ἔδωσε στὸ νέο πιά ποτάμι τὴν ὀνομασίαν «Ἁγιάνην». Ἀφοῦ ὁ Ἁγιος περάτωσε τὸ μεγάλο αὐτὸ ἀρδευτικὸ ἔργο, κατόπιν συνάθροισε τὰ νερὰ διαφόρων πηγῶν πού ὡς τότε ἔμεναν ἀνεκμετάλλευτες καὶ μετὰ ἀγωγούς τὰ μετέφερε στὴν πόλη ὡς πόσιμα ὕδατα. Ὁ παλιὸς βιογράφος του ἀναφέρει ὡς ἐξῆς ὅλα αὐτὰ: «Εἰσήγαγε δὲ καὶ ὕδατα πάνυ εὐκρατα ἐν τῇ πόλει». Καὶ «τὸν ροῦν τῶν ὑδάτων τοῦ Ἰσμηνοῦ ποταμοῦ μετέστρεψε πρὸς τὴν πεδιάδα». Στὸ σημεῖο πού ἔγινε ἡ ἐκτροπὴ τῶν ὑδάτων τοῦ Ἰσμηνοῦ ἔχτισαν ἀργότερα οἱ Θηβαῖοι ναὸ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου, τοῦ ὁποῖου σώζονται τὰ εἱρεῖπια.

Τὴν σημασίαν τῶν ἔργων αὐτῶν μπορούμε νὰ κατανοήσουμε μόνο ἂν ἀναλογισθοῦμε τὴν λειψυδρία

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 444 τοῦ ὑπ' ἀρ. 12 τεύχους.
19. Κωνσταντίνου Παπαρηγοπούλου, Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους (ἐκδόσεις ὀγδόη), τόμος Ε', σελ. 450-452.

20. Τὰ στοιχεῖα πού ἀκολουθοῦν εἶναι ἀπὸ τὸν Βίο αὐτοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου μητροπολίτου Θηβῶν... τοῦ Καλοκτένου καὶ νέου Ἐλεήμονος. Βίωτος Μιτθίου, Ὁ Μέγας Συναξαριστὴς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τόμος Δ', μὴν Ἀπρίλιος (ἐκδόσεις τρίτη, Ἀθῆναι 1968), σελ. 599-611.

πού μάστιζε προηγουμένως την περιοχή, και την κακή ποιότητα των ποσίων υδάτων. Με την άφθονία των υδάτων ή ζωή των Θηβαίων έγινε υγιεινότερη και καθαρότερη και ή γεωργία έγινε πολύ πιο παραγωγική.

Η εκτέλεση αυτών των μεγάλων έργων κοινής ωφελείας δέν σταμάτησε την κλίση του Άγιου προς την έλεημοσύνη, αλλά διαρκώς προχωρούσε σε νέα έργα. Την δική του εύδαιμονία την άντλούσε από την εύτυχία των άλλων. Καθώς έβλεπε τά πλήθη των άσθενών, τή δυστυχία των πτωχών, την έξαθλίωση των γερόντων, την άξιοδάκρυτη κατάσταση των πτωχοτέρων, αίσθανόταν την άναγκαιότητα άνεγέρσεως ευαγών ιδρυμάτων. Ίδρυσσε κοινό γηροκομείο, για τους γέροντες εκείνους που είτε είχαν μείνει χωρίς παιδιά είτε είχαν εγκαταλειφθεί από τά παιδιά τους χωρίς οίκο. Έχτισε πτωχοκομεία για την συγκέντρωση εκεί άστέγων πτωχών, οι όποιοι προηγουμένως κοιμόνταν στους δρόμους έκτεθειμένοι στο κρύο και τίς ασθένειες. Έχτισε νοσοκομεία, άπαραίτητα όχι μόνο για τίς άτομικές περιπτώσεις, αλλά και για τίς περιπτώσεις επιδημιών και για την πρόληψη μεταδόσεως μολυσματικών νόσων. Και επισκεπτόταν καθημερινά ο Άγιος Ίωάννης τά ιδρύματα αυτά, άνισχύοντας τους εκεί νοσηλευόμενους ή εργαζόμενους.

Όμως ο Άγιος Ίωάννης έγνώριζε ότι τά κοινωνικά προβλήματα δέν θεραπεύονται με την έλεημοσύνη προς τους πτωχούς ή την περίθαλψη των άσθενών. Αυτά αποτελούν προσωρινές λύσεις, ενώ οι πραγματικές λύσεις δίνονται με την ανάπτυξη όλων των ίκανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού. Γι' αυτό φρόντισε ο Άγιος για την ανάπτυξη των παραγωγικών πόρων τής περιοχής και την επαγγελματική εκπαίδευση των κατοίκων. Ίδιαίτερο ενδιαφέρον έδειξε για την άναζωογόνηση τής μεταξουργίας, τής παλιάς εκείνης πηγής πλούτου των Θηβών. Ανέπτυξε την καλλιέργεια των μορεών και δίδασκε στο ποιμνίο του τή μεταξοσκωληκτοτροφία για την παραγωγή μεταξιού.

Μέσα στην όλη του πρόνοια για τό ποιμνίο του συμπεριλαμβάνεται και ή ίδρυση μέσα στην πόλη των Θηβών ενός «Παρθενώνος», ενός είδους μοναστηρίου γυναικών που άσκούσαν εκεί χωρίς όμως να έχουν δεχθεί μοναχική κουρά και να έχουν δώσει τίς συνηθισμένες μοναχικές ύποσχέσεις. Αργότερα ο μεγάλος έρμηνευτής των Ίερών Κανόνων Θεόδωρος Βαλσαμών (τέλη του 12ου αιώνα) όμιλεί με θαυμασμό για τό ίδρυμα: «Μόνος δέ ο Άγιος εκείνος μητροπολίτης Θηβών, ο Καλοκτένης, έποίησε Παρθενώνα εις Θήβας, και έταξε παρθένους επ' αυτώ λαϊκάς, δι' ο και έστι τό μνημόσυνον αυτού αιωνίζον». Ο ίδιος ο Βαλσαμών μάς πληροφορεί ότι οι άσκήτριες εκείνες διέφεραν από τίς μοναχές μόνο επειδή δέν είχαν τή μοναχική κουρά. Αυτό σημαίνει ότι ήταν ελεύθερες να άποχωρήσουν άν τή θέλουν.

Δέν γνωρίζουμε ποιά άκριβώς ήταν τό πρόγραμμα και ο σκοπός του Παρθενώνος εκείνου, φαίνεται όμως ότι ουσιαστικά λειτουργούσε σαν ένα πνευμα-

τικό φυτώριο, όπου μπορούσαν να ζούν κορίτσια όσο διάστημα επιθυμούσαν. Πιθανώς ήταν ένα είδος σχολείου κοριτσιών, ένα έκκλησιαστικό παρθεναγωγείο που απέβλεπε στην άνύψωση τής πνευματικής στάθμης των γυναικών. Όπωσδήποτε δέν ήταν συνηθισμένο μοναστήρι, και ή ίδρυσή του μέσα στην πόλη, όχι έξω απ' αυτή, δηλώνει ότι έξυπηρετούσε βασικά μία κοινωνική άποστολή άπευθυνόμενη στο σύνολο των πολιτών.

Η όλη κοινωνική προσφορά του Άγιου Ίωάννη μητροπολίτη Θηβών μάς φανερώνει ότι βάδισε κι αυτός στα βήματα των Τριών Ίεραρχών, των τριών μεγίστων φωστήρων τής τρισηλίου θεότητας.

Τά τρία παραδείγματα μεγάλων έκκλησιαστικών άνδρών που αναφέραμε, του Άκακίου μητροπολίτου Αμίδης, του Ίωάννου πατριάρχου Άλεξανδρείας του Έλεήμονος και του Ίωάννου μητροπολίτου Θηβών του νέου Έλεήμονος, μάς δείχνουν ολοκάθαρα ότι κοινωνική προσφορά μεγέθους άναλόγου προς εκείνο τής προσφοράς των Τριών Ίεραρχών χαρακτηρίζει τό έργο και άλλων Όρθοδόξων Ίεραρχών διαφόρων τόπων και εποχών. Πολλοί βάδισαν στα βήματα των Τριών εκείνων, πολλοί τους μιμήθηκαν.

Τότε όμως που βρίσκεται ή μοναδικότητά τους, γιατί τους τιμούμε ως «μεγίστους», γιατί ονομάζουμε την εποχή τους «χρυσού αιώνα» τής Έκκλησίας;

Η άπάντηση βρίσκεται στο γεγονός ότι μπορούμε να βρούμε ιεράρχες εφάμιλλους των Τριών Ίεραρχών στο κοινωνικό έργο, άλλους που διακρίθηκαν όπως εκείνοι στην ίκανότητα του κηρύγματος, άλλους που άνήλθαν σε ύψη θεολογίας, όπως εκείνοι. Υπήρξαν δηλαδή σ' όλες τίς εποχές μεγάλοι κοινωνικοί εργάτες, μεγάλοι κήρυκες τής πίστewς, ύψιπετείς θεολόγοι και σοφοί. Τό ιδιαίτερο των Τριών Ίεραρχών είναι ότι ο καθένας τους υπήρξε μέγας ως προς όλα αυτά τά επί μέρους. Δέν ήταν μέγιστοι ως προς ένα τομέα τής έκκλησιαστικής ζωής. Ήταν μέγιστοι από όποιαδήποτε πλευρά και άν έξετασθούν, θαυμαστοί απ' όπου κι άν τους παρακολούθησει κανείς. Οι μεταγενέστεροι μιμητές και συνεχιστές του έργου τους συνήθως τους μοιάζουν σε μία πλευρά τής πολύπλευρης προσωπικότητός τους.

Καθώς όμως ή ζωή τής Έκκλησίας δέν έξαρτάται ποτέ από τή ζωή ενός μόνο προσώπου, άλλ' απ' την ένωση των πολλών σ' ένα σώμα, τό Σώμα του Χριστού, ή ύπαρξη σε κάθε εποχή των διαφόρων Άγίων με τά διαφορετικά χαρίσματα δίνει ένα σύνολο πολύπλευρο που μπορεί να παραλληλιζέται, ως σύνολο, με τίς πολύπλευρες θαυμαστές προσωπικότητες των Τριών Ίεραρχών. Οι Τρεις Ίεράρχες υπήρξαν μία φορά, τά πολλαπλά χαρίσματά τους όμως υπάρχουν μοιρασμένα σε διαφόρους Άγίους σε όλες τίς εποχές, έτσι ώστε ή ζωή τής Έκκλησίας να συνεχίζει σ' όλες τίς εποχές εκείνο τον «χρυσού αιώνα».

(Τέλος)

Άρχιμ. ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΒΑΡΛΑΣ

Δ) γτής Οικονομικών του Ρ/Σ τής Έκκλησίας

ΤΑ ΝΕΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἡ διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὶν ἀπὸ λίγες μέρες διαβίβασε στὸ Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων σχέδιο ἀναλυτικῶν προγραμμάτων γιὰ τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν στὴ Δευτεροβάθμια Ἐκπαίδευση καὶ μὲ εἰδικὸ ἔγγραφο Τῆς προτείνει τὴν υἱοθέτησή του ἀπὸ τὴν ἀρμόδια Ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας.

Τὸ σχέδιο αὐτὸ ἐκπονήθηκε ἀπὸ ομάδα ἐργασίας εἰδικῶν, στὴν ὁποία συμμετείχαν Σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καθηγητὲς τῶν θεολογικῶν σχολῶν, σχολικοὶ σύμβουλοι τῶν θεολόγων, θεολόγοι καθηγητὲς ποὺ ὑπηρετοῦν στὴ Β)θμια Ἐκπαίδευση, ἐκπρόσωποι τῶν δύο μεγάλων θεολογικῶν ὁργανώσεων τῆς χώρας, δηλαδὴ τῆς Πανελληνίας Ἐνώσεως Θεολόγων (ΠΕΘ) καὶ τῆς Ἐνώσεως Θεολόγων Βορείου Ἑλλάδος (ΕΘΕΒΕ).

Οἱ διαδικασίες ποὺ ἀκολουθήθηκαν γιὰ τὴν ἐκπόνηση καὶ τὴν προώθηση τοῦ σχεδίου Νέων Ἀναλυτικῶν Προγραμμάτων γιὰ τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν στὴ Β)θμια Ἐκπαίδευση ὑπῆρξαν οἱ ἑξῆς:

Ἀρχικά, μὲ πρωτοβουλία τοῦ Δ. Σ. τῆς ΕΘΕΒΕ καὶ σὲ ἐφαρμογὴ ἀποφάσεως τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν μελῶν τῆς, ἔγινε στὶς 31-3-1990 μία ἀτυπὴ σύναξη μελῶν καὶ φίλων τῆς ΕΘΕΒΕ, ποὺ φιλοξενήθηκε φιλόφρονα ἀπὸ τὸν κοσμήτορα καὶ τοὺς προέδρους τῶν τμημάτων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στὴν αἴθουσα συνεδριάσεων τῆς σχολῆς. Στὴ σύναξη αὐτὴ ἔλαβαν μέρος Σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες, ποὺ κατὰ καιροὺς ἐδειξαν ἔμπρακτο ἐνδιαφέρον γιὰ τὰ θέματα τῆς Παιδείας, ὁ κοσμήτορας, οἱ πρόεδροι τῶν δύο τμημάτων καὶ καθηγητὲς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, οἱ Σχολικοὶ Σύμβουλοι τῶν Θεολόγων ποὺ ὑπηρετοῦν στὴ Μακεδονία καὶ τὴ Θράκη, Θεολόγοι Γυμνασιάρχες, Λυκειαρχεὲς καὶ Καθηγητὲς ποὺ ὑπηρετοῦν σὲ Σχολεῖα τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῶν πέριξ πόλεων, ἐκπρόσωποι τῆς ΕΘΕΒΕ καὶ ἓνας σύμβουλος καὶ μία ἐκπαιδευτικὸς τῆς Α)θμιας Ἐκπαίδευσης. Τὸ θέμα γιὰ τὸ ὁποῖο ἔγινε ἡ σύναξη αὐτὴ ἦταν «Ἡ δι ε ρ ρ ε ὑ ν η σ η τ ὶ ν θ ε ο λ ο γ ι κ ῶ ν π ο ὺ ὑ π η ρ ε τ ο ὦ ν τ ὸ μ ᾶ θ η μ α τ ὶ ν θ ρ η σ κ ε υ τ ι κ ὶ ν σ τ ᾶ Σ χ ο λ ε ῖ α».

Στὴ σύναξη ἔγινε μακρὰ συζήτηση, ποὺ ἀφοροῦσε τὴ σκοπιμότητα τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν στὰ Σχολεῖα, τὸ πρόσωπο τῶν διδασκόντων τὸ μάθημα καὶ τὰ ἰσχύοντα ἀναλυτικὰ προγράμματα μὲ βάση τῶν ὁποίων συντάχθηκαν τὰ ὑπάρχοντα σχολικὰ βοηθήματα τοῦ μαθήματος καὶ φυσικὰ τὸ περιεχόμενο τῶν βοηθημάτων αὐτῶν.

Τελικὰ ἡ σύναξη διατύπωσε σχεδὸν ὁμόφωνα τὶς ἑξῆς διαπιστώσεις:

α) Οἱ περισσότεροι βαπτισμένοι Χριστιανοὶ τῆς ἐποχῆς μας, ποὺ εἶναι μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ἀγνοοῦν τὸ περιεχόμενο τῆς Ὁρθόδοξης Πίστεως μας.

β) Ἀπὸ τὰ πράγματα στὴν ἐποχὴ μας ἀναβαθμίζεται ἡ σημασία καὶ ἡ ἀναγκαιότητα τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν, διότι συνεχῶς ἐλαττώνεται ἡ ἄσκησις ἐκκλησιαστικῆς ἀγωγῆς ἀπὸ τὴ σύγχρονη οἰκογένεια, πολλοὶ Χριστιανοὶ δὲν ἐκκλησιάζονται τακτικὰ γιὰ νὰ ἀκούσουν τὸν ἐκκλησιαστικὸ λόγον, τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα περνοῦν τὴ γνωστὴ ὑφεση καὶ τὰ μέσα κοινῆς ἐνημέρωσης ὄχι μόνο δὲν εἶναι πάντοτε διαθέσιμα γιὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸ κήρυγμα, ἀλλὰ συχνὰ δροῦν ἀρνητικά.

γ) Γιὰ νὰ ἀξιοποιηθεῖ τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν ὡς ἐκκλησιαστικὴ ἔπαλξις, χρειάζεται νὰ ἀναβαθμιστοῦν τὸ περιεχόμενό του, ἡ μεθοδολογία του καὶ κυρίως αὐτοὶ ποὺ τὸ διδάσκουν.

δ) Τὸ Νομοθετικὸ πλαίσιο ποὺ ρυθμίζει τὶς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν Πολιτεία προβλέπει τὴν εὐθύνη τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὸ περιεχόμενο τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν στὰ Σχολεῖα. Ἐξάλλου εἶναι γνωστό, ὅτι στὶς χώρες τῆς ΕΟΚ, ποὺ ἀνήκει ἡ χώρα μας, ὅπου διδάσκεται στὰ Σχολεῖα τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν τὴν εὐθύνη ὄχι μόνο τοῦ περιεχομένου του, ἀλλὰ καὶ τῶν δασκάλων του ἔχει ἡ Ἐκκλησία.

ε) Εἶναι ἀνάγκη νὰ καταρτισθοῦν νέα Ἀναλυτικὰ Προγράμματα γιὰ τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν στὰ Σχολεῖα τῆς χώρας, ποὺ νὰ ἔχουν τὴν ἔγκριση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ στοχεύουν κυρίως στὴν καλλιέργεια τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος τῶν μαθητῶν.

Μετὰ τὶς διαπιστώσεις αὐτὲς ἡ σύναξη ἐξουσιο-

δότησε τὸ Δ. Σ. τῆς ΕΘΕΒΕ νὰ καταρτίσει ὀλιγομελὴ ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν ἐκπόνηση προσχεδίου γιὰ νέα Ἀναλυτικὰ Προγράμματα τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν στὰ σχολεῖα τῆς χώρας.

Ἡ ἐπιτροπὴ ἐργασίας ποὺ καταρτίσθηκε ἐργάστηκε σὲ πολλές κοινὲς συνεδριάσεις, ποὺ ἔγιναν σὲ πανεπιστημιακὸ χώρο, καὶ ἐτοίμασε προσχέδιο ἀναλυτικῶν προγραμμάτων τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν γιὰ ὅλες τὶς σχολικὲς τάξεις, στὶς ὁποῖες διδάσκεται τὸ μάθημα σύμφωνα μὲ τὴν κείμενη Νομοθεσία.

Στὶς 4-5-1991 πάλι στὴν αἴθουσα συνεδριάσεων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ἔγινε νέα σύναξη, στὴν ὁποία ἔλαβαν μέρος σχεδὸν ὅλοι ὅσοι μετεῖχαν στὴν πρώτη σύναξη τῆς 31-3-90 καὶ προστέθηκαν τώρα καὶ νέοι ἔγκριτοι θεολόγοι καὶ ἐκπρόσωποι τῆς ΠΕΘ.

Στὴ σύναξη αὐτὴ ἔγινε ἐργασία οὐσιαστικὴ, διότι ὑπῆρχε συγκεκριμένο ἀντικείμενο γιὰ τὴ συζήτηση, τὸ προσχέδιο τῶν ἀναλυτικῶν προγραμμάτων.

Διατυπώθηκαν πολλές παρατηρήσεις καὶ γνῶμες καὶ δόθηκαν πολλές γραπτὲς ὑποδείξεις γιὰ τὴν διόρθωση καὶ τὴν συμπλήρωση τῆς ἐργασίας ποὺ εἶχε γίνει στὸ προσχέδιο.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐργασίας μὲ βάση τὶς ὑποδείξεις, ποὺ ἔγιναν στὴ δευτέρη αὐτὴ σύναξη, ἐπανασυνέταξε σχέδιο νέων ἀναλυτικῶν προγραμμάτων γιὰ τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν στὴ Β)θμια Ἐκπαίδευση.

Τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1991 ἔγινε νέα σύναξη, στὴν ὁποία πῆραν μέρος οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ μετεῖχαν στὶς δύο προηγούμενες συνάξεις. Αὐτὴ ἢ τρίτη σύναξη πραγματοποιήθηκε στὸ Βόλο μὲ τὴ φιλόφρονη φιλοξενία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δημητριάδος κ. Χριστοδούλου.

Στὴ διάρκεια τῆς σύναξης αὐτῆς ἔλαβαν μέρος καὶ Θεολόγοι καθηγητὲς ποὺ ὑπηρετοῦν σὲ Σχολεῖα τοῦ Βόλου. Στὴ σύναξη αὐτὴ ἔγιναν οἱ τελικὲς διορθώσεις καὶ τροποποιήσεις καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ἐργασίας ἀνέλαβε νὰ τυπώσει διορθωμένο τὸ τελικὸ κείμενο σὲ ἐνιαῖο τόμο.

Στὶς 21-3-1992 πραγματοποιήθηκε στὴν αἴθουσα συνεδριάσεων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ἡ τελευταία σύναξη τῶν περισσότερων ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ μετεῖχαν στὶς τρεῖς προηγούμενες καὶ ἐγκρίθηκε τὸ τελικὸ σχέδιο τῶν προτεινομένων νέων ἀναλυτικῶν προγραμμάτων γιὰ τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν στὴ Β)θμια Ἐκπαίδευση. Ἐπίσης στὴ σύναξη αὐτὴ ἀποφασίστηκε ἡ προώθηση τῆς ὅλης ἐργασίας πρὸς τὴν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκ-

κλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ μέσῳ αὐτῆς πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

Λίγο πρὶν τὶς ἑορτὲς τοῦ Πάσχα τετραμελὴς ἐπιτροπὴ, τὴν ὁποία ἀποτελέσαν οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Προκόπιος, Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθιμος καὶ Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος ποὺ μετεῖχαν στὶς ἀναφερθεῖσες συνάξεις καὶ παρακολούθησαν τὴν ὅλη ἐργασία τῆς ἐκπόνησης τοῦ σχεδίου καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ Ποιμαντικῆς Τμήματος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ πρόεδρος τῆς ΕΘΕΒΕ καθηγητὴς κ. Χρῖστος Κρικιῶνης, ἐπισκέφθηκαν τὸν Μακαριώτατο Πρόεδρο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. κ. Σεραφεῖμ καὶ τοῦ ὑπέβαλαν τὸ σχέδιο τῶν νέων ἀναλυτικῶν προγραμμάτων, ποὺ ἐκπονήθηκε μὲ τὶς ἀναφερθεῖσες διαδικασίες, καὶ τὸν παρακάλεσαν νὰ τὸ θέσει ὑπόψει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου γιὰ ἔγκριση.

Ὁ Μακαριώτατος εὐχαρίστησέ καὶ συγχάρηκε τὴν ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν ἐργασία καὶ ὑποσχέθηκε νὰ προωθήσει τὸ θέμα.

Πράγματι, μὲ εἰδικὸ συστατικὸ ἔγγραφο ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ἀναφέρθηκε στὴν ἀρχή, διαβίβασε τὸ σχέδιο στὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας καὶ προτείνει τὴν υἰοθέτησή του ἀπὸ τὴν ἀρμόδια Ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου.

Πολλοὶ θεολογικοὶ καὶ ἐκκλησιαστικοὶ παράγοντες, ποὺ κατανοοῦν τὴν σημασία τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν στὶς μέρες μας, θεωροῦν πολὺ σημαντικὴ ὑπόθεση τὸ περιεχόμενο τοῦ προτεινομένου σχεδίου καὶ προπαντὸς τὴν διαδικασία τῆς σύνταξης καὶ τῆς προώθησής του. Γιὰ πρώτη φορὰ στὴ σύνταξη Ἀναλυτικῶν Προγραμμάτων γιὰ τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν συμμετεῖχαν ἐκκλησιαστικοί, ἐπιστημονικοί, ἐκπαιδευτικοὶ καὶ συνδικαλιστικοὶ παράγοντες. Ἡ σύμπραξη ὄλων αὐτῶν στὴ σύνταξη τοῦ σχεδίου καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ σχέδιο ἐγκρίθηκε ἀπὸ τὴν Ἱερά Σύνοδο, ποὺ τὸ διαβίβασε στὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας συστήνοντας τὴν υἰοθέτησή του, πέρα τοῦ ὅτι προδικάζει τὴν πληρότητα τοῦ σχεδίου, προπαντὸς ἀποτελεῖ καθιέρωση κανονικῆς διαδικασίας γιὰ τὴν σύνταξη Ἀναλυτικῶν Προγραμμάτων τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν μὲ τὴν εὐθύνη τῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ ἀρχὲς ποὺ πρυτάνευσαν στὴ σύνταξη τοῦ σχεδίου τῶν Ἀναλυτικῶν Προγραμμάτων, εἶναι οἱ ἑξῆς:

α) Τὸ αἶτημα πλείστων παραγόντων τῆς Ἐκπαι-

δευτικής Κοινότητας (καθηγητών και μαθητών) για ριζικές αλλαγές στο μάθημα των Θρησκευτικών.

β) Η χρησιμότητα ανανέωσης και αναπροσαρμογής των Α. Π. όλων των μαθημάτων, την οποία αναγνωρίζοντας ο κ. Υπουργός Παιδείας εξάγγειλε την απόφαση του Υπουργείου για την αλλαγή όλων των Α. Π. των μαθημάτων.

γ) Η παρουσίαση του Λόγου της Εκκλησίας στους μαθητές άμεσα, απλά και σύμφωνα με τις πραγματικές ανάγκες της σημερινής κοινωνίας.

δ) Η διακηρυγμένη ανάγκη να προσαρμόζεται το μάθημα των Θρησκευτικών περισσότερο στο κήρυγμα, τη Λατρεία και τη Ζωή της Εκκλησίας και λιγότερο στα θεωρητικά μαθήματα των Θεολογικών Σχολών των Πανεπιστημίων.

ε) Η πεποίθηση ότι οι χριστιανικές αλήθειες πρέπει να μεταδίδονται στους μαθητές μέσα από Άγιογραφικά και Πατερικά κείμενα, ώστε άφενός να είναι έγγυημένες και άφετέρου να μη προσφέρονται στους μαθητές για παθητική αποστήθιση, αλλά να τους καλούν σε ενεργητική κατανόηση του Λόγου του Θεού.

στ) Η πεποίθηση ότι σκοπός του μαθήματος των Θρησκευτικών είναι να γνωρίσουν οι μαθητές με ακρίβεια την ουσία, την πίστη, τη λατρεία και τη ζωή της Ορθόδοξης Εκκλησίας, καθώς και την αναμφισβήτητη αλήθεια, ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία ύπηρεξε επί δύο χιλιετίες και παραμένει στην εποχή μας πραγματική κιβωτός για το έλληνικό έθνος. Έτσι οι μαθητές που είναι μέλη της Εκκλησίας, θα συνειδητοποιήσουν την ύπαρξιακή τους ταυτότητα, θα θελήσουν να γίνουν πιο συνειδητά μέλη της Εκκλησίας και θα ασφαλίσουν με έπιτυχία την έπιγεια πορεία τους και τον αιώσιο προορισμό τους.

ζ) Το γεγονός ότι οι Έλληνες μαθητές ως άσριανοι πολίτες της Ένωμένης Εύρώπης για λόγους έθνικους και εκκλησιαστικούς πρέπει να είναι ένσυνειδητοι φορείς του φρονήματος της Ορθόδοξης Εκκλησίας στις σχέσεις τους με τους συμπολίτες τους Εύρωπαιους. Αυτό δέν είναι μόνο άδήριτη έθνικη ανάγκη, αλλά είναι και διακηρυγμένη χρησιμότητα στην μεταϊδεολογική εποχή μας, όπου άσφαλώς μεγάλη θα είναι η συμβολή της Ορθοδοξίας.

η) Η πεποίθηση ότι την τελική ευθύνη για την ύλη του μαθήματος των Θρησκευτικών πέρα από το ΥΠΕΠΘ, που καθορίζει το περιεχόμενο της Εκπαίδευσης, πρέπει να έχει και η Ίερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος, όπως έπιτάσσουν οι Ίεροι Κανόνες της Εκκλησίας μας και όπως αναλογικά γίνε-

ται σε όλες τις χώρες της Εύρώπης, όπου διδάσκεται το μάθημα των Θρησκευτικών.

Τα καινούρια στοιχεία τα όποια παρουσιάζει το προτεινόμενο σχέδιο για τα νέα Αναλυτικά προγράμματα είναι τα έξης:

1. Η διδακτέα ύλη προσφέρεται κυρίως μέσα από τα κείμενα της Άγίας Γραφής και των Πατέρων της Εκκλησίας. Στόχος αυτής της καινοτομίας είναι: α) Να έρχεται ο μαθητής σε άμεση έπαφή με τον άγιαστικό Λόγο του Θεού και το άγιοπατερικό πνεύμα. Έτσι η χριστιανική αλήθεια θα περνά άμεσα στην ψυχή του μαθητή και δέ θα έξαρτάται άπόλυτα από τη διατύπωση του συγγραφέα ή του διδάσκοντος. β) Να πετυχαίνεται η άυτενέργεια του μαθητή, έφόσον το μάθημα θα γίνεται ως συνεργασία δασκάλου-μαθητών σε συγκεκριμένο κείμενο και θα ύποβοηθείται από γραπτές έρωτήσεις και σχόλια, που θα αναφέρονται στο κείμενο.

2. Η χριστιανική αλήθεια δίνεται με ευθύτητα, άπλότητα και με έμπιστοσύνη στο λυτρωτικό της χαρακτήρα, χωρίς έπιτηδευμένη κάλυψη της με τίτλους από την πολιτική και κοινωνική έπικαιρότητα. Η άμεση αυτή προσφορά της διδακτέας ύλης προφυλάσσει το μαθητή από άποπροσανατολισμούς και συγχύσεις και κυρίως άνταποκρίνεται στο αίτημα των νέων ανθρώπων για ειλικρίνεια και παρηγοσία.

3. Η διδακτέα ύλη άποδεσμεύεται από τους καθιερωμένους κλάδους των Θεολογικών Σχολών του Πανεπιστημίου, διότι έχει διαφορετικούς στόχους από την έπιστημονική έρευνα. Δέν έπιδιώκει να ένημερώσει τους μαθητές για την Θεολογική Έπιστήμη, αλλά να τους προσφέρει το κήρυγμα της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

4. Διατυπώνεται με σαφήνεια ο σκοπός του μαθήματος κάθε τάξης, ο σκοπός κάθε κεφαλαίου και κάθε διδακτικής ένότητας. Έτσι ο συγγραφέας του βιβλίου κάθε τάξης θα μπορεί να επιλέγει από τα προτεινόμενα κείμενα ή από άλλα παρεμφερή εκείνα, τα όποια κατά τη γνώμη του έξυπηρετούν περισσότερο τον προτεινόμενο σκοπό. Και άσφαλώς η έπιτυχής έπιλογή των κειμένων θα βαρύνει εις την κρίση των νέων βιβλίων.

5. Προτείνονται διδακτικές ένότητες, που αναφέρονται στις διαφορές των διαφόρων Χριστιανικών Ο-

ΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΘΕΜΕΛΙΑ ΤΗΣ ΕΝΩΜΕΝΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ*

γ) Γ' Συγδιάσκεψη.

Η Γ' Συνδιάσκεψη Έντεταλμένων Ίερών Μητροπόλεων και συνεργατών της ειδικής Ομάδος Εργασίας της «Πανελληνίου Ένώσεως Γυνέων διά την Προστασία της Οικογενείας και του Άτόμου» (ΠΕΓ) πραγματοποιήθηκε από 21 - 23.6.1991 βάσει της ύπ' άριθ. 2312) 12.9.1989 αποφάσεως της Ίερως Συνόδου της Έκκλησίας της Ελλάδος.

Στή Συνδιάσκεψη πήραν μέρος οι κάτωθι έντεταλμένοι:

α) π. Ά. Αλεξιάδης, β) π. Άθ. Δούσης, γ) π. Κυριακός Τσουρός (Άρχιεπισκοπή Άθηνών), δ) κ. Άλ. Αλεξάνδρου (Άρχιεπ. Κύπρου), ε) π. Δημ. Κωστόπουλος (Άργολίδος), στ) π. Δανιήλ Γούδαλης, ζ) π. Έμμ. Καλύβας (Άττικής), η) π. Δανιήλ Πουρτσουκλής (Δημητριάδος), θ) π. Ίω. Γκαούσης, ι) π. Νικάνωρ Καραγιάννης (Έδέσσης), ια) π. Νικόδημος Σαρίγκολης (Ζιχνών), ιβ) π. Δημ. Πιλιάτης (Θηβών), ιγ) π. Γαβριήλ Σέρβος (Θήρας), ιδ) π. Χρυσόστ. Μαϊδώνης (Ίερισσού), ιε) π. Διον. Σιφναίος (Καισαριανής), ιστ) π. Ίω. Λιάπης (Καρπενησιού), ιζ) π. Άρσένιος Βλιαγκόφτης (Κασσανδρείας), ιη) π. Δαμασκ. Παπαγιαννάκης (Κυδωνίας, Κρήτης), ιθ) π. Χριστοφ. Τσιάκας (Λεμεσού Κύπρου), κ) π. Παναγ. Μεγάλος (Μεγάρων), κα) π. Άθαν. Κώνστας (Μεσογαίας), κβ) π. Άθαν. Γιουσιμής (Μυτιλήνης), κγ) π. Ίωάν. Σκιαδαρέσης (Νεαπόλεως), κδ) π. Βαρνάβας Λαμπρόπουλος (Νικοπόλεως), κε) π. Ειρηναίος Καλογήρου (Πειραιώς), κστ) π. Δημήτριος Απανάδας (Ρεθύμνης, Κρήτης), κζ) π. Κων. Μαλάκος (Σερρών), κη) π. Ίωάν. Βλάχος (Ύδρας), κθ) π. Ταξιάρχης Γκιούλος (Φωκίδος), λ) π. Παύλος Ίωάννου (Χαλκίδος).

Άπό μέρους της «Ομάδος Εργασίας» έλαβαν μέρος 33 συνολικά επιλεγμένοι συνεργάτες, οι όποιοι είχαν εργασθεί ομαδικά για την προετοιμασία βασικών

εισηγήσεων στη Συνδιάσκεψη. Άκόμη συμμετείχαν γύρω στα 17 άλλα ενδιαφερόμενα άτομα.

Στά πλαίσια ενός έντατικού προγράμματος εργασίας (γύρω στις 20 ώρες) πέρα από τις Ίερές Άκολουθίες της Έκκλησίας (έρθρος, θεία λειτουργία, έσπερινός, απόδειπνο), που περιελάμβανε βασικές εισηγήσεις, συζητήσεις κατά ομάδες, συζητήσεις σε ολομέλεια, τα συμπεράσματα της Συνδιασκέψεως έλαβαν την τελική τους διατύπωση σε τέσσερα βασικά κείμενα, που συνεζητήθησαν και ένεκρίθησαν ομόφωνα.

1. Άνακοινωθέν για την έννημέρωση του κοινού.

Η έπεξεργασία του ανακοινωθέντος έγινε στη συνεδρίαση της 23.6.1991 που πραγματοποιήθηκε στον ένορικό Ναό Λίμνης και ψηφίστηκε στην τελευταία συνεδρία της Συνδιασκέψεως, που έγινε στην Ίερή Μονή Όσιου Δαυίδ. Το κείμενο αυτό έχει ως ακολούθως:

«Η εισβολή των αίρέσεων και της παραθρησκείας στην Κύπρο χαρακτηρίστηκε σαν Τρίτος Άπείλας».

Αυτό υπογράμμισε ο ειδικός για θέματα αίρέσεων και παραθρησκείας της Ίερως Μητροπόλεως Λεμεσού, Κύπρου, Διάκονος Χριστοφόρος Τσιάκας στην Γ' Συνδιάσκεψη Έντεταλμένων για θέματα αίρέσεων και παραθρησκείας που πραγματοποιήθηκε στον Όσιο Ίωάννη τον Ρώσο από 21 - 23 Ίουνίου 1991 με συμμετοχή 80 συνεργατών από την Έκκλησία της Ελλάδος και τις Έκκλησίες της Κύπρου και της Κρήτης. Η συγκλονιστική αυτή διατύπωση εκφράζει και την πραγματικότητα στην Ελλάδα, ανεξάρτητα αν ή απειλή έχει γίνει άρκούντως αντιληπτή από τους άρμοδίους παράγοντες στην χώρα μας.

Στή Συνδιάσκεψη αυτή αποφασίστηκε ομόφωνα να καταγγελθεί δημοσίως ότι:

«1. Γνωστός Όρθόδοξος άρχιμυνηστήρας ανέλαβε τη

(*) Συνέχεια έν της σελ. 247 του ύπ' άρ. 7 τεύχους.

μολογιών προς την Όρθόδοξη Έκκλησία. Αυτό κρίνεται άναγκαίο, έφόσον ή ένοποίηση της Εύρώπης θα πυκνώσει τις έπικοινωνίες των Έλλήνων με λαούς άλλων δογμάτων.

6. Καθιερώνεται για την Γ' Λυκείου νέο μάθη-

μα με τίτλο «Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ», διότι κρίνεται ότι ουσιαστικοί λόγοι καθιστούν άναγκαία την έννημέρωση των Έλλήνων μαθητών για την ουσία της Όρθοδοξίας και το ρόλο που καλείται να διαδραματίσει στον κόσμο.

διεύθυνση της αυτονομαζόμενης Ὁρθόδοξου Χριστιανικής Ἀποστολικῆς Ἀδελφότητας τὰ «Καλὰ Νέα», ἡ ὁποία στήν ὑπ' ἀριθ. 2469) 26.5.1988 Συνοδική Ἐγκύκλιο περιλαμβάνεται στίς μὴ Ὁρθόδοξες κινήσεις, πράγμα πού κατοχυρώνεται πλέον μὲ στοιχεία καὶ στὸ πρόσφατο βιβλίο τοῦ π. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου «Ἐγκυρίδιο Αἱρέσεων καὶ Παραχριστιανικῶν Ὁμάδων».

2. Ἡ ἀποκρυφιστικὴ ὀργάνωση Ὁμακίο τοῦ Ν. Μαργυρῆ ἱδρύσε νὰ πρὸς τιμὴ τοῦ Ὁσίου Παταπίου, τὸν ὁποῖον ἐμπλέκει στίς πνευματικὲς τῆς δοξασίες.

3. Τὰ ἀποκρυφιστικὰ βιβλία τοῦ Νόρμαν Βίνσεντ Πήλ, στὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται χριστιανικοὶ ὄροι: ἐκδίδονται ἀπὸ ὀρθόδοξο ἐκδοτικὸ οἶκο, κυκλοφοροῦν σὲ χριστιανικὰ βιβλιοπωλεῖα μεταξὺ Ὁρθόδοξων χριστιανῶν καὶ διαδίδουν τὴ νέα τάση τῆς λεγόμενης θετικῆς Σκέψης, πού ἀκυρώνει τὸ μήνυμα τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας.

4. Παρ' ὅλες τὶς ἀντίθετες διαβεβαιώσεις του, ὁ Θεοφάνης Μπούκας συνεχίζει τὰ ἀκριδοπληρωμένα ἀποκρυφιστικὰ σεμινάρια του κατ' ἀπομίμηση τῆς σαηνετόλοτζ, κάτω ἀπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ ψυχολόγου. Σὲ σεμινάριο πού προγραμματίζεται ἀπὸ 14 - 19.7.91 στὸ Κέντρο τοῦ ΣΕΟ Βάρης, περιλαμβάνεται ὡς εἰσηγητῆς καὶ Καθηγητῆς Παιδαγωγικῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Ὅπως ἀποδείχθηκε μὲ πρῶτα στοιχεία στὸ νέο βιβλίο τοῦ π. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου, πού πρωτοκυκλοφόρησε στὴ Συνδιάσκεψη, μὲ τίτλο «Αὐτογνωσία, Αὐτοεξέλιξη, Σωτηρία», τόσο τὰ βιβλία τοῦ Πήλ, ὅσο καὶ τὰ Σεμινάρια τοῦ Θ. Μπούκα κινοῦνται ἔξω ἀπὸ τὸ χῶρο τῆς χριστιανικῆς πίστεως.

5. Καθηγητῆς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν φέρεται σὲ εἰδικὸ ἐπιστολόχαρτο τῆς ὀργάνωσης RYS ὡς βασικὸ τῆς στέλεχος (ADVISORY BOARD). Ἡ ὀργάνωση αὐτὴ ἔχει σὰν κύριο στόχο τὴν ἐκπαίδευση τῆς μελλοντικῆς ἡγεσίας τῆς ἀνθρωπότητας, ὥστε νὰ ἐπιβληθεῖ σὲ ὀλόκληρο τὸν κόσμον ἢ ἰδεολογία καὶ ἡ κυριαρχία τοῦ Σὰν Μυσούγκ Μούν.

6. Τέσσερις Ἑλληνες ἀκαδημαϊκοὶ δάσκαλοι, σύμφωνα μὲ τὸ ἐσωτερικὸ δελτίο τοῦ Μούν «UNIFICATION NEWS», ἔλαβαν μέρος σὲ συνέδρια ὀργανώσεων του. Μεταξὺ αὐτῶν καὶ ὁμότιμος καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος ἐδήλωσε ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία πρέπει νὰ ἀναθεωρήσει τὴν ἐσχατολογία τῆς καί, προφανῶς, νὰ τὴν προσαρμόσει στὴν ἰδεολογία τῆς Ἑνωτικῆς Ἐκκλησίας σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ὁ Σὰν Μυσούγκ Μούν

εἶναι ὁ Κύριος τῆς Δευτέρας Παρουσίας καὶ ἔχει ὡς ἀποστολὴ νὰ ἐνώσει ὅλες τὶς θρησκείες καὶ ὅλα τὰ ἔθνη, κάτω ἀπὸ τὴν ἡγεσία του.

7. Παρόμοιες συμμετοχὲς ἔγιναν αἰτία νὰ παρασυρθοῦν κορυφαία στελέχη τῆς Ὁρθοδοξίας σὲ συνεργασία μὲ τὴν κίνηση τοῦ Μούν, καὶ στὴ σύγκλιση κοινοῦ συνεδρίου σὲ Ὁρθόδοξο μοναστήρι.

8. Στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, στὴν αἴθουσα πού κατὰ δημοσιογραφικὲς πληροφορίες καταληψίες φοιτητὲς ἔκαψαν τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, ἀπεικονίστηκαν σατανιστικὰ σύμβολα.

9. Ἀποκρυφιστικὰ περιοδικὰ πού ξεκίνησαν τὸν τελευταῖο καιρὸ τὴν ἐκδόσή τους καὶ προπαγαθίζουν τὴν ἐναρμόνιση τῶν θρησκειῶν στὰ πλαίσια τῆς «Νέας Ἐποχῆς», παρασύρουν θεολόγους καθηγητὲς καὶ ἀνωτέρους ὀρθόδοξους κληρικούς ζητώντας ἀπὸ αὐτοὺς συνεντεύξεις, τὶς ὁποῖες χρησιμοποιοῦν ὡς «ἀπόδειξη» ὅτι συνεργάζονται μαζί τους καὶ ὡς «συστατικό», μὲ καταστροφικὰ ἀποτελέσματα γιὰ τοὺς νεαροὺς κυρίως ἀναγνώστες τους, πού ὀδηγοῦν σὲ σύγχυση καὶ ἀβεβαιότητα.

10. Ἀποκρυφιστικὲς ὀμάδες καὶ καταστροφικὲς λατρεῖες προσεταιρίζονται δημόσιους φορεῖς. Γιὰ παραδειγμα ἀναφέρεται ὅτι, σὲ συνεργασία μὲ τὸ Δῆμο Νέας Ἰωνίας, δύο ἀποκρυφιστικὲς ὀμάδες, τὸ Πανελλήνιο Κέντρο Γνωστικῶν Σπουδῶν καὶ ὁ Ὁμιλος Μελετῶν, ὀργάνωσαν ἐκδηλώσεις γιὰ τὰ παιδιά τῶν σχολείων, γιὰ τοὺς γονεῖς καὶ γιὰ τὸ κοινόν. Σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς ἐκδηλώσεις, κύριος ὁμιλητῆς ἦταν καὶ Μακ Λάρεν, «Μεσσίας» τῆς ἀποκρυφιστικῆς ὀμάδας Ὁμιλος Μελετῶν. Ὁ κ. Ἀντιδήμαρχος τῆς Νέας Ἰωνίας ἀνακοίνωσε τὴν ἱδρύση Ὡδείου σὲ συνεργασία μὲ τὴν ἀποκρυφιστικὴ αὐτὴ ὀμάδα.

11. Παραθρησκευτικὲς ὀργανώσεις παραδίδουν ἀνήλικα κορίτσια στὴ διαφθορά. Στὸ ἐξωτερικὸ καταγγέλλθηκαν περιπτώσεις δωδεκάχρονων κοριτσιῶν μὲ ἀφροδίσια νοσήματα. Οἱ ὀργανώσεις αὐτὲς δροῦν καὶ στὴ χώρα μας.

Ὅλα τὰ παραπάνω ἀποδεικνύουν, κατὰ τὴν ἀντίληψη τῆς Συνδιασκέψεως, ὅτι, οἱ φουνταμενταλιστικὲς καὶ παραθρησκευτικὲς ὀμάδες ἀποτελοῦν ἀπειλὴ γιὰ τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀτόμου, γιὰ τὸ Ἔθνος, γιὰ τὴν Ἐκκλησία. Ὑπογραμμίστηκε μὲ ἔμφαση ὅτι ὁ κίνδυνος διαδρώσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους εἶναι ὑπαρκτός.

Μὲ ἀνακούφιση ἡ Συνδιάσκεψη ἐπληροφόρηθη ὅτι τὸ Σεπτὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, μὲ εἰδικὴ ἀνακοίνωσή του, χαρακτηρίζει τὴν κίνηση «Ἐσωτερικὸς

ΑΙ ΑΠΟΦΕΙΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΕΞ ΟΙΚΟΝΟΜΩΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΕΤΡΑΦΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΛΕΣΒΙΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ*

Ἄνθιμος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης*.

Πρὸ ἐνὸς καὶ ἐπέκεινα χρόνου παραγενόμενος ἐνταῦθα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μουσικὸς τις Γεώργιος τοῦνομα, Λέσβιος, ἐνεφάνισε σύστημα νέας μεθόδου μουσικῆς ἐκκλησιαστικῆς δῆθεν, καθυποβάλλων αὐτὸ ὑπὸ τὴν παρατήρησιν καὶ κρίσιν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ πρότασις αὐτοῦ ἠκροάσθη συνοδικῶς, καὶ προσκληθέντες οἱ περὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ἀσματικὴν ἐπιστήμην ἔμπειροι, καὶ ἐπιστημονικῶς εἰδήμονες, οἱ τε μουσικολογῶνται διδάσκαλοι, ψάλλται τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ ἄλλοι ἐξ ἄλλων ἐκκλησιῶν ἔντεχνοι μουσικοὶ διεξῆλθον καὶ ἀνεκριναν τὴν νέαν ταύτην μουσικὴν μέθοδον τοῦ εἰρημένου ἐφευρέτου· ἀλλ' ἐν τῇ δοκιμασίᾳ αὐτῆς εὐρέθη πάντῃ ἀσυναρμολόγητος, καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν γερὰν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν ξενίζουσα, κατὰ τε τὸ ποιόν, ὡς νέους παρεισάγουσα καὶ προστιθεμένη

ἤχους, καὶ τούτων τὰ ὀνόματα, καὶ γνωρίσματα καιναιῶς κλήσει παραλλάττουσα καὶ συγχέουσα, ἔτι δὲ καὶ κατὰ τὰ σημεῖα τῆς γραφῆς, τὰ πρὸς τὸ ὕφος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μέλους ἀρμόζοντα, καὶ ὅπως ἀπαλλοτριωμένη τῆς νενομισμένης καὶ καθιερωμένης τῆς ἀγίας ἐκκλησιαστικῆς. Τοιαύτη γοῦν τότε ἀποδειχθεῖσα ἢ μέθοδος αὕτη ἀπεδοκιμάσθη συνοδικῶς, καὶ κατεκρίθη, διαταχθέντος κάκεινου τοῦ αὐτουργοῦ αὐτῆς μὴ ἐκδοῦναι, μήτε παραδοῦναι αὐτὴν τὸ σύνολον. Ἄλλ' ἤδη με ἀπορίαν εἶδομεν περιελθοῦσαν ὑπ' ὄψιν καὶ ἡμῶν Ἀγγελίαν εἰς τύπους ἐν ἀλλοδαπῇ ἐκδομένην, καὶ κηρύττουσαν ὅτι καὶ τόμοι, καὶ ποιήματα μουσικὰ τῆς Ἀκολουθίας ἐτυπώθησαν καὶ ἄλλα μέλλουσι ἐκδοθῆναι κατ' αὐτὴν τὴν μέθοδον, ἥτις καὶ Λέσβιον σύστημα ἐπωνομάσθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Γεωργίου Λεσβίου· ὅπερ διήγειρεν, ὡς εἰκός, τὴν ἀξιοχρεῶν προσοχὴν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ προήγαγεν ἐκδοῦναι τὴν παροῦσαν ἐν τύποις ἐγκύκλιον ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν ἐπιστολὴν ἀπαγορεύουσαν ἀναγκαίως τὴν εἰσαξίν καὶ χρῆσιν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος μουσικῆς μεθόδου. Εὐδελον γὰρ ὅτι οὕτως ἔχουσα τρόπον, καὶ νεωτερίζουσα, οὐ μόνον παρέξει σκάνδαλον ἀνατροπῆς καὶ παρασαλεύσεως τῶν ἀρχαίων σεβαστῶν καθεστώτων ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν τάξιν τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν θέλει

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 404 τοῦ ὑπ' ἀρ. 11 τεύχους.

* Ἰδ. Γεωργίου Ι. Παπαδοπούλου, Συμβολαί... ἐνθ. ἀν. σ. 343-344 ὅπου σημειοῦται «Τὸ Λέσβιον σύστημα τῷ 1846 ἀπεδοκιμάσθη ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας δι' ἐγκυκλίου ἐχούσης ὡςδε πως...

Χριστιανισμὸς» τοῦ Δ. Δώριζα ὡς ἀσυμβίβαστη μετὰ τὴν χριστιανικὴν πίστην. Ἐπίσης μετὰ ἰκανοποίησιν ἔγινε δεκτὴ ἡ ἀρνήσις τῆς Ἐκκλησίας μας, νὰ τελεσθεῖ ἀγισμὸς στὸ ἀγρόκτημα «Μυρινούνα» τῆς ὀργάνωσης «Ἀρμονικὴ Ζωή», ἡ ὁποία κινεῖται ἐπίσης σὲ ἐξωχριστιανικὸ χωρὸν.

Τὸ γενικὸ θέμα τῆς Συνδιασκέψεως ἦταν «Ἐξωεὐρωπαϊκὸς Φοῦνταμενταλιστικὸς Τάσις». Βασικοὶ εἰσηγητὲς μεταξὺ ἄλλων ἦσαν ὁ π. Ἀγνώγιος Ἀλεβιζόπουλος, μετὰ θέματα «Πεντηκοστιανοί, Χαρismaticοί, Νεο-Πεντηκοστιανοί», ὁ π. Ἰωάννης Σκιαδαρέσης μετὰ θέμα «Ἡ Χιλιετής Βασιλεία κατὰ τὴν Καινὴ Διαθήκη», ὁ π. Χριστοφόρος Τσιόλιας μετὰ θέμα τὸ σκηνικὸ τῶν αἱρέσεων καὶ τῆς παραθρησκείας στὴν Κύπρον, ὁ κ. Ἀθανάσιος Νεοφώτιστος, τὸ «Ἑλλαδικὸ Σκηνικὸ τῶν αἱρέσεων», ὁ κ. Κώστας Παπαχριστοδούλου, «Τὸ Ἑλλαδικὸ Σκηνικὸ τῆς παραθρησκείας», ἡ κυρία G. F., «Τὸ Διεθνὲς Σκηνικὸ τῶν αἱρέσεων» κ.ἄ.

Ἐπίτιμος Πρόεδρος τῆς Συνδιασκέψεως ἦταν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος,

ὁ ὁποῖος προσέφερε τὴν ὅλη φιλοξενία. Τῆς Συνδιασκέψεως συμμετεῖχε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καρπενησίου κ. Νικόλαος, ὁ ὁποῖος ἐβοήθησε τὴν ἐργασίαν μετὰ τὴν πολύτιμον πείρα του. Ἐπεύθυνος προγράμματος ἦταν ὁ π. Ἀγνώγιος Ἀλεβιζόπουλος, Δρ. Θεολ., Δρ. Φιλ. καὶ Συντονιστὴς ὁ π. Κυριακὸς Τσουρός.

Ἡ Συνδιάσκεψις Ἐγτεταλμένων διὰ θέματα αἱρέσεων καὶ κοσμοθεωριῶν ἐξελίσσεται σὲ ἓνα θεσμὸ ἄτυπης συνεργασίας, σύμφωνα μετὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 2312) 12. 9.89 ἀπόφασιν τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ σὲ δραστικὸ ὄργανον γιὰ τὴν ἀλληλοσημείωσιν Ἐγτεταλμένων τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας γενικώτερα.

Διὰ τὴν Συνδιάσκεψιν:

Τὸ Προεδρεῖο

π. Παῦλος Ἰωάννου

π. Ἰωάννης Σκιαδαρέσης

π. Δημήτριος Κωστόπουλος

(Συνεχίζεται)

Πρωτοπρ. ΑΝΤ. ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

προξενήσει ἀνωμαλίαν, μὴ συνάδουσα, μήτε συμφωνοῦσα πρὸς τὰ κανονικὰ βιβλία αὐτῶν, ἅτινα σχέσιν ἔχοντα πρὸς ἄλληλα, καὶ συναρμολογούμενα ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ὑμνωδίαις. Καὶ διὰ ταῦτα γράφοντες ἐντελλόμεθα καὶ παραγγέλλομεν τῇ Ἀρχιερωσύνη σου, ὅπως γνωρίζων καὶ εἰδοποιούμενος ὅτι ἡ περὶ τῆς ὁ λόγος νεωτερίζουσα μέθοδος τῆς ἡμετέρας ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἡ ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Λεσβίου ἐφευρεθεῖσα, καὶ διαδοθεῖσα, ὡς μὴ ὀφείλει, ὑπάρχει ἀποδεδοκιμασμένη καὶ κατακεκριμένη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, προσέξῃς καλῶς ἵνα μὴ παρεισφρήσῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν σου, ἡ παραδιδόμενη ὑπόστινος ἡ ψαλλομένη ἐν ἐκκλησία, ἡ ὅπως ἐν σχέσει τιθεμένη παντάπασιν ἄλλὰ καὶ ἂν τυχὸν φανῶσι μουσικὰ βιβλία κατ' αὐτὴν τετυπωμένα, ἡ χειρόγραφοι, ἀποβάλλῃς αὐτὰ, καὶ ἐξαλείψῃς, ἵνα μηδὲν λάβωσι χώραν καὶ παραδοχὴν καὶ ἐνὶ λόγῳ θέλεις προσενηχθῆ μετὰ τῆς δεούσης προσοχῆς καὶ ἐπαγρυπνήσεως, λαμβάνων τὰ ἀνήκοντα μέτρα ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, καὶ εἰδοποιῶν καὶ ἡμῖν ἐν περιστάσει τοιμηθησομένης ἀντιπράξεως καὶ ἀπειθείας παρά τινος. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἶη μετὰ τῆς ἀρχιερωσύνης σου.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς † ὁ Καισαρείας Παῖσιος, † ὁ Ἐφέσου Ἀνθιμος, † ὁ Ἡρακλείας Πανάρετος, † ὁ Κυζίκου Ἰωακείμ, † ὁ Νικομηδείας Διονύσιος, † ὁ Χαλκηδόνος Ἰερόθεος, † ὁ Δέρκων Νεόφυτος, † ὁ Ἀνδριανουπόλεως Γεράσιμος, † ὁ Νεοκαισαρείας Κύριλλος, † ὁ Πισσιδεῖας Μελέτιος, † ὁ Σμύρνης Ἀθανάσιος, † ὁ Ἐρσεκίου Ἰωσήφ.

Δ'

Βιέννη 1 Ἀπριλίου 1847*

«Τῷ Παναγιωτάτῳ καὶ Οἰκουμένικῳ Πατριάρχῃ κυρίῳ κυρίῳ Ἀνθίμῳ τῷ σεβαστῷ ἡμῖν Πατρὶ καὶ Ποιμένι.

Ἐλάβομεν, Παναγιώτατε Δέσποτα, τὴν ἀπὸ 5 Νοεμβρίου τοῦ παύσαντος ἔτους χρονολογουμένην πατρικὴν ὑμῶν ἐπιστολὴν καὶ μετὰ υἱικοῦ σέβας καὶ βαθείας ὑποκλίσεως διεληθόντες ἔγνωμεν ἀκριβῶς τὰ ἐν αὐτῇ πάντα, εἶδομεν τὰς πατρικὰς ὑμῶν συμβουλὰς καὶ νουθεσίας, καὶ τὴν πρόνοιαν καὶ φροντίδα, ἣν λαμβάνει ἡ ἅγια ἡμῶν Μεγάλη Ἐκκλησία, ἵνα συντηρήσῃ τὴν ἐνότητά τοῦ λογικοῦ αὐτῆς ποιμνίου, ὅπου καὶ ἂν ᾖ, καὶ μέχρις ἐσχάτων τῆς γῆς, παραγγέλλουσα αὐτῷ καὶ νουθετοῦσα πατρικῶς τὰ δέοντα, κηδομένη τούτου ὡς Μήτηρ, ἵνα μὴ κατὰ τὸ θεῖον λόγιον ἀπόλλυται εἰς τῶν μικρῶν τούτων», καὶ ἐχάρημεν ὑπερβαλλόντως, ὅτι καὶ μέχρις ἡμῶν παρατείνει τὴν πατρικὴν αὐτῆς κηδεμονίαν. Ἐλυπήθημεν δὲ καὶ λυπούμεθα οὐ μετρίως, ὅτι ξενίζεται καὶ ἀπορεῖ, πῶς τέκνα γνήσια ὄντα τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας παρεδέχθημεν ἄλλοτριαν καὶ θηλυπρεπῆ

μουσικὴν, ὅπως διόλου ἀπάδουσαν τῇ ἁγίᾳ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ τὰ ἀρχαῖα καὶ αἰώνια μετακινουῦντες. Κακεντρεχεῖς βεβαίως καὶ μισόκαλοι ἄνθρωποι ἐσφαλμένως πῶς παρέστησαν τὸ πρᾶγμα πρὸς τὴν ὑμῶν Παναγιώτητα καὶ ἀπασαν τὴν ἱεράν Σύνοδον, ἀλλ' ἂντ' ἄλλων λέγοντες καὶ ἀσυνειδήτως ἡμᾶς διαβάλλοντες, καὶ τούτου ἕνεκα ἄλλοτριαν καὶ ἀλλόφυλον καὶ ἐκτεθηλυμένην νομίζουσι τὴν ρηθεῖσαν μουσικὴν, ἀπαγορεύσει αὐτὴν τῆς Ἐκκλησίας συμβουλευούσα ἡμῖν τὴν κατάργησιν ταύτην. Διαβολαὶ κακῶν ἀναμφιβόλως κατέπεισαν τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ἵνα καὶ ἐγκυκλίους τύπους ἐκδώσῃ καὶ ἡμῖν ἀποπέμψῃ τὴν συνοδικὴν ταύτην ἐπιστολὴν καὶ τὰς ἐγκυκλίους, κατακρίνουσα ὡς βέβηλον καὶ καταργοῦσα ἔργον καλὸν καὶ θεάρεστον, μουσικὴν σοβαρὰν καὶ σεμνοπρεπῆ, καὶ συνάδουσαν κατὰ πάντα τῇ ἁγίᾳ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ, σέβας καὶ κατάνυξιν ἐμπέουσας τοῖς ἀκροαμένοις εὐσεβεῖς καὶ ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς, καὶ ὅπως ἐκείνην τὴν ἀρχαίαν τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας μουσικὴν, ἣν κατὰ διαδοχὴν παρὰ τῶν θείων παρελάβομεν Πατέρων, ψάλλοντες τῷ Θεῷ συνετῶς κατὰ τὸν προφήτην καὶ αἰνοῦντες αὐτὸν ἐν ὠδαῖς πνευματικαῖς, καὶ κατανοητικοῖς εὐπρεπέσιν ᾠσμασι καὶ ὕμνοις.

Πρὸ δύο ἡδὴ ἐτῶν ἦσαν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀντίτυπα τῆς μουσικῆς ταύτης, παρὰ τοῦ ἀοιδίου Πατριάρχου Μελετίου ζητηθέντα, καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐφαίνετο ἄλλη παρ' ὅτι τὴν σήμερον φαίνεται ἄλλοια καὶ ἄλλοτρια παρὰ κακοβούλων τῇ ἁγίᾳ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ παριστανόμενη. Ἡμεῖς, Παναγιώτατε Δέσποτα, οὐ μόνον οὐκ εἰσηγάγομεν εἰς τὴν ἁγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν μουσικὴν ἄλλοτριαν καὶ ἄλλότριον ὄφρος, ἀλλὰ μάλιστα ἀπηλλάξαμεν αὐτὴν τῶν τοιούτων. Τὴν σήμερον, ὡς τοῖς πᾶσι γνωστόν, καὶ τέχνη καὶ ἐπιστῆμαι προοδεύουσι, καὶ τὰ πάντα καὶ τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα τῶν ἀνθρώπων φέρονται τῇ κοινῇ φορᾷ καὶ τὰ χθὲς καὶ πρῶην ἐπαινετὰ καὶ εὐάρεστα, τὴν σήμερον ψεκτὰ καὶ δυσάρεστα δείκνυνται. Ἐν ταύτῃ ἐν ἣ παροικοῦμεν μεγαλοπόλει, τὸ πᾶν ὑπάρχει μουσικῆ ἐντεχνος καὶ ἁρμονική, καὶ ἐν ἐκκλησίαις, καὶ ἐν θεάτροις, καὶ ἐν καφενεῖς, καὶ ἐν ὁδοῖς, καὶ οἱ ἐνοικοῦντες, νέοι καὶ γέροντες, ἰθαγενεῖς καὶ ἀλλοδαποί, ἐνδημοῦντες καὶ παροικοῦντες, ἐκόντες ἀέκοντες ἐνηχοῦνται διηνεκῶς, καὶ οὐ μόνον οἱ ἐνταῦθα ἐκ πολλῶν γενεῶν γεννώμενοι, ἐθιζόμενοι εἰς ἣν εἶπομεν μουσικὴν ἀπαρέσκονται τῇ ἡμετέρᾳ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ νεωστὶ ἐρχόμενοι ἅμα παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Δουνάβεως ἀφιχθῶσιν ἀποδύονται τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον καὶ ἐνδύονται τὸν νέον γίνονται καὶ αὐτοὶ ὅμοιοι τοῖς ἄλλοις ἐναμιλλώμενοι ἵνα συμμορφωθῶσιν αὐτοῖς κατὰ τὸ δυνατόν. Βλέποντες δὲ καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἡμῶν ὅπως κενὴν ἀκροατῶν διὰ τὸ μὴ εὐάρεστον τῆς μουσικῆς, ἠναγκάσθημεν ἵνα προσελκύσωμεν τὸν λαὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν τῶν καθόντων ἐκπλήρωσιν, νὰ παρακαλέσωμεν τὸν ἡμέτερον πρωτοψάλτην, τὸν γνωστόν πολλοῖς τοῖς αὐτόθι Ἀνθιμον, Ἱεροδιάκονον τοῦ ἀειμνήστου Ἡρακλείας Μελετίου, ὅστις ἐχρημάτισε κατὰ τὸ 1808 ἔτος καὶ καθεξῆς καὶ μαθητῆς τοῦ νῦν πρωτοψάλτου

* Ἰδ. Σωφρονίου Ἐυστρατιάδου, Ὁ ἐν Βιέννῃ... ἐνθ' ἀν. σ. 370-373.

τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας Κυρίου Κωνσταντίνου, ἀνδρα εἰδήμονα τῆς τε ἀρχαίας καὶ νέας μεθόδου τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς μεμνημένου, ἵνα ἀπαλλάξῃ τὴν ἡμετέραν μουσικὴν τῶν ἀλλοτριῶν καὶ ἀλλοκότων φωνῶν τῶν ξένων ἀπαδόντων τῇ σεμνότητι τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας τερερισμάτων καὶ νενερισμάτων, καὶ κανονίσῃ αὐτὴν εἰς τὸ σεμνότερον. Οὗτος οὖν ἀναλαβὼν τὸ ἔργον ἀπήλλαξεν αὐτὴν παντὸς ἀλλοτρίου καὶ ἀπάδοντος, καὶ τονίσας αὐτὴν ἀπαράλλακτον κατὰ τὸ ἀρχαῖον ὕφος καὶ μελωδίαν, καθ' ἣν ἐμουσοῦργησαν οἱ ἀοιδίμοι Κοσμάς καὶ Δαμασκηνός, οἱ θεοὶ τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες, τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἡμῶν ἄσματα, καὶ μεθ' ἧς ἐξύμνησαν τὸν Θεόν, συνώδευσεν αὐτῇ τρισὶν ἐτέραις φωναῖς ἰσοκρατούσαις καὶ συναδούσαις ἑναρμονίως τῇ πρώτῃ, συνεργούντος εἰς τοῦτο ἐνὸς τῶν δοκίμων εὐρωπαϊῶν μουσικῶν, οὐχ ὑψηλοῦμένου. Οὐδὲν ἕτερον ἐποίησεν, εἰμὴ ἐκεῖνο, ὅπερ ἡ ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία ἐντέλλεται καὶ πρὸςβυεῖ, διατηρήσας τὴν ἀρμονίαν καὶ σεμνότητά ἀπηλλαγμένην τῶν ξένων καὶ ἀλλοκότων φωνῶν, καὶ τοῦτο μόνον ὅσον ἀναφέρεται εἰς τὴν λειτουργίαν καὶ τινα ἄλλα ἄσματα. Οἱ δὲ ἑσπερινοὶ καὶ ὄρθροι ψάλλονται παρὰ τοῦ ἰδίου ἀπαρράλλακτως, ὡς τὸ πρότερον, ἀπηλλαγμένοι ὅμως καὶ αὐτοὶ τοῦ ἀσέμνου καὶ ἀπρεποῦς. Ἐλυπήθημεν δὲ καὶ λυπούμεθα καιρίως ὅτι κακόβουλοι καὶ μισόκαλοι τοῦ φιλορθοδόξου λεγομένου συστήματος ἐπληροφόρησαν ἐσφαλμένως τὴν ἀγίαν ἡμῶν Μεγάλῃν Ἐκκλησίαν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἠπάτησαν αὐτὴν, οὐκ εὐσεβεῖα καὶ θείῳ ζήλῳ κινούμενοι, ἀλλὰ τῇ ἐμφύτῳ αὐτῶν κακίᾳ. "Ὅτι δὲ ἄνευ ἀδείας ἐκκλησιαστικῆς γέγονε, οὐδὲ θαυμαστόν, οὐδ' ἄπορον ἵκανὴ πρὸς λύσιν τούτου ἢ ἀνάμνησις τῶν συμβάντων τῷ 1815 ἔτει περὶ τῆς ἐξηγήσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς ὑπὸ Χρυσάνθου, Χουρμουζίου, καὶ Γρηγορίου τοῦ Λαμπαδαρίου.

Διὸ παρακαλοῦμεν ταπεινῶς τὴν σεβαστὴν ὑμῶν Παναγιότητα, καὶ ἅπασαν τὴν Ἱεράν Σύνοδον, ὡρίμως σκεπτομένη τὸ πρῶγμα, ὅτι ἐὰν καταργήσωμεν τὴν μουσικὴν, κλείονται καὶ αἱ ἐκκλησίαι ἡμῶν, ὅτι

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Παρακαλοῦνται οἱ συνδρομητῆς τῶν περιοδικῶν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» καὶ «ΘΕΟΛΟΓΙΑ», κάθε ἀλλαγὴ τῆς διευθύνσεώς τους νὰ τῇ γνωρίζουν ἀμέσως στὰ Γραφεῖα τῶν Περιδικῶν, Ἰωάννου Γεωργιάδου 14, 115 21 Ἀθήνα, ἀναφέροντας ἀπαραίτητα καὶ τὴν παλαιὰ τους διεύθυνση, γιὰ νὰ γίνεται κανονικὰ ἡ ἀποστολὴ τῶν Περιδικῶν.

οὐδεὶς πλέον εἰσέρχεται εἰς αὐτὰς τῆς μονοτόνου μουσικῆς ψαλλομένης, ὅτι καθαρισθεῖσα αὐτὴ τῶν ἀλλοτριῶν φωνῶν καὶ ὅλως κατὰ τὸ ἀρχαῖον διατηρηθεῖσα εὐφραίνει τὰς ψυχὰς τῶν εὐσεβῶν, κινουσα εἰς σέβας καὶ πλείονα κατάνυξιν διὰ τὸ σεβάσιμον καὶ εὐρυθμὸν αὐτῆς, ὅτι ἐπὶ τῆς θείας μουσταγωγίας κατακυριεύονται τῷ ὄντι οἱ ἀκροαταὶ ἀπὸ σέβας καὶ κατανύξεως νομίζοντες ὅτι εἰσῆλθον ὄχι πλέον εἰς θεῖον ναόν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν παράδεισον. (Οὐδέποτε πρότερον εἶδομεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνθρώπους κατανευγμένους καὶ ἐνθους· τὰ νῦν δὲ πολλοὺς καθ' ἑκάστην βλέπομεν)· ἵνα συνευδοκήσῃ καὶ ἐνώσῃ τὰς ἀγίας Αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας μετὰ τῶν εὐχῶν τοῦ Μητροπολίτου Καρλοβίτζης, ὅστις πρὸ τριῶν ἡδὴ ἐτῶν εὐλόγησεν καὶ τὴν μουσικὴν καὶ τοὺς ψάλλοντας καὶ τοὺς ἀκροωμένους, καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐλειτούργησεν ὑπὸ τὴν μουσικὴν αὐτὴν ψαλλομένην, καὶ ἐχειροτόνησε διακόνους, καὶ ἀρχidiaκόνους, ἱερεῖς καὶ ἀρχιμανδρίτας· καὶ ἐὰν μὴ πολυδάπανος ἦν, ἤθελεν εἰσαγάγῃ αὐτὴν μέχρι τοῦ νῦν εἰς πολλὰς τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ ἐκκλησίας. Ἄς δώσῃ καὶ ἡμῖν τὴν πανάγιον Αὐτῆς εὐχὴν καὶ εὐλογίαν, ὡς ἔδωκε ποτε τῇ κραταιᾷ Ρωσσίᾳ, ἥτις, νυμφευθέντος τοῦ ἡγεμόνος αὐτῆς Βλαδιμήρου τοῦ πρώτου τῷ 988 ἔτει, καθ' ἣν ἡμέραν καὶ ἐβαπτίσθη, Ἄνναν τὴν θυγατέρα τοῦ αυτοκράτορος Ρωμανοῦ τοῦ πρώτου, παρέλαβε μετὰ τῆς βασιλίδος καὶ τὴν θρησκείαν καθ' ὅλον τὸ Ρωσικὸν κράτος, μετὰ δὲ τὴν θρησκείαν καὶ τὴν μουσικὴν, μεταφρασθέντων τῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας βίβλων, οὐχὶ κατὰ λέξιν καὶ ἔνοιαν, ἀλλὰ κατὰ γράμμα καὶ κατὰ συλλαβὴν, διὰ τὴν μεγάλην κατὰ τοῦτο ὁμοιότητα τῶν δύο γλωσσῶν, τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Σλαβικὴν, καὶ ἐψάλλον αὐτὴν ἀπαρράλλακτως, ὡς ἡμεῖς, καθ' ὅλην τὴν Ρωσσίαν μέχρι Πέτρου τοῦ Μεγάλου, καὶ ψάλλει καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐν τε τοῖς χωρίοις καὶ ἱεροῖς Μοναστηρίοις· καὶ μάρτυρες τούτου ὅσοι παρευρέθησαν εἰς τὸ ἅγιον ὄρος τοῦ Ἁθῶνος καὶ ὑπῆγαν εἰς τινα πανηγυριν τῶν Σλαβικῶν Μοναστηρίων, οἵτινες ἤκουσαν ψαλλομένην καὶ ἐψάλλον τὴν ἡμετέραν μουσικὴν τῇ σλαβικῇ γλώσσῃ ἀκριβῶς καὶ ἐντελῶς ὡς καὶ τῇ ἑλληνικῇ. Μάρτυς διαπρύσιος ὁ αἰδεσιμολογιώτατος διδάσκαλος Κωνσταντῖνος, ὁ Μέγας Οἰκονόμος, ὅστις παραλληλίσας τὰς δύο γλώσσας ἑλληνικὴν καὶ σλαβικὴν ἀπέδειξε τὴν ὁμοιότητα αὐτῶν, ἀπέδειξε τὴν ἑλληνικὴν μᾶλλον σλαβίζουσαν, ἢ τὴν σλαβικὴν ἑλληνίζουσαν. Διὸ παρακαλοῦντες αὐτίς τὴν πανσέβαστον ὑμῶν Παναγιότητα ἵνα δώσῃ ἡμῖν τὴν πανάγιον Αὐτῆς εὐχὴν καὶ εὐλογίαν μένομεν,

τῆς Ἰμετέρας θεοσώστου Παναγιότητος
τέχνα εὐπειθῆ.

Ἡ ἐκλελεγμένη Ἐξὰς τῆς Καπέλλης τοῦ ἀγίου Γεωργίου Δούμπας, Χαραμῆς, Δούμοβιτς, Σπύρος, Νάνζιος, Καζάσης.

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΜΠΟΥΓΑΤΣΟΣ
φιλόλογος - θεολόγος

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

Γ'

ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΙΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

1. Ὁ λόγος ὡς φυσικὸν δῶρον τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον.

Ὡς διαφαίνεται ἐκ τοῦ α' κεφαλαίου τῆς Γενέσεως, ἡ πρώτη ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς πρωτοπλάστους μετὰ τὴν «κατ' εἰκόνα» Αὐτοῦ δημιουργίαν τῶν ἡτὸ «ἀξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς καὶ ἄρχετε τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ πάντων τῶν κτηνῶν καὶ πάσης τῆς γῆς καὶ πάντων τῶν ἐρπετῶν τῶν ἐρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς»¹.

Ὡς σημειώνει ὁ καθηγητὴς Ν. Π. Μπρατσιώτης «τὸ δημιουργικόν, ὡς ἀπαύγασμα τοῦ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ «κατ' εἰκόνα Θεοῦ», ἀρκοῦντως σαφῶς διακρίνει τις κατ' ἀρχὴν ἐν τῇ θείᾳ εὐλογία «ἀξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε» τῆς α' ἀνθρωπολογικῆς διηγήσεως, ὁπερ... δεικνύει, ὅτι ὁ ἄνθρωπος καταξιούται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ ἀποβῆ συνεργὸς αὐτοῦ εἰς τὸ ἀνὰ τοὺς αἰῶνας συνεχιζόμενον δημιουργικὸν αὐτοῦ ἔργον»².

Καὶ συνεχίζει ὁ αὐτὸς καθηγητὴς: «Ἄλλ' ἢ τοιαύτη κυριαρχία ἐπὶ τοῦ κόσμου ἐκ μέρους τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ὡς αὐτονόητον καὶ ἀπολύτως ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν τὴν πλήρη γνῶσιν αὐτοῦ, ἄνευ τῆς ὁποίας ἡ κυριαρχία καθίσταται τελείως ἀνέφικτος διὰ τὸν ἄλλως ἀνίσχυρον ἐναντὶ τῆς φύσεως καὶ δὴ εὐθραστον κατὰ τὸ σῶμα ἄνθρωπον. Περὶ δὲ τῆς γνώσεως ταύτης, δηλ. τῆς «ἐπιστήμης», λίαν διαφωτιστικὰ εἶναι τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῆς Σοφίας Σειράχ: «Καὶ αὐτὸς ἔδωκεν ἀνθρώποις ἐπιστήμην ἐνδοξάζεσθαι ἐν τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ»³.

Ὡς συνέπεια τῶν ἀνωτέρω θέσεων, προκύπτει ἡ βασικὴ θέσις ὅτι ὁ ἀνθρώπινος λόγος, ὡς στοιχεῖον κατ' ἐξοχὴν τοῦ «κατ' εἰκόνα», ἔχει θεόθεν τὴν προέλευσιν, ἀποτελεῖ τὴν εἰδοποιὸν διαφορὰν τοῦ ἐλλόγου ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν ἄλογον κτίσιν, ὁμοῦ μετὰ τοῦ αὐτε-

ξουσίου. Τὴν ἄποψιν αὐτὴν θὰ ἐπιρρῶσωμεν καὶ Πατερικῶς. Ἄλλ' ὅτι ἀποτελεῖ φυσικὸν δῶρον τοῦ Θεοῦ, δὲν σημαίνει ἐν ταυτῷ καὶ πνευματικόν, ὡς θὰ καταδείξωμεν ἐν συνεχείᾳ.

Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, ὁμιλεῖ περὶ τῆς χρησιμότητος τῆς τότε τεχνολογικῆς προόδου εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων. Οὕτως ἐξυμνεῖται τὸ ἔργον τοῦ χειρῶνακτος, τοῦ ἄρχοντος, τοῦ σοφοῦ, τοῦ ἱατροῦ. Ἰδιαίτερα βαρῦτητα δίδει ἡ Σοφιολογικὴ Γραμματεία εἰς τὸ ἔργον τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης. Παραθέτομεν, πρὸς ἐπίρρῳσιν τῶν θέσεών μας, δύο στίχους ἐκ τῆς Σοφίας Σειράχ: «Τίμα ἱατρὸν πρὸς τὰς χρεῖας αὐτοῦ τιμαῖς αὐτοῦ, καὶ γὰρ αὐτὸν ἐκτίσε Κύριος· παρὰ γὰρ Ὑψίστου ἐστὶν ἴσους, καὶ παρὰ βασιλέως λήψεται δόμα»⁴.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, ἀξίζει, φρονοῦμεν, διὰ νὰ ἐπιρρῶσωμεν Πατερικῶς τὰς θέσεις μας, νὰ παραπέμψωμεν εἰς κείμενον τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης, ἐκ τοῦ ὁποίου διαφαίνεται ὅτι ἀπ' ἐνὸς μὲν ὁ λόγος εἶναι προῖον Θεῖας Βουλῆς, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἡ Τεχνολογία, ὡς συντελοῦσα εἰς τὴν πρόοδον τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ γενικώτερον, ἐξυπηρετεῖ τὸ θεῖον σχέδιον. Ἀναφερόμεθα εἰς τὸν Β' Κατ' Ἐδνομίου Λόγον τοῦ Θείου πατρός:

«Οὐκοῦν ὁ δοὺς τῇ φύσει τὴν ἐπινοητικὴν καὶ εὐρετικὴν τῶν ζητουμένων δύναμιν αὐτὸς ἡμᾶς πρὸς τὰς τέχνας προήγαγε, καὶ τῷ τῆς αἰτίας λόγῳ πᾶν τὸ εὐρισκόμενον τε καὶ κατορθούμενον εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῆς δυνάμεως ταύτης ἐπαναφέρεται· οὕτω καὶ τὴν ἱατρικὴν ὁ βίος εὔρατο, ἀλλ' ὅμως Θεοῦ δῶρον τὴν ἱατρικὴν εἰπὼν τις οὐχ ἁμαρτήσεται. Καὶ πᾶν ὅ, τι πέρ ἐστι κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν ἐξευρημένον κατ' εἰρήνην καὶ πόλεμον πρὸς τι τῶν χρησίμων ἐπιτηδείως ἔχον, οὐδαμόθεν ἡμῖν ἔσχε τὴν πάροδον, ἀλλὰ τοῦ νοῦ τὰ καθ' ἕκαστον ἡμῖν καταλλήλως νοσοῦντος καὶ ἐφευρίσκοντος· νοῦς δὲ ἔργον Θεοῦ· οὐκοῦν ἐκ Θεοῦ πάντα ὅσα διὰ τοῦ νοῦ ἡμῖν πεπόρισται»⁵.

Κατὰ τὰς ἀνωτέρω θέσεις τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης, ὁ Θεὸς ἔχει χαρίσει εἰς τὸν ἄνθρωπον ὄχι μόνον τὸ «εἰδέναι», ἀλλὰ ἔτι μᾶλλον τὴν δυνατότητα εἰς αὐτὸν πρὸς προαγωγὴν τῆς Τέχνης, ἐνῶ ἡ ἱατρικὴ ἐπιστήμη ὀρίζεται ὡς δῶρον Θεοῦ.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 455 τοῦ ὑπ' ἀρ. 12 τεύχους.

1. Γεν. 1,28.

2. Ν. Π. Μπρατσιώτης, Ἀνθρωπολογία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, I. Ὁ ἄνθρωπος ὡς θεῖον δημιούργημα, Ἀθήναι: 1989, σελ. 273.

3. Ἔ. ἀ., σελ. 273-274.

4. Σ. Σειράχ, ΔΗ' 1-2.

5. Ἱρ. Ν. Κατὰ Ἐδνομίου Β' (IB'2 MIGNE), ΒΕΠΕΣ

Ἐν συνεχείᾳ θὰ ἐπιχειρήσωμεν νὰ προσεγγίσωμεν τὴν σκέψιν τοῦ Θεοῦ πατρὸς ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὰ δεδομένα τῆς συγχρόνου Τεχνολογίας καὶ Πληροφορικῆς.

2. Ἡ χ ρ ῆ σ ι ς καὶ ἡ π α ρ ᾶ χ ρ ῆ σ ι ς
(κακῆ χ ρ ῆ σ ι ς) τ ῆ ς Π λ η ρ ο φ ο ρ
ι κ ῆ ς.

Συνεχίζων ὁ θεῖος Γρηγόριος τὴν σκέψιν του λέγει: «ὁ γὰρ εἰδὼς βοηθῆσαι τοῖς ἀρρωστοῦσι διὰ φαρμάκου ἐπιγνοίῃ ἄν, εἴπερ ἐπὶ κακῷ χρωῖτο τῇ τέχνῃ, καὶ τοῖς ὑγιαίνουσιν ἐντρῖψαι τὸ δηλητήριον»⁶. Ὡς συνάγεται ἐκ τοῦ ἀνωτέρω χωρίου, ἡ ἐπιστήμη, ἡ ὁποία, κατὰ φύσιν ἀξιολογεῖται θετικῶς, ὡς προερχομένη ἐκ τοῦ Θεοῦ, κρίνεται ἀναλόγως τῆς χρησιμοποίησός αὐτῆς.

Ἐνταῦθα τίθεται θέμα χρήσεως ἢ παραχρῆσεως. Κατὰ τὴν Χριστιανικὴν Ἠθικὴν, δὲν ὑπάρχουν ἠθικῶς ἀδιάφοροι πράξεις. Ὅπως σημειώνει ὁ καθηγητῆς κ. Ν. Μητσόπουλος, «πρᾶξις τις καθ' ἑαυτὴν οὐδετέρα ἢ ἠθικῶς ἀδιάφορος» δύναται ἐνίοτε ὄχι ἀπλῶς νὰ ἀσκήσῃ ἐπίδρασιν τινα ἐπὶ τὴν πρόοδον τοῦ πιστοῦ εἰς τὸν ἐν Χριστῷ ἁγιασμόν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ συντελέσῃ εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν ἀπώλειαν τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας τοῦ ἄλλου»⁷.

Ἡ ἐπιστημονικὴ πρόοδος ἀποδεικνύεται τῷ ὄντι πρόοδος, ἐκ τοῦ ἐὰν συντελῆ πρὸς ὄφελος τῆς κοινωνίας. Τὸ παράδειγμα τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης εἶναι σαφές. Ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη δυνατὸν νὰ προσεγγίσῃ ὠφέλειαν, δυνατὸν καὶ νὰ βλάβῃ διὰ χειρῶν ἀσυνειδήτου ἰατροῦ.

Τὸ αὐτὸ ἰσχύει προκειμένου καὶ περὶ τῆς κορωνίδος τοῦ Τεχνολογικοῦ παρ' ἡμῖν πνεύματος, ἥτοι τῆς Πληροφορικῆς. Οἱ ἠλεκτρονικοὶ ὑπολογισταί, παρὰ τὰς ἐκτεθείσας εἰς τὸ οἰκεῖον κεφάλαιον ἀντιρρήσεις πολλῶν διανοουμένων, οἱ ὅποιοι ἤσκησαν κριτικὴν, ἀποβαίνουν ἐπ' εὐεργεσίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος συντελοῦντες εἰς τὴν ἀμεσώτεραν ἐπικοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐλαχιστοποιοῦντες τὰς ἀνάγκας τῶν.

Ἡ παραχώρησις, πὸν δύναται νὰ σημειωθῇ ὡς ἀνύψωσις τῆς μηχανῆς εἰς θεὰν μηχανήν, θὰ στηλιτευθῇ ὑπὸ μιᾶς ρεαλιστικῆς Ὁρθοδόξου ἀνθρωπολογίας, ὡς Προμηθεϊσμός, ὡς πρᾶξις ἀλαζονείας, ὡς ἐπανάληψις τοῦ Προπατορικοῦ ἁμαρτήματος καὶ ἐπι-

τέλεισις ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Ἐωσφορικοῦ παραγέλυτος «καὶ ἔσεσθε ὡς θεοί»⁸.

Διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Χριστιανικὴν Ἀνθρωπολογίαν καὶ Ἠθικὴν, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὴν ταύτην τὴν Χριστιανικὴν Κοινωνιολογίαν ἐξετάζουσιν τοὺς διαφόρους τομεῖς τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ ἐξ ἐπόψεως Ὁρθοδόξου, δὲν τίθεται θέμα ἀποτιμήσεως τῆς Πληροφορικῆς ὡς ἐπιτεύγματος πολιτισμικοῦ, ἀλλ' ἐξ ἐπόψεως χρήσεως ἢ παραχρῆσεως τῶν δεδομένων αὐτῆς εἰς τοὺς διαφόρους τομεῖς πολιτισμοῦ. Αἱ μεγαλεπήβολοι μηχαναὶ τῶν ὑπολογιστῶν, ἀπ' ἑαυτῶν εἶναι ἄψυχοι, παρὰ τὸν χαρακτηρισμόν των δέ, ὡς ἠλεκτρονικῶν ἐγκεφάλων, δὲν διαθέτουν νοῦν, ἀλλὰ λειτουργοῦν βάσει συστήματος, τὸ ὁποῖον ἐνέπνευσεν εἰς αὐτοὺς ὁ κατασκευαστῆς των. Δύνανται, ὅμως, νὰ χρησιμεύσουν εἰς αὐτὸν κατὰ τὰς ἀναλόγους χρεῖας του καὶ νὰ συντελέσουν οὕτω εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀνθρώπων.

Τέλος, πρὶν ἢ περατώσωμεν τὸ παρὸν κεφάλαιον, προκειμένου περὶ τῆς χρησιμότητος τῆς Πληροφορικῆς, θὰ εἴπωμεν δι' ὀλίγων περὶ αὐτῆς εἰς τὸν Ἐκκλησιαστικὸν χώρον, θεωροῦντες τὸ παρὸν ἀπὸ Πατερικῆς πλευρᾶς.

Ὅπως σημειώνει ὁ καθηγητῆς κ. Χ. Σωτηρόπουλος «ὄ,τι... εἶναι φυσικόν, δὲν εἶναι συγχρόνως καὶ πνευματικόν»⁹, ἐνῶ ὁ αὐτὸς καθηγητῆς ἀλλαχού σημειώνει, προκειμένου περὶ τῆς σκέψεως τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ: «ὑπάρχουν συνεπῶς δύο σοφίαι, ἡ σοφία τοῦ κόσμου καὶ ἡ θεία σοφία (Βλ. Α' Κορ. 1,30. 1,21). Ἡ συνάντησις τῶν δύο αὐτῶν 'σοφιῶν' ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ μόνον, ὅταν ἡ σοφία τοῦ κόσμου ἐξυπηρετήσῃ τὴν θείαν σοφίαν, ἢ ὅταν ἡ φιλοσοφία ἀναχωνευθῇ εἰς τὴν θείαν σοφίαν»¹⁰.

Ὅ,τι ἰσχύει διὰ τὴν ἀνωτέρω Παλαμικὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν ἐκφράζει ὁ μνημονευθεὶς κ. καθηγητῆς, δύναται, τῶν ἀναλογιῶν τηρουμένων, νὰ ἰσχύσῃ προκειμένου καὶ περὶ τοῦ πεδίου τοῦ Ἐπιστητοῦ, πὸν καλεῖται Πληροφορικὴ. Αὐτὴ δηλαδή, ὡς ἀπόρροια τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου, εἶναι φυσικὸν δῶρον τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἀνθρώπον, ἀλλ' ὄχι πνευματικὸν ἐν τῇ χαρισματικῇ ἐννοίᾳ τοῦ ὄρου. Δύνανται δέ, ὡς φυσικὸν δῶρον τοῦ Θεοῦ νὰ ἀποτιμηθῇ ἀξιολογικῶς κατὰ θετικὸν τρόπον ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου ἀνθρωπολογίας, ἐὰν τεθῇ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς Ἐκκλη-

7. 67, σελ. 178, (J. 972), στ. 6-16.

6. Γρ. Νύσσης, Κατὰ Ἐὐνομίου Β' (1B'2 MIGNE), ΒΕΠΠΣ τ. 67, σελ. 178, (J. 282), στ. 22-24.

7. Ν. Ε. Μητσόπουλου, Θέματα Ὁρθοδόξου Ἠθικῆς Θεολογίας, Α' ΟΕΔΒ, Ἀθήνα 1989, σελ. 69.

8. Γεν. 3,5.

9. Χ. Γ. Σωτηροπούλου, Θέματα Θεολογίας τοῦ ΙΔ' αἰῶνος, Ἀθήνα 1990, σελ. 34.

10. Ἐ. ἀ., σελ. 28.

σίας, διακονούσα και προσφέρουσα τὰς ὑπηρεσίας αὐτῆς πρὸς χάριν τῶν ἀνωτέρων ἀξιολογικῶς καὶ πνευματικῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ.

Τοῦτο, πρακτικῶς, μεταφέρεται, ὡς ἀκολούθως, εἰς τὴν καθημερινὴν πραγματικότητά:

Ἡ χρησιμοποίησις τῶν ὑπολογιστῶν εἰς διοικητικὰς Ἐκκλησιαστικὰς θέσεις πρὸς ἀρχειοθέτησιν λ.χ., ταξινόμησιν, ἢ ὀργάνωσιν ἀρχείων τινῶν κ.λπ. ἀποβαίνει πρὸς ὄφελος τοῦ Καθολικοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας, δείγμα τῆς ὑπαγωγῆς τῶν φυσικῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν πνευματικῶν. Ἡ τυχὸν ὑπερεκτίμησις τῶν πρώτων συνιστᾷ τὴν αἴρεσιν τοῦ δυοφουσιτισμοῦ καὶ ἐκκοσμίκευσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἢ δὲ παραθεώρησις τῶν φυσικῶν δώρων τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἐκ μέρους ὀρισμένων, συνιστᾷ τὴν αἴρεσιν τοῦ Μανιχαϊσμοῦ. Συμπρασματικῶς τὸ μέγα μήνυμα, ποῦ ἔχει νὰ ἀπευθύνῃ ἢ ἐξέλξις τῆς προόδου τῆς Πληροφορικῆς εἰς Ὁρθόδοξον ἀνθρωπολογίαν εἶναι ἢ, κατὰ τὴν ἀξιολογικὴν ἀποτίμησιν τῆς πρώτης ἀπὸ τὴν δευτέραν, ἀπουσία κριτηρίων παντὸς Μανιχαϊσμοῦ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ἐλέχθη ὅτι ὁ εἰκοστὸς πρῶτος αἰὼν θὰ εἶναι ὁ αἰὼν τῆς Πληροφορικῆς, ἐὰν βεβαίως δὲν ἐμφανισθῇ κάποια ἄλλη σοβαρὰ ἀνακάλυψις εἰς τὸ πεδίου τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ τεχνολογικῶν ἐρευνῶν, ἢ ὅποια θὰ ἐπισκιάσῃ τὴν ὑπαρξίν τῶν ὑπολογιστῶν εἰς τὸν ὄριζοντα τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιτευγμάτων. Ἡ Πληροφορικὴ ἔχει εἰσορμηθεῖ τόσον πολὺ εἰς τὴν ζωὴν μας, οἱ ὑπολογισταὶ ἔχουν τόσον πολὺ καταστῆ κτῆμα τοῦ βίου μας, ὥστε, ὡς ἀλλαχοῦ τῶν σελίδων τῆς παρουσίας ἐργασίας ἐλέχθη, ἢ ἄγνοια τοῦ γλωσσικοῦ κώδικος αὐτῆς καὶ τοῦ χειρισμοῦ τῶν μηχανῶν θὰ ἀποτελοῦν εἰς τὸ ἐξῆς πραγματικὴν ἀπαιδευσίαν. Εἰς ἕνα κόσμον, ὁ ὁποῖος συνεχῶς μεταβάλλεται, ἢ Πληροφορικὴ θὰ κατέχῃ πρωτεύοντα ρόλον.

Ἀπέναντι τῆς κριτικῆς, ποῦ ἀσκεῖται κατὰ τῶν ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν, ἢ Ὁρθοδοξία, ὡς μόνη ἀθθεντικὴ μαρτυρία τῆς ἀποκεκαλυμμένης Ἀληθείας, ἀσκεῖ «οὐκ ἐν πειθοῖς σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει Πνεύματος, καὶ δυνάμεως»¹¹ τὴν δικὴν τῆς κριτικῆς. Ἡ κριτικὴ αὐτῆς εἰς ἕνα κόσμον μεταβαλλόμενον, εὐαίσθητοποιεῖ ἕνα ἕκαστον πιστὸν καὶ προβληματίζει τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἄν θὰ ἠθέλαμεν νὰ συνοψίσωμεν τὰς θέσεις μας, θὰ ἐτονίζαμεν τὰς κάτωθι γραμμὰς:

11. 1. Κορ. 2,4.

1. Ἡ Ὁρθοδοξία ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ Πληροφορικὴ, ὡς ἀπόρροια τῆς Τεχνολογίας, λογιζομένης ὡς ἐφαρμογῆς τῶν θετικῶν Ἐπιστημῶν, ἐντάσσεται εἰς τὰ λεγόμενα φυσικὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ὡς ἐπιστημονικὸν δὲ ἐπίτευγμα τοῦ ἀνθρώπου συνιστᾷ συνδημιουργίαν τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸ θεῖον παράγγελμα «Κατακυριεύσατε»¹².

2. Ἐκ τῆς χρήσεως αὐτῆς ἢ τῆς παραχρῆσεως ἀποτιμᾶται ἀξιολογικῶς κατὰ θετικὸν ἢ ἀρνητικὸν τρόπον. Τιθέμενον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς Ἐκκλησίας, τὸ φυσικὸν δῶρον προσλαμβάνει πνευματικὸν περιεχόμενον.

3. Ὅτι εἶναι φυσικὸν δῶρον δὲν εἶναι καὶ πνευματικόν. Συνεπεία τούτου, ἢ χρησιμότης τῶν ὑπολογιστῶν δι' ἐκκλησιαστικὰς θέσεις οὐδόλως πρέπει νὰ συντελεσθῇ πρὸς ζημίαν τῆς οὐσίας τῆς Ἐκκλησίας.

4. Ἡ Ὁρθοδοξία θὰ ἀντιπαθῇ: εἰς τὴν πλήρη ἐξάρτησιν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τῆς μηχανῆς, εἰς τὴν ἀπολιτοποίησιν καὶ θεοποίησιν αὐτῆς, ὡς καὶ εἰς μίαν ἠλεκτρονικῶς βιομηχανοποιημένην κοινωνίαν, εἰς τὴν ὅποیان θὰ κυριαρχῇ ἢ μηχανή, γεγονός, τὸ ὁποῖον συνεχίζει τὸ δράμα τῆς ὕβρεως, τοῦ Προμηθεϊσμοῦ, τῆς ἀνθρωπίνης ἀλαζονείας καὶ διαιωρίζει τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα.

Τὸ μέγα μήνυμα τῆς Πληροφορικῆς διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν εἶναι ἢ συνειδητοποίησις ἀποφυγῆς πάσης δυαρχίας μεταξὺ πνεύματος καὶ ὕλης, τεχνικοῦ καὶ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ, θείου καὶ ἀνθρωπίνου στοιχείου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ κόσμῳ καὶ ἢ ὑπέρβασις τῆς τυχὸν παρατηρουμένης τοιαύτης.

(Τέλος)

ΝΙΚ. Κ. ΔΡΑΤΣΕΛΛΑΣ

Θεολόγος

12. Γεν. 1,28.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Διορθόδοξου Κέντρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπευθύνει θερμὴν ἐκκλησίαν εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον, ὅπως ἔλθῃ ἀρωγὴ εἰς τὸν ἐμπλουτισμὸν τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Κέντρου διὰ τῆς ἀποστολῆς παντὸς εἶδους συγγράμματος ἀναφερομένου εἰς τὴν Θεολογίαν καὶ γενικώτερον εἰς τὸ ἀντικείμενον μελέτης πασῶν τῶν θεωρητικῶν ἐπιστημῶν.

Διεύθυνσις: Διορθόδοξον Κέντρον Ἐκκλησίας Ἑλλάδος, Ἰασιῶ 1, 115 21 Ἀθήναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ἡ ἐν Φαναρίῳ Σύναξις τῆς ἐν ἐνεργείᾳ Ἱεραρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Τὸ ἀπανταχοῦ τῆς γῆς Ὁρθόδοξον Χριστιανόφυλλον πλήρωμα μετὰ χαρᾶς καὶ ἰδιαίτερου ἐνδιαφέροντος ἀναμένει τὰ πορίσματα τῆς Συνάξεως τῆς Σεπτιῆς ἐν ἐνεργείᾳ Ἱεραρχίας τοῦ Πρωτοθρόνου ἐν τῇ καθ' ὅλον Ὁρθοδοξίᾳ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἡ Σύναξις αὕτη συνεκλήθη ἀπὸ 29ης Αὐγούστου μέχρι 1ης Σεπτεμβρίου ἐ.ξ. ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τὴν Προεδρίαν τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου Α', "Ὅστις εἶχε καὶ τὴν ἐξαγγελθεῖσαν ἤδη διὰ τοῦ ἐνθρονιστηρίου λόγου του σχετικὴν πρωτοβουλίαν.

Ὡς κύριος σκοπὸς τῆς Συνάξεως εἰτέθη ἡ ἀλληλογνωριμία τῶν Ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ ἡ ὑπ' αὐτῶν ἀμοιβαία ἐνημέρωσις καὶ ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ Ἱεροῦ Κέντρῳ καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτοῦ ἐπιτελουμένου ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου, πρὸς ἀδελφικὴν ἀλληλοενίσχυσιν καὶ πρὸς ἀπὸ κοινοῦ προγραμματισμόν. Ἐξ ἄλλου, συμφώνως πρὸς τὸ Πρόγραμμα, ἅπαντες οἱ Σεβασμιώτατοι καὶ Θεοφιλέστατοι Ἱεράρχαι καθ' ἑαυτοὺς μετὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τὴν 1ην Σεπτεμβρίου ἐ.ξ. ἐν τῷ Πανσέπῳ Πατριαρχικῷ Ναῶ, κατὰ τὴν τελεσησομένην ἐν αὐτῷ Θεῖαν Λειτουργίαν ἐπὶ τῇ ἀρχῇ τῆς Ἰνδίκτου, ἦτοι τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους, καὶ θὰ ὑπογράψουν τὴν Πρωτῆν καθαγιασμοῦ τῆς νέας Ἰνδικτικῆς εἰς τὸν οἰκείον Κώδικα τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. Ἡ Θεία Λειτουργία καὶ τελετὴ αὕτη θὰ ἀποτελέσῃ τὸ ἐπισημῶδες τῆς Ἱεραρχίας Συνάξεως τῆς Ἱεραρχίας».

Ἡ καθιέρωσις τῆς ἀνὰ διετίαν πραγματοποιήσεως παρομοίων Συνάξεων θὰ ἐνισχύσῃ ἀναμφιβόλως τὸν ἱερὸν σύνδεσμον καὶ τὴν ἀδελφικὴν συνεργασίαν μεταξὺ Φαναρίου καὶ ἐπαρχιῶν αὐτοῦ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ πλέον συγκεκριμένως μεταξὺ Πατριάρχου καὶ τῶν ποιμεναρχῶν τῶν ἐπαρχιῶν τούτων, οἵτινες καταβάλλουν ἠθλογημένους παρὰ Θεοῦ κόπους διὰ τὰ ποιμνιά των καὶ προβάλλουν τὴν Ὁρθοδοξίαν εἰς ἑτερόδοξα περιβάλλοντα καὶ καλλιέργου ἀδελφικὰς σχέσεις μετὰ τῶν εἰλικρινῶν λοιπῶν Χριστιανῶν.

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 70 ἐτῶν ἀπὸ τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς.

Ἡ δημοσιευομένη εἰς τὴν πρώτην σελίδα τοῦ

παρόντος τεύχους τῆς «Ἐκκλησίας» παραινετικὴ ἐγκύκλιος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ὡς Προέδρου τῆς Ἱ. Συνόδου κρούει τὰς χορδὰς τῆς ψυχῆς πάντων τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν συμπλήρωσιν ἐβδομήκοντα ἐτῶν, ἀφ' ἧς ἐθρονήσαμεν διὰ τὴν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ «ἐθνικὴν τραγωδίαν καὶ συμφορὰν, ἕνεκα τῆς ὁποίας τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν Γένος ἀπεξενώθη πατρώας γῆς, ὅπου ἐπὶ αἰῶνας τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα ἐμεγαλοούργησε, ἐκεῖθεν μεταλαμπαδεῦσαν καθ' ἅπασαν τὴν Οἰκουμένην τὸν πολιτισμὸν καὶ τὰ ὑψηλότερα τῶν ἀνθρωπίνων ἰδεωδῶν... Ὁ ἀντίπαλος τῶν αἰώνων ὑποφελλίζει εἰς τὰ ὧτά μας ἀφθιπὸν δόξαν παρῳχημένων μεγαλείων, ἀλλὰ καὶ δάκρυα πικρῶν ἀναμνήσεων ἐρχονται νὰ θολώσουν τὰ ὄμματα τῆς ψυχῆς μας».

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐγκύκλιος, ἥτις ἐγράφη ἵνα ἀναγγελθῇ τὴν 13ην Σεπτεμβρίου εἰς ἅπασας τοὺς Ἱ. Ναοὺς ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς ἐπιμνημοσύνας δεήσεις ὑπὲρ τῶν θυμάτων τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς, καταλήγει τονίζοντας: «Ἔστω δι' ἡ παροῦσα εὐκαιρία, εὐκαιρία διαπιστώσεως καὶ συνειδητοποιήσεως τῆς ἀναγκαιότητος διὰ ἐθνικὴν ὁμοφυλίαν καὶ ὁμοφροσύνην. Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς γνωρίζει ἐκ πικρᾶς πείρας τὰς ὁδονηρὰς τῆς διχαστασίας συνεπειας, εἶναι δὲ ἐκεῖναι τὰς ὁποίας ὁ Ἀπόστολος Παῦλος προσφυῶς ὑποδεικνύει λέγων «εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε» (Γαλ. 5,15). Μόνον μὲ ὁμόνοιαν καὶ ἀλληλεγγύην καὶ ἀδελφοσύνην, ὁ ἑλληνικὸς λαὸς θὰ ἀποσειῇ τὰ σκιάζοντα τὸν γαλανὸν σῶματὸν τῆς πατρίδος μας νέφη.

»Τὸ τίμιον αἷμα τῶν ἐθνομαρτύρων Χρυσοστόμου Σμύρνης, Γρηγορίου Κυδωνιῶν, Ἀμβροσίου Μοσχονησίῳν καὶ Εὐθυμίου Ζήλων, καθὼς καὶ πλήθος ἄλλων ἀγωνύμων καὶ ἐπονύμων μαρτυρικῶς τελειωθέντων ἡρώων, ὑπὲρ ὧν τελοῦνται ἱερὰ μνημόσυνα, σηματοδοτεῖ τὴν πορείαν τοῦ συγχρόνου Ἑλληνισμοῦ εἰς τὸν δρόμον τοῦ ἐθνικοῦ καθήκοντος καὶ καλεῖ ἅπασας εἰς ἐργήγορσιν καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὰς προαιωνίους ἀρχὰς τοῦ Γένους».

Δύο ρηξικέλευθα βιβλία.

Ἐν συνεχείᾳ δέον νὰ ἐξαρθῇ τὸ γεγονός, ὅτι κατὰ τὸν παρόντα μῆνα Σεπτεμβρίουν τελεῖται ὁ πρῶτος ἐορτασμός ὡς ἀγίων τῶν ἀειμνήτων ἱερομαρτύ-

ρων και ἔθνομαρτύρων Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσόστομου και λοιπῶν κληρικῶν και λαϊκῶν πιστῶν, οἵτινες ἐθνυσιάσθησαν κατά τὴν διάρκειαν τῆς Μικρασιατικῆς τραγωδίας. Ὡθησιν εἰς τοὺς ἐορτασμοὺς αὐτοὺς ἔδωκε πρὸ πάντων ἢ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κορίνθου κ. Παντελεήμονος Κ. Καρανικόλα ἐκδοσις κατά τὸ τρέχον ἔτος δύο θαυμασιῶν βιβλίων, ἅτινα κατά ρηξικέλευθρον τρόπον παρουσιάζουν τοὺς ἀποχρῶντας λόγους τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἀγιοποιήσεως.

Τὸ πρῶτον ἐκ τῶν βιβλίων τούτων φέρει τὸν τίτλον «Ὁ ἅγιος Χρυσόστομος ὁ ἄγγελος τῆς ἐν Σμύρῃ Ἐκκλησίας Ἱερομάρτυς· οἱ σύγχρονοι αὐτῷ Ἱερομάρτυρες ἐπίσκοπος Ζήλων Εὐθύμιος, Μητροπολίτης Μοσχονησιῶν Ἀμβρόσιος, Μητροπολίτης Κυδωνιῶν Γρηγόριος, Μητροπολίτης Ἰκονίου Προκόπιος και ἕτεροι τεσσαράκοντα και δύο ἐπώνυμοι Ἱερομάρτυρες ἱερομόναχοι, πρεσβύτεροι και μοναχοὶ και οἱ τριακόσιοι τεσσαράκοντα και δύο ἀγνώστον ὀνομάτων Ἱερομάρτυρες κληρικοὶ τῆς Ἐκκλησίας Σμύρνης· ἐπὶ πλέον δὲ αἱ ἑκατοντάδες χιλιάδες Ὀρθόδοξων Χριστιανῶν ἀνδρῶν και γυναικῶν και παιδῶν Νεομαρτύρων, μαρτυρησάντων και ἀγρίως βασανισθέντων και σφαγιασθέντων ὑπὸ τῶν ἄλλοπίστων βαρβάρων ἐν τῇ Ἀποστολικῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ» (Ἐκδόσεις Πνοὴ 15, Κόρινθος 1992, σελίδες 168).

Τὸ δευτέρον βιβλίον φέρει τὸν τίτλον: «Ἀκολουθίαι τρεῖς ἁγίου Χρυσόστομου Σμύρνης, τῶν πληθῶν κληρικῶν και λαϊκῶν νεομαρτύρων, κατά τὴν αὐτὴν ἐποχὴν μαρτυρησάντων ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ και τοῦ ἁγίου Ἱερομάρτυρος Εὐθυμίου Ἐπισκόπου Ζήλων» (Ἐκδόσεις Πνοὴ 16, Κόρινθος 1992, σελίδες 96).

Πρέπει νὰ τιμῶμεν τὴν μνήμην τῶν Νεομαρτύρων τῆς Μ. Ἀσίας.

Οἱ τίτλοι τῶν ἐν τῇ προηγουμένη παραγράφῳ ἀναφερομένων βιβλίων τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κορίνθου κ. Παντελεήμονος ἀποκαλύπτουν και τὸ περιεχόμενον των, ὅπερ ἀπ' ἐνὸς ἐξιστορεῖ τὴν ἁγίαν ζωὴν, τὸ μαρτυρικὸν τέλος τῶν Νεομαρτύρων τῆς Μικρᾷ Ἀσίας και ἰδίως τοῦ Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσόστομου και παρουσιάζει ἐξαιρετα δειγματα τῶν ὁμιλιῶν του και ἀπ' ἑτέρου ἐμπλουτίζει τὰ λειτουργικά μας βιβλία διὰ τῆς παρουσιάσεως τῶν ὡραίων Ἀκολουθιῶν τοῦ ἁγίου Χρυσόστομου Σμύρνης, τῶν συναθλιτῶν κατά τὴν αὐτὴν περίοδον και τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου Ζήλων. Ἡ πρώτη ἐργαφὴ ὑπὸ

τοῦ Προποπρεσβυτέρου Ἱεροκλήρκος Ζακύνθου Νικολάου Ἀθούρη, ἢ τελευταία ὑπὸ τοῦ Πανοσ. Καθηγουμένου τῆς Ἱ. Μονῆς Λειμῶνος Μυτιλήνης κ. Νικοδήμου Παυλοπούλου.

Ὡς τονίζει ὁ Σεβασμιώτατος ἐν τοῖς Προλεγομένοις τοῦ πρώτου βιβλίου, πρέπει νὰ ἀρχίσωμεν νὰ τιμῶμεν τὴν μνήμην τῶν Νεομαρτύρων τούτων τῆς Μικρᾷ Ἀσίας: «Εἶναι καθήκον μας, λέγει, και ἄξιο και δίκαιο και πρόπον και κανονικό, και ὑποχρεωοῖς μας χριστιανική, και ἀνάγκη πνευματική και ἱστορική, γιὰ κάθε ὀρθόδοξο Χριστιανό, γιὰ ὅλους μας, νὰ μὴ τοὺς ξεχνᾶμε ἀλλὰ ἀντίθετα, νὰ τοὺς μνημονεύουμε σεμνά, ἐορταστικά, τελετουργικά, παρηγορικά, και γενικά, εἰρημιστικά, πνευματικά και Χριστιανικά, με γνήσια πνευματική και θερησκευτική θέρημη, με παιερική και παραδοσιακή χαρμολύπη, με ἀνεξικακία και με χριστιανική συγχώρηση γιὰ τοὺς ἄγριους φανατικούς τουρκοθωμανούς, τοὺς σφαγεῖς και ἀφάνταστα ἄγριους διῶκτες.

Ὁ χριστιανικώτατος αὐτὸς μυσταγωγικός ἐορτασμός, πὸν ἔχει τις ρίζες του θεολογικά και πρακτικά στοὺς διωγμούς, και σὶν ἀρχέγονο Χριστιανισμό τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰῶνων, θὰ χαλυδῶνῃ τὴν πίστη μας, τὴν καρτερία, τὴν ὑπομονή, τὴν ἀνδρεία. Ἀπὸ τὴν μωστηριακὴ δὲ αὐτὴ καθιερωμένη ἐπικοινωνία μεταξὺ Οὐρανοῦ και Γῆς, δηλαδή, μεταξὺ Θεριαμβεύουσας και Στρατευόμενης Ἐκκλησίας, θὰ ἀντιλομε, σὶν διηνεκές, δυνάμεις κάτω ἀπὸ ὀποιοσδήποτε κι ὀσοδήποτε δύσκολες καταστάσεις, γιὰ ἀποτελεσματική ἀντίσταση, και γιὰ νὰ δεβαιώνεται ἔμπρακτα ἢ βιωματική χριστιανική πίστη, νὰ δοξάζεται τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου Μάρτυρα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ και νὰ ἀναγεννιέται ἢ μαρτυρία και ἢ ἀγάπη μας πρὸς τὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία Του, κι ἄς εἴμαστε δεβαιῶτατοι ὀτι μόνο με τις μαρτυρικές τελεουργίες και λειτουργίες, θὰ κατορθωθῇ ὀστε οἱ αἱματοβαμμένες πατρίδες μας αὐτὲς νὰ μένουν πραγματικά και αἰώνια ἀληγομνητες.

Ἀὲν νοεῖται πλέον καμμιὰ ἄλλη καθυστέρηση. Φτάνει πιά. Καιρός νὰ μποῦνε οἱ ἀναμφοισθήτητα Ἀθλητὲς τῆς πίστεως, μέσα στὴν ὀρθὴ Χριστιανική Ὀρθόδοξη τελεουργία, γιὰ νὰ συντελεσθῇ ἐπὶ τέλους, και ἐν προκειμένῳ, ὁ Οὐσιῶδης Λόγος με τὴν ἀναλαμβανόμενη πνευματικήν ἐϊούτη πρακτική».

Εἶναι ἀληθῶς εὐχάριστον, ὀτι ἤρξατο ἐορταζομένη ἢ μνήμη τῶν Μικρασιατῶν Νεομαρτύρων ἐν ἐνορῆιαις τόσον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κορίνθου, ὀσον και τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος, και ἄλλων

περιοχῶν ἐν ταῖς ὁποίαις εὐδοξοῦνται πλήθῃ προσφύγων πιστῶν ἐκ Μ. Ἀσίας.

Εἶναι βέβαιον, ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος πρωτοβουλία ἀναποκρίνεται εἰς τὰ αἰσθήματα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ θὰ ὀδηγήσῃ εἰς Πανελλήνιον κινητοποίησιν πρὸς διάδοσιν τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν Μικρασιατικῶν Νεομαρτύρων ἐν ὅλῃ τῇ Ἑλληνικῇ Ὀρθοδοξίᾳ. Ἡδη ἡ κινητοποίησις αὕτη προωθεῖται ὑπὸ τῆς ἀξιεπαίνως δρώσης «Ἐνώσεως Σμυρναίων» καὶ ὑπὸ τῆς ἐξαιρετοῦ διμηνιαίας ἐκδόσεως αὐτῆς «Μικρασιατικῆ Ἠχῆς» (προβλ. καὶ ἄρθρον ἐν αὐτῇ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ν. Σμύρνης κ. Ἀγαθαγγέλου, ἀρ. φ. 277), ὡς καὶ ὑπὸ ἄλλων μικρασιατικῶν σωματείων. Χαρακτηριστικὴ εἶναι καὶ ἡ ἀδιάπτωτη καὶ ἀταλάντευτη πράξις τῆς Ἱ. Μονῆς Ὁσίου Παύλου Ἀγίου Ὁρους».

Ὁ ἐκ Νάξου ἅγιος Παπα - Νικόλας Πλανᾶς.

Μετὰ συγκινήσεως ὁ εὐσεβὴς ἑλληνικὸς λαὸς ἐπληροφορήθη ὅτι ἡ Δ. Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν 27ην Αὐγούστου ἐ.ξ. ἀπεφάσισε τὴν γνωστοποίησιν εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν τῆς ἀποφάσεως, ἣτις ἐλήφθη πρὸ μιᾶς ἐβδομάδος ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Παναγιωτίτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, πρὸς ἀνακήρυσιν ὡς ἁγίου τοῦ πατρὸς Νικολάου Πλανᾶ (1851-1932). Ἡ ἀπόφασις ἐλήφθη μετὰ σχετικὴν πρότασιν τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, γενομένην κατόπιν ἐμπεριστατωμένης εἰσηγήσεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν κ. Νικοδήμου, ὅστις, ὡς καὶ ὁ νέος ἅγιος Νικόλαος Πλανᾶς, κατὰ γὰρ ἐκ Νάξου καὶ μάλιστα ἔχει συνθέσει καὶ τὴν ἐγκριθεῖσαν ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ἐξαιρετικὴν Ἀκολουθίαν του, ἣτις θὰ δημοσιευθῇ εἰς τὸ προσεχὲς τεῦχος τῆς «Ἐκκλησίας». Ἡ ἀγιότης τοῦ πατρὸς Νικολάου Πλανᾶ, ὅστις ἦτο κόσμημα τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου, ἔχει ἐξαρθῆ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Παπαδιαμάντη καὶ τοῦ Φωτίου Κόντογλου. Ἡ μνήμη τοῦ νέου ἁγίου θὰ ἑορτάζεται τὴν 2αν Μαρτίου, ἡμέραν τῆς χειροτονίας του εἰς πρεσβύτερον καὶ τῆς κοιμήσεώς του.

Ἡ ἐπίσημος ἐν Ἑλλάδι ἀναγγελία τῆς καθιερώσεως τῆς νέας ἑορτῆς ἐγένετο τὴν 29ην Αὐγούστου ἐ.ξ. ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν κ. Νικοδήμου κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς τελεσεύσεως ὑπ' αὐτοῦ Θείας Λειτουργίας ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἀγίου Ἰωάννου Λεωφ. Βουλιαγμένης, ἔνθα ὁ νέος ἅγιος ὑπηρετήσεν ὡς ἐφημέριος. Κατόπιν προτάσεως τοῦ Μακ. Ἀρχιε-

πισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ τὴν 2αν Μαρτίου 1993 θὰ γίνουσι πανηγυρικαὶ ἐκδηλώσεις ἐν Ἀθήναις, Νάξῳ καὶ ἀλλαχοῦ.

«Μὲ καθολικότητα στὴ συνείδηση».

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιος ἐκφωνῶν τὸν ἐνθρονιστήριον λόγον του, ὁ ὁποῖος θὰ δημοσιευθῇ εἰς τὸ ἐπόμενον τεῦχος τῆς «Ἐκκλησίας», εἰτόνισε, ἐπιτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἐξῆς:

«Ἀσφαλῶς, ἡ Ἐκκλησία ἀγωνίζεται σὲ διάφορα ἐπίπεδα στὸν κοινωνικὸ τομέα γιὰ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ἐλευθερία, τὴν ἰσότητα, τὴν δικαιοσύνη. Κυρίως ὅμως ἀγωνίζεται γιὰ τὸ κατ' ἐξοχὴν καὶ οὐσιαστικὰ ἀγνοημένο δικαίωμα τοῦ κάθε ἀνθρώπου νὰ προχωρήσῃ στὴ θέωση, νὰ κατακτήσῃ τὴν αἰωνιότητα. Αὕτη ἡ διακονία τῆς καταλλαγῆς μὲ τὸν Θεό, ὁ ἀγιασμὸς τῶν πιστῶν, ἡ ἀνάπτυξη τῆς λειτουργικῆς ζωῆς, ἡ βαθύτερη καὶ εὐρύτερη κατανόηση τῶν ἱερῶν Γραφῶν καὶ τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ ἐνσυνείδητη δίωσις τοῦ μυστηρίου τῆς σωτηρίας, θὰ ἀποτελοῦν πρωταρχικὸ μέλημα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Ἡ θεολογικὴ, ποιμαντικὴ καὶ ἱεραποστολικὴ ἀναζήτησις μᾶς ἔχει ὀδηγήσει στὴ βεβαιότητα ὅτι ἀποτελεῖ ψεύτικη πόλωσις ἡ ἀντιδιαστολὴ προσωπικῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ κοινωνικῆς δράσεως. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας ἔζησαν τὸ χριστιανικὸ τους χρέος μὲ ἕνα τρόπο καθολικὸ καὶ τὴν ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας μὲ μιὰ παγκόσμια καὶ ἐσχατολογικὴ προοπτικὴ. Καὶ μὲ αὐτὴ τὴν καθολικότητα στὴ συνείδηση καὶ στὴ σκέψη, θὰ προσπαθήσουμε ταπεινὰ νὰ διώσουμε τὸ χρέος ὡς Ποιμενάρχης τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ τῆς Ἀλβανίας».

Γενικὴ εἶναι ἡ εὐχή, ὅπως ὁ Θεὸς εὐλογῆσῃ τὰς προσπάθειάς τοῦ νέου Προκαθημένου τῆς Ἀδιοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας, ἵνα αὕτη ἀνορθωθῇ ἐκ τῶν ἐρειπίων, ἀνακτήσῃ τὴν παλαιὰν αἴγλην τῆς καὶ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τῶν ἐν Ἀλβανίᾳ καὶ Β. Ἠπειρῷ ζώντων Ἑλλήνων.

«Πρόσωπα - Σύμβολα».

Ἡ ἰσοπείθεια ὑπηρεσίας προσφέρουσα «Ἐταιρεία τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ», ἣτις τοὺς τελευταίους μῆνας παρουσιάζει μεγάλην ζωικότητα καὶ ἀνακαινιστικὴν δραστηριότητα ὑπὸ τὴν δημιουργικὴν προὐχόν τοῦ Προέδρου αὐτῆς Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Νικολάου Μπρασιωτίου,

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δελτίον Τύπου
τῆς 24ης Ἰουλίου 1992

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ἀπέστειλε τὸ ὡς κάτωθι τηλεγράφημα διαμαρτυρίας πρὸς τὸν Πρωθυπουργὸν τοῦ Ἰσραὴλ διὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτικῶν ἀρχῶν κατεδάφισιν Ναοῦ τοῦ Ἑλληνορθόδοξου Πατριαρχείου τῶν Ἱεροσολύμων, κειμένου εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν, παρὰ τὸ Προσκύνημα τῆς Ἀναλήψεως. Τὸ κείμενον τοῦ τηλεγραφήματος ἔχει οὕτω:

Πρὸς
Τὸν Ἐξοχώτατον Πρωθυπουργὸν τοῦ Ἰσραήλ.
(Διὰ τῆς ἐν Ἀθήναις Πρεσβείας τοῦ Ἰσραήλ).

Ὡς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία ὡς φιλόστοργος μήτηρ περιέθαλψε εἰς καιροὺς δυσκόλους τὴν ὑπὸ τῆς μὴνιδος τῶν Ναζι δεινῶς δοκιμαζομένην ἐνταῦθα ἐγκαταθιούσαν Ἰσραηλιτικὴν Κοινότητα, ἐκφράζομεν τὴν ἡμετέραν ἔντονον διαμαρτυρίαν δι' ὅσα θλιβερά καὶ θλάσφημα ἐξακολουθητικῶς λαμβάνουσι χώραν εἰς θάρος τῶν πανιέρων προσκυνημάτων τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τῆς χριστιανοσύνης γενικώτερον. Παρόμοιαι ἐνέργειαι οὐδόλως προσιδιάζουσι εἰς λαὸν πεπολιτισμένον καὶ δὴ ἀγωνιζόμενον διὰ τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα, οἷον ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως. Παρακαλοῦμεν, ὅθεν, διὰ

τὴν προσωπικὴν παρέμβασιν τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος πρὸς περιστολὴν τοιούτων ἀστοχιῶν.

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Δελτίον Τύπου
τῆς 25ης Ἰουλίου 1992

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ὑπουργὸν Ἐμπορίου τὸ ὡς κάτωθι τηλεγράφημα ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς λειτουργίας τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων κατὰ τὰς Κυριακάς. Τὸ κείμενον τοῦ τηλεγραφήματος ἔχει οὕτω:

Πρὸς τὸν Ἐντιμότατον
Ὑπουργὸν Ἐμπορίου κ. Ἀνδρέαν Ἀνδριανόπουλον.
Ἐνταῦθα.

Ἐντιμότατε Κύριε Ὑπουργέ,

φημολογουμένης τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ ὥραριου λειτουργίας τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων καὶ τῶν τοιούτων ἐμπορίας τροφίμων κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς, ὑπομνησκομεν ὑμῖν ὅτι ἡ ἡμέρα αὕτη, καθ' ἣν ἀναμνησκόμεθα τῆς Ζωηφόρου καὶ λαμπρᾶς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ἀποτελεῖ δι' ἅπαντα τὸν ὀρθόδοξον καὶ χριστιανικὸν γενικώτερον κόσμον ἡμέραν ἀργίας καὶ ἐν ταυτῷ λατρείας τοῦ Θεοῦ. Ἡ Κυριακὴ ἀργία τυγχάνει θεαμὸς τὸν ὁποῖον ἐσεβάσθησαν καὶ αὐτοὶ οἱ πολέμιοι τῆς πίστεως καὶ μετ' ἀκριβείας τηροῦσι ἅπαντα τὰ χριστιανικὰ κράτη. Δεδομένου δὲ ὅτι τυχὸν λειτουργία τῶν καταστημάτων κατὰ τὰς Κυ-

ἀνεκέρηξε προσφάτως ὡς Ἐπιτίμους Ἐταίρους τῆς δύο διακεκριμένης προσωπικότητος. Πρόκειται διὰ τὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Γέροντα Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβον καὶ διὰ τὸν Ἀρχοντα Μεγάλου Δοιοθέτην τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ Ἐθνικὸν Ἐδεογέτην κ. Παραγιώτην Ἀγγελοπούλον.

Ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβος πολλάκις ἔχει προβληθῆ ἀπὸ τῶν σιγῶν τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἐν Ἀμερικῇ χαρισματικὴν Ἐκκλησιαστικὴν καὶ Ἐθνικὴν δρασίον του, ἣτις τὸν ἔχει ἀναδείξει πεφωτισμένον Πνευματικὸν Ἡγέτην καὶ Ἐθνάρχην τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀμερικῆς καὶ προσωπικότητα παγχριστιανικῆς καὶ οἰκουμενικῆς ἀκτινοβολίας. Ἐπὶ πλέον, ὡς ἐγένετο ἰδιαίτερος αἰσθητὸν κατὰ τὴν πρόσφατον ἐν Ἑλλάδι παρουσίαν του, οὐμπαρ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς μετὰ συμπάσης τῆς Ἡγεσίας του ἀναγνωρίζει τὴν τεραστίαν συμβολὴν του εἰς τὴν προσπάθειαν πρὸς δικαίαν καὶ εὐτυχεῖ ἀντι-

μετώπισιν καὶ προώθησιν τῶν χριστιανῶν ἐθνικῶν μας θεμάτων.

Ἐξ ἄλλου ὁ διακρινόμενος διὰ τὴν οσμύνητα καὶ ταπεινοφροσύνην του κ. Παραγιώτης Ἀγγελοπούλος δικαίως ἐτιμήθη διὰ τὴν ἐπ' αὐτοῦ, τῆς συζύγου του καὶ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας του συνέχισιν τῆς λαμπρᾶς παραδόσεως τῶν Μεγάλων Ἐδεογέτων τοῦ Ἐθνους, ὡς τοῦτο ἀποδεικνύεται οὐ μόνον διὰ τῆς δαπάναις αὐτῶν ἀνοικοδομήσεως τοῦ λαμπροῦ ἐν Φαναρίῳ Κτιρίου τοῦ Σεπιτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀλλὰ καὶ διὰ ποικίλων μεγάλων δωρεῶν πρὸς κοινωνικοὺς καὶ ἐθνικοὺς σκοποὺς.

Ἀληθῶς πρόκειται περὶ δύο «Προσώπων» - Συμβόλων, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν σχετικὴν τελετὴν ἐν τῷ θαυμασίῳ ἀνακαινισθέντι Μεγάλῳ τῆς Ἐταιρείας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ προσεβλήθησαν εὐστόχως ὑπὸ τῆς —τῷ ὄντι μνημειώδους— σχετικῆς ἐπαινετικῆς οὐμίας τοῦ Καθηγητοῦ κ. Νικολάου Μπρασιώτου.

Ε. Δ. Θ.

ριακάς θὰ δημιουργήσῃ σύγχυσιν καὶ ἀντίδρασιν τοῦ ἐκκλησιαζομένου ὀρθοδόξου ἑλληνικοῦ λαοῦ, παρακαλοῦμεν ὅπως παρέμβητε προσωπικῶς διὰ τὴν ἀποτροπὴν ἑνὸς τοιοῦτου ἀποπήματος ἀν μὴ καὶ θλασφημίας. Θὰ ἠδύνατο ἄλλωστε νὰ παραταθῇ ἡ λειτουργία τῶν ἐν λόγῳ καταστημάτων ἀντὶ τῆς Κυριακῆς κατὰ τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας Δευτέρας, Τετάρτης καὶ Σαββάτου, ὡς ἴσχυε καὶ κατὰ τὸ παρελθόν.

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Δελτίον Τύπου
τῆς 29ης Ἰουλίου 1992

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, ἐξ ἀφορμῆς δηλώσεων τοῦ Ὑφυπουργοῦ Ἐμπορίου κ. Βασ. Ματζώρη, ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς διευρύνσεως τοῦ ὠραρίου λειτουργίας τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων, ἀπέστειλε τὸ ὡς κάτωθι τηλεγράφημα:

Πρὸς τὸν Ἐντιμότατον
Ὑφυπουργὸν Ἐμπορίου κ. Βασίλειον Ματζώρη.
Πλατεία Κάνιγγος.
Ἐνταῦθα.

Ἐντιμότατε Κύριε Ὑφυπουργέ,

λαθόντες γινώσκοντες ὑμετέρων δηλώσεων, ἐν αἷς διατυπῶνται ἡ κυβερνητικὴ θέσις περὶ μὴ λειτουργίας τῶν ἐμπορικῶν καὶ λουπῶν καταστημάτων τὴν πρωτὴν τῆς Κυριακῆς, καὶ δὴ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Θείας Λειτουργίας, δηλοῦμεν ὅτι ἡ ἀνωτέρω διαλαμβανόμενη τοποθέτησις, οὐδόλως ἱκανοποιεῖ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν ἐκκλησιαζόμενον ὀρθόδοξον ἑλληνικὸν λαόν, δεδομένου ὅτι ἡ Κυριακὴ, ἡγιασμένη ὑπὸ τοῦ Κυρίου, τυγχάνει ἐξ ὀλοκλήρου ἡμέρα ἀγιασμοῦ τῶν πιστῶν διὰ τῆς Θείας λατρείας καὶ τῶν ἔργων φιλαδελφείας. Πρὸς τούτοις, ὑπομνησκομεν ὑμῖν τὸ ἀγιογραφικὸν «... ἕξ ἡμέρας ἐργᾶ καὶ ποιήσης πάντα τὰ ἔργα σου τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ... Κυριῶ τῷ Θεῷ σου...», ὅπερ οὐδαμῶθεν ἀφήσῃ περιθώρια διαφόρου ἐρμηνείας καὶ τοποθετήσεως ἐξ αὐτῶν, ἀτινα ἐτέθησαν ὑπὸ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ διὰ τὴν ἐδραΐωσιν τῶν ὁποίων οὗτοι ἠγωνίσθησαν ἄχρι θυσίας.

Οἰαδήποτε ἀντίθετος ρύθμισις καὶ τυχὸν διευρύνσις τοῦ ὠραρίου λειτουργίας τῶν καταστημάτων κατὰ τὰς Κυριακάς ἐγκυμονεῖ ἔκρηξιν τοῦ ὀρθοδόξου ἑλληνικοῦ λαοῦ, πολλῶ μᾶλλον ὅταν οἱ ἰθύνοντες μετὰ παρρησίας προσθλέπουσι ἐν τοῖς παροῦσι δυσχειμέροις καιροῖς εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν, τὴν προσφορὰν τῆς ὁποίας εἰς τὸ ἔθνος ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ἄπαντες ἀναγνωρίζουσι. Ἡ ὀρθόδοξος ἑλληνικὴ πραγματικότης ἐγένετο πρότυπον διὰ τοὺς ὀρθοδόξους λαοὺς τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, οἵτινες ἐξηλθόντες εἰς ἀναμυχὴν ἐκ περιστάσεων χαλεπῶν, καὶ νῦν πῶς δεξόμεθα μίαν τοιαύτην ἀνατροπὴν τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους; Εἰρήσθω δ' ἐν παρόδῳ, ὅτι ἡ ἀργία τῆς ἑβδόμης ἡμέρας ἀπαρεγκλίτως καὶ σχολαστικῶς τηρεῖται ἄχρι τοῦ νῦν παρ' ἅπασιν τοῖς χριστιανικοῖς, μουσουλμανικοῖς καὶ ἐβραϊκοῖς λαοῖς.

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Δελτίον Τύπου
τῆς 11ης Αὐγούστου 1992

Ἐξ αἰτίας τῆς τραγικῆς διαστάσεως τῶν καταστροφῶν, αἵτινες προκαλοῦνται ὑπὸ τῶν πυρκαϊῶν καὶ ἐξ ἀφορμῆς τῶν προσφάτων τοιούτων, αἵτινες ἐφ' ἱκανὸν μαίνονται, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, ἀπηύθυνε ἔκκλησιν πρὸς τὸν ἑλληνικὸν λαόν, ἔχουσαν οὕτω:

«Οὐχὶ μόνον ὡς πνευματικὸς ταγὸς τῶν Ὀρθόδοξων Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ ὡς δημόσιος ἀνὴρ, ὁ ὁποῖος ἀγωνιᾷ διὰ τὴν πορείαν αὐτοῦ τοῦ ἔθνους, ἀπευθύνω τὴνδε τὴν ἔκκλησιν πρὸς τοὺς Ὀρθοδόξους ἀδελφοὺς καὶ πάντα ἄνθρωπον καλῆς θελήσεως, δι' εὐαισθητοποίησιν ἐπὶ τοῦ σοβαροῦ ὄντως θέματος τῆς διὰ πυρκαϊῶν ἀποφιλώσεως τῶν δασῶν καὶ τὴν ὁμόθυμον ἐνεργοποίησιν ὀλοκλήρου τοῦ ἔθνους πρὸς περιτολὴν τῆς τοιαύτης ἐθνικῆς αὐτοκαταστροφῆς τὴν ὁποίαν προκαλοῦν ἀσυνείδητοι ἐγκληματῆται, ἐν ὅσῃ μάλιστα τῶν κρισίμων περιστάσεων, ἅς διέρχεται ἡ φιλιτάτη ἡμῶν πατρίς.

Χιλιάδες στρέμματα καθημερινῶς παραδίδονται εἰς τὴν καταστρεπτικὴν μανίαν τοῦ πυρός, τὸ φυσικὸν περιβάλλον καταστρέφεται μὲ συνεπείας τραγικῆς διὰ τὴν ζωὴν μας, περιουσίαι χάνονται, κόποι καὶ μόχθοι ἐτῶν εἰς τὸ λεπτόν τῆς ὥρας γίνονται παρανάλωμα πυρός, τὸ ἔθνος ὁσημέραι καθίσταται πτωχότερον καὶ ἕκαστος ἐξ ἡμῶν ὑπόλογος ἐναντὶ τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ μέλλοντος διὰ τὸ ἐὰν συνέβαλε πρὸς ἀποτροπὴν ἢ μὴ τοῦ κακοῦ.

Εἶναι καθήκον πάντων ἡμῶν ἡ δραστηριοποίησις ἐπὶ τοῦ προκειμένου προβλήματος, τὸ ὁποῖον καθίσταται καθ' ἕκαστον θέρος ἀπειλὴ καὶ διὰ τὸν ἐθνικὸν μας πλοῦτον καὶ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν κληρονομίαν. Ἀφορᾷ ἅπαντας, διότι ἐκούσῃ ἢ ἀκούσῃ ἐνέργειαι ὑποβοηθοῦσαι ἐμμέσως ἢ ἀμέσως τὰ ἰδιοτελῆ συμφέροντα τῶν ἐμπρηστῶν προσβάλλουσι οὐχὶ μόνον τὸ σύνολον ἀορίστως ἀλλὰ καὶ ἕναν ἕκαστον προσωπικῶς. Ἡ ἀντιμετώπισις τοῦ προβλήματος δέον ὅπως καταστῇ καθημερινὴ μέριμνα καὶ ἔργον καὶ προσωπικὴ ὑπόθεσις κάθε Ἑλλήνου. Ἀδελφοί μου καὶ πιστὰ τῆς Ἐκκλησίας τέκνα γρηγορεῖτε ἐπὶ τοῦ προκειμένου».

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

Δελτίον Τύπου
τῆς 27ης Αὐγούστου 1992

Μὲ ἀπόφαση τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου συγκαταριθμήθηκε στὴ χορεία τῶν Ἁγίων τῆς Ὀρθοδοξίας ὁ παπα-Νικόλας Πλανᾶς. Τὸ Σάββατο 29 Αὐγούστου προέβη σὲ ἐπίσημη ἀνακοίνωσις κατ' ἐντολὴν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Νικόδημος στὸν πανηγυρίζοντα Ἱ. Ναὸ Ἁγίου Ἰωάννου ὁδ. Βουλιαγμένης, ὅπου ὁ Ἅγιος ἐφημέρευε καὶ θρίσκειται τὸ τίμιον λειψάνο του. Ἡ μνήμη του ὁρίσθηκε στὶς 2 Μαρτίου, ὁπότε τὸ προσεχὲς ἔτος θὰ γίνουσι, μὲ πρόταση τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, πανηγυρικὲς ἐκδηλώσεις στὴν

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

TEXTS AND STUDIES (Κείμενα και Μελέται),
A REVIEW FOR HELLENISM IN DIASPO-
RA, VOL. VIII-X (1989 - 1991), ATHENS
(χ.χ.), σσ. 622.

Ἐπιβλητικός σὲ ὄγκο και περιεχόμενο κυκλοφόρησε ὁ τελευταῖος τόμος του TEXTS AND STUDIES πού ἐκδίδει ἀπὸ τὸ 1981 ὁ Ἀρχιεπίσκοπος πρῶην Θυατείρων και Μεγάλης Βρεταννίας και νῦν Μητροπολίτης Πισιδίας κ. Μεθόδιος Φούγιας και εἶναι ἀφιερωμένος στὸν ἀείμνηστο Μητροπολίτη Χαλκηδόνος Μελίτωνα († 1990) «γιά τὸ μεγάλο διεκκλησιαστικὸ ἔργο του» και τὸν ἀοίδιμο Μητροπολίτη Ἀξώμης Νικόλαο († 1967) «γιά τὴν ἐξαίρετη συμβολή του στὴν προσέγγιση τῶν Ἐκκλησιῶν Ἑλληνικῆς και Αἰθιοπικῆς».

Ἀθήνα, τὴν ἰδιαίτερη πατρίδα του Νάξο κ.λπ.

—Μὲ τηλεγράφημά του πρὸς τὴν Γραμματέα τοῦ Κ.Κ.Ε. κ. Ἀλέκα Παπαρρηγά ὁ Μακ. Πρόεδρος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεὶμ εὐχεται ταχεῖα ἀποκατάσταση τῆς ὑγείας της.

Δελτίο Τύπου

τῆς 28ης Αὐγούστου 1992

—Μὲ ἀπόφαση τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τοποθετήθηκε ὁ Ἀρχιμ. Πέτρος Δακτυλίδης, Γεν. Διευθυντῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, στὴ θέση τοῦ ἐκλεγέντος Ἀρχιεπισκόπου Τιράνων και πάσης Ἀλβανίας Μακ. κ. Ἀναστασίου Γιαννουλάτου.

Ὁ νέος Γεν. Διευθυντῆς τοῦ Συνοδικοῦ Ὁργανισμοῦ γεννήθηκε τὸ 1927 στὴ Μύκονο. Χειροτονήθηκε σὲ Διάκονο στὶς 3 Σεπτεμβρίου 1951 και σὲ Πρεσβύτερο στὶς 20 Ἰανουαρίου 1963 ἀπὸ τὸν ἀείμνηστο Μητροπολίτη Κορινθίας Προκόπιο. Σπούδασε στὴν Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ Κορίνθου και τὴν Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ὑπηρέτησε ἐπὶ 20ετία στὴν Ἱ. Μητρόπολη Κορινθίας και ἐπὶ ἑπταετία ὡς Ἱεροκήρυκας στὴν ἐπαρχία. Ἔδειξε ἰδιαίτερη μέριμνα γιά τοὺς φυλακισμένους. Ἐπὶ 15ετία ὑπηρέτησε ὡς Ἐφημέριος Ἱεροκήρυκας στὴν Ἁγία Ζώνη Κυψέλης, ὅπου ἀνέπτυξε πλούσια πνευματικὴ και κοινωνικὴ δραστηριότητα. Διετέλεσε Προϊστάμενος τοῦ Γραφείου Ποιμαντικῆς τῶν Φυλακῶν στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν και ἀπὸ τὶς 30 Ἰανουαρίου 1985 εἶναι Προϊστάμενος τοῦ Καθηδρικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν. Τὴν 1η Δεκεμβρίου 1984 τοποθετήθηκε Ἀναπληρωτῆς τοῦ Γενικοῦ Διευθυντῆ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, πού εἶχε ἀναλάβει ἐκτελεστικὸς Ἀρχιεπίσκοπος στὴ Μητρόπολη Εἰρηνουπόλεως τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανρείας. Στὴν δετία αὐτὴ ἀντιμετώπισε ἐπιτυχῶς τὰ προβλήματα τοῦ Ὁργανισμοῦ και ὀδήγησε τὴν Ἀποστολικὴ Διακονία σὲ ἀξιόλογο πρόοδο.

(Ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς σημαντικὲς και ἐπίκαιρες μελέτες, ὁ τόμος πλαισιώνεται μὲ θέματα πού ἀφοροῦν τὴ δραστηριότητα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀλλὰ και ἄλλα πού προβάλλουν τὸ Θεολογικὸ και Ἐκκλησιαστικὸ τομέα τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας. Ἡ συνεχῆ παρουσία τῶν Θεολογικῶν περιοδικῶν και τῶν ἄλλων μελετῶν τοῦ ἀκάματου και δραστήριου τούτου Ἱεράρχου, ἀποτελεῖ ἀνεκτίμητη προσφορὰ στὴν Ὁρθόδοξη Θεολογικὴ Ἐπιστήμη, γεγονός πού νομίζω ὅτι πρέπει νὰ προβληματίσει σοβαρὰ τὴν Ἐπίσημη Ἐκκλησία. Διαπρύσιος κήρυκας τοῦ πατερικοῦ πνεύματος, προβάλλει τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ὡς τὴν στοργικὴ μητέρα πού θὰ πρέπει νὰ ἀγκαλιάσει μὲ ἀγάπη τὶς ἀρχέγονες Ἐκκλησίες τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ ἐπανένωση τῆς Ὁρθόδοξης Καθολικῆς Ἐκκλησίας μὲ τὶς Ἀνατο-

Δελτίο Τύπου

τῆς 2ας Σεπτεμβρίου 1992

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ ἔστειλε στὴν Ἐταιρεία «ΠΕΤΡΟΛΑ» τὸ ἀκόλουθο τηλεγράφημα:

«Ἐπισημάντος τοῦ τραγικοῦ δυστυχήματος εἰς τὰς ἐν Ἐλευσίνοι ἐγκαταστάσεις τῆς Ἐταιρείας «ΠΕΤΡΟΛΑ» μὲ δεκάδας θυμάτων, συλλυπούμενοι οἰκείους ἀποθιώσαντος Γεωργίου Κουμούτσου, εὐχόμεθα ὅπως Κύριος τάξη τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν χώρα ζώντων και σκηναῖς δικαίων, ἐκφράζομεν δὲ τὴν ἡμετέραν συμπάθειαν πρὸς τὰ λοιπὰ θύματα και τὰς οἰκογενείας των ὑπὲρ ταχεῖας ἀναρρώσεως τῶν ὁποίων εὐχόμεθα ἐκτενῶς».

— Ὁ Διευθυντῆς τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπηρεσιῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Ἀρχιμ. Λεόντιος Μαρκόπουλος προέβη στὴν ἀκόλουθη δήλωση:

«Στὶς 29 Αὐγούστου τὸ πρωῒ ὁ Δῆμος Κηφισίας τελείως παράνομα κατέλαβε και περιέφραξε ἰδιόκτητη ἔκταση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὸν «Κοκκιναρᾶ» Νέας Πεντέλης. Ἡ ἐνέργεια αὐτὴ εἶναι ἐντελῶς ἀυθαίρετη και παράνομη διότι, ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία τόσο μὲ τὸν προηγούμενο Δήμαρχο, ὅσο κατ' ἀρχὴν και μὲ τὸν σημερινό, εἶχε συμφωνήσει νὰ παραχωρήσει τὴν ἔκταση αὐτὴ στὸν Δῆμο Κηφισίας γιά τὴν δημιουργία Κοιμητηρίου, ὑπὸ ὄρους, ἐν τούτοις ὁ σημερινὸς Δήμαρχος, χωρὶς νὰ ἀπαντήσει στὴ γραπτὴ πρόταση τῆς Ἐκκλησίας, προέβη στὴ παράνομη αὐτὴ ἐνέργεια, μὲ συνέπεια τὴ δημιουργία δυσμενῶν ἐντυπώσεων στοὺς μὴ γνωρίζοντες. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ ὑπενθυμίσει στὸν Δήμαρχο ὅτι ὑπάρχουν Σύνταγμα και νόμοι και ὅτι οἱ ἀυθαίρεσιες και παρανομίες δὲν ἐπιτρέπονται σὲ κοινωνία εὐνομούμενη».

(Ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

λικές εἶναι ιδιαίτερα ζωτική γιὰ μᾶς σήμερα.

Πρὶν προχωρήσουμε στὸν ἐπιλεκτικὸ θὰ λέγαμε σχολιασμὸ τῶν περισσοτέρων δημοσιευμάτων, μεταφέρουμε τὸν πίνακα περιεχομένων τοῦ τόμου γιὰ πληρέστερη ἐνημέρωση τοῦ ἀναγνώστη: εὐχαριστίες τοῦ ἐκδότη (σ. 6), *Μητροπολίτου Πισιδίας Μεθοδίου*: Στροφή πρὸς τὴν ἔνωση μὲ τοὺς ORIENTALS (σ. 7-350), *Παναγιώτου Γ. Φούγια*: Τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα δύναμη γιὰ τὴν ἐπιβίωση τοῦ Γένους «καὶ τῆς Ἐκκλησίας μας» (σ. 351-381), *Θεολόγου Παναγιωτίδου* (†): Ὁ ἐν Ρωσίᾳ Ἑλληνισμὸς (σ. 382 - 409), *O T T O F. A. M E I N A R D U S*: ASPECTS OF THE POPULAR RELIGION IN THE LIGHT OF THE PRESENT COPTIC RENAISSANCE (σ. 410 - 435), *Τοῦ Ἰδίου*: ABOUT THE COCTION AND CONSECRATION OF THE HOLY MYRON IN THE COPTIC CHURCH (σ. 436 - 445), Προσφώνησις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου, Πρὸς τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην τῶν Κοπτῶν κ.κ. Σεγούντα (σ. 446 - 447), *S E B A S T I A N B R O C K*, THE SYRIAN ORTHODOX REACTION TO THE COUNCIL OF CHALCEDON: JACOB OF SERUGH'S HOMILY ON THE COUNCIL OF CHALCEDON (σ. 448 - 459), *RICHARD PANKHURST*: THE ETHIOPIAN TABOT, OR ALTARSLAB, AND THE MANBARA TABOT, OR ALTAR: A BRIEF NOTE (σ. 460 - 464), *Παναγιώτου Γ. Φούγια*: Προοπτικὲς γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ Διασπορά (σ. 465 - 478), *Μητροπολίτου Ζιχωνῶν καὶ Νευροκοπίου Σπυρίδωνος*: Ἡ Ἁγία Γραφή καὶ ἡ Ἑλληνικότητα τῆς Μακεδονίας (σ. 479 - 485), Ἀπὸ τὴν χειροτονία τοῦ Καθηγητοῦ Θεοδώρου Ζήση (σ. 486 - 498), *G E O R G E D. D R A G A S*: THE RAPPROACHMENT OF THE ORTHODOX CATHOLIC CHURCH AND THE ORIENTAL ORTHODOX CHURCHES A PERSONAL ORINION FROM A PATRISTIC POINT OF VIEW (σ. 499-508), *OINOUSIAN MARITIME MUSEUM* (σ. 509 - 514), *Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον*, Μέρους πρῶτον: *Μητροπολίτου Φιλαδέλφειας Μελίτωνος*: Ὁ Ποιμὴν ὁ Καλὸς (517 - 524), *Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνης Βαρθολομαίου*: Χαιρετισμὸς κατὰ τὸ γεῦμα μετὰ τὸν ἐνταφιασμὸν τοῦ ἀειδύμου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου (σ. 525 - 526), Μέρους Δεύτερον: *Μητροπολίτου Πέργης Εὐαγγέλου*, Λόγος προσαγορευ-

τήριος εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Βαρθολομαῖον Α' (σ. 527 - 531), Λόγος ἐνθρονιστήριος τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. *Βαρθολομαίου Α'* (σ. 533 - 541), Πρόποσις τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου Α' κατὰ τὸ μετὰ τὴν ἐνθρόνισιν Αὐτοῦ παρατεθὲν γεῦμα (σ. 542 - 543), Μέγα Μήνυμα (σ. 544), Εὐχαριστία (σ. 544), Μέρους Τρίτον: Ἡ Θρονική Ἐορτὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Ὁμιλία τοῦ Μητροπολίτου Σεβαστείας Δημητρίου (σ. 545 - 548), Προσφώνησις τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου πρὸς τὴν ἀντιπροσωπεῖαν τῆς Ρωμιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας (σ. 549 - 552), *SPEECH OF HIS EMINENCE EDWARD IDRIS CARDINAL CASSIDY* (σ. 553 - 555), Ἐπιστολὴ τῆς Αὐτοῦ Ἀγιότητος τοῦ Πάπα Ἰωάννου Παύλου Β' πρὸς τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην (σ. 556 - 557), Δωρεῆς Ἰωάννου καὶ Δώρας Κριτικοῦ (σ. 560), Εὐφροσύνη Μ. Παντελιᾶ. Νεκρολογία (σ. 566), *Χρήστου Ε. Γιαννοῦλα*, Γενικὸν Εὐρετήριο (σ. 567 - 618) καὶ Περιεχόμενα (ἀναγράφεται ὁ πίνακας Εἰκόνων καὶ Χαρτῶν) (σ. 619 - 622).

Ἐπιστέγασμα τῶν διεκκλησιαστικῶν μελετῶν τοῦ Σεβασμιωτάτου ἀποτελεῖ ἡ μελέτη: Στροφή πρὸς τὴν ἔνωση μὲ τοὺς ORIENTALS, Ἐκκλησιαστικὲς καὶ Θεολογικὲς ἐπαφὲς μεταξὺ τῶν δύο Οἰκογενειῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἧτοι τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ORIENTAL ORTHODOX CHURCHES. Ὅπως καὶ ὁ ἴδιος ὁ συγγραφέας ἀναφέρει στὴν εἰσαγωγή του (σ. 17), ἡ μελέτη αὐτὴ ἀποτελεῖ συμπλήρωμα καὶ ὀλοκλήρωση τῶν προγενεστέρων προσπαθειῶν του γιὰ τὴ διερεύνηση τῶν σχέσεων τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Ὁ συνεχὴς θεολογικὸς διάλογος, παρὰ τὰ πολλὰ καὶ ἐπίμαχα θέματα ποῦ κατὰ καιροὺς προβλήθησαν ἀπὸ τὶς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίες, προώθησε ἀρκετὰ τὶς σχέσεις τῶν Ἐκκλησιῶν μὲ πνεῦμα ἀδελφωσύνης καὶ ἀγάπης. Τὸ ὅτι μέχρι σήμερα δὲν ἐπετεύχθη τὸ προσδοκώμενον δὲν εἶναι τῆς παρουσίας νὰ ἐξετασθεῖ.

Ἡ μελέτη παρουσιάζει τὴν παρακάτω δομὴ: Πρόλογος (σ. 9-14), Εἰσαγωγή (σ. 17-25), Προθεωρία (σ. 26-35), AN INTRODUCTION IN ENGLISH (σ. 36-51), Μέρους πρῶτο: Οἱ διαμορφωτὲς τῶν Χριστολογικῶν Ὁρῶν (σ. 53 - 74), Μέρους Δεύτερο: Ὁ Θεολογικὸς καὶ Ἐκκλησιαστικὸς Διάλογος (σ. 75 - 176), Μέρους τρίτο: Πανορθόδοξες διασκέψεις, Ἡ στροφή τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τοὺς ORIENTALS (σ. 177 - 229), Μέρους τέταρτο, Ἡ Μεικτὴ

Συνέλευσις τὸ 1985 - Ἀναθέματα καὶ Συνοδικὲς ἀποφάσεις (σσ. 231 - 275), Μέρους πέμπτο: Παράρτημα Πρῶτο, THE DIALOGUE BETWEEN THE ORTHODOX AND ORIENTAL CHURCHES (σσ. 276-298), Παράρτημα Δεύτερο, SUD - COMMITTEES (σσ. 299 - 314), Παράρτημα Τρίτο, Ἡ Ὁργάνωσις τῶν Ἀνατολικῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν (σσ. 315 - 319), Ἐπιλεγόμενα (σσ. 321 - 326), Πηγῆς καὶ Βοηθήματα (σσ. 327 - 350), Συμπλήρωμα (σ. 350). Χωρὶς νὰ προδοῦμε σέ κριτικὴ ἐνημέρωση τῶν ὄσων ὁ συγγραφέας ἱστορικὰ παρουσιάζει, ἐπισημαίνουμε ἐκεῖνα ποὺ ὁ ἴδιος ἀναφέρει στὶς σελίδες 214 - 216 γιὰ τὴν παραποίηση τῶν γεγονότων καὶ τὴν προσοχὴ ποὺ πρέπει νὰ ἐπιδεικνύεται ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἀντιπροσωπεύουν τὸ διάλογο μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν Ἐκκλησιῶν.

Θὰ σταθοῦμε γιὰ λίγο στὶς μελέτες τοῦ κ. Παναγιώτη Γ. Φούγια, οἱ ὁποῖες καὶ θεμελιώνουν τὶς γυνεχεῖς ἀντιλήψεις τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, ποὺ ἐξακολουθοῦν μέχρι σήμερα νὰ πιστεύουν στὴ δύναμι τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ πρώτη μελέτη ὀριοθετεῖ τὸ μέγεθος τῆς προσφοράς ποὺ συντελέστηκε μὲ τὴν καλλιέργεια τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ συνεχίστηκε στὸ Βυζάντιο καὶ στὴ μακραίωνη Τουρκικὴ δουλεία. Τὰ φωτισμένα πρόσωπα ἔξω καὶ μέσα τοῦ Ἑλληνισμοῦ κράτησαν γιὰ αἰῶνες τὴ δάδα, ποδηγετώντας στὴν πίστη καὶ στὴν ἀγάπη τῆς Πατρίδας. Ἡ παιδεία συνταιριασμένη μὲ τοὺς πόθους τῆς ἐλευθερίας πέτυχε νὰ κρατήσῃ παρὰ τὶς ἀντίξοες περιστάσεις, αὐτὸ ποὺ μὲ θυμασμό καὶ ὑπερηφάνεια μέχρι σήμερα ὀνομάζουμε Ἑλλάδα. Μέσα σὲ λίγες σελίδες ὁ συγγραφέας κατῳρθώσε νὰ μᾶς χαρίσῃ μιὰ ὀλοκληρωμένη μελέτη γιὰ τὴ λειτουργικότητα τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων στοὺς αἰῶνες ποὺ πέρασαν. Σχετικὰ μὲ τὰ ἀναφερόμενα γιὰ τὴ Συναϊτικὴ Σχολὴ Χάνδακος, θὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ τὸν παραπέμψω στὴν ἀνακοίνωση τοῦ καθηγητοῦ Νικολάου Β. Τωμαδάκη στὸ Στ' Διεθνὲς Κρητολογικὸ Συνέδριο (βλ. Ἡ δὴθεν Συναϊτικὴ Σχολὴ Χάνδακος καὶ ἡ προσπάθεια τοῦ Μαξίμου Μαργουνίου πρὸς ἴδρυσιν Φροντιστηρίου διὰ τοὺς Ὁρθοδόξους ἐν Κρήτῃ, ἀνάτυπο ἀπὸ τὰ Πεπραγμένα Στ' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου, τόμος Β', Χανιά 1991, σσ. 621 - 652).

Καὶ παλαιότερα ὁ κ. Φούγιας ἀσχολήθηκε μὲ τὸ θέμα τῆς Διασποράς, διατυπώνοντας μὲ ἐπιτυχία τὶς ἀπόψεις του γιὰ τὴ λύση τοῦ προβλήματος τῆς ἐκπαίδευσης τῶν νέων (βλ. Ὁ ρόλος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας τῆς διασποράς στὴν Ἐκπαίδευση τῶν Ἑλληνοπαίδων τοῦ Ἐξωτερικοῦ, στὸ Ἀξῶμη - Θυάτειρα, Ἀ-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις α) τῶν ἀρθρῶν 38, παραγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν. Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 2799/16.12.82 Ἀπόφασιν ἡμῶν καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ ἱ. ναῶ

Κοιμήσεως Θεοτόκου - Φανερωμένης Χολαργοῦ, καλοῦμεν τοὺς θυλομένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 34/ια' τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10ῃ Αὐγούστου 1992

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

φιέρωμα εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρετανίας Μεθόδιον, 1985, THEATIRA HOUSE, LONDON W. 2, σσ. 367 - 388). Σήμερα ἐπανέρχεται καὶ πάλι προσδιορίζοντας τὶς προσοπτικὰς ποὺ πρέπει νὰ ἀκολουθηθοῦν στὸ καυτὸ αὐτὸ θέμα. Οἱ σκέψεις του ἀποκρυσταλλωμένες ὀριοθετοῦν τὰ μέτρα ποὺ πρέπει σύντομα νὰ παρθοῦν, ἂν θέλωμε νὰ προφυλάξωμε τοὺς νέους ἀπὸ τὴν ἀλλοτριώσιν τους.

Ἡ ἀναδημοσίευση τῆς μελέτης τοῦ Θεολόγου Παναγιώτη Δίου γιὰ τὸν Ἑλληνισμό τῆς Ρωσίας, ἡ ὁποία ἀπὸ τὸ 1919 εἶχε δεῖ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητας, εἶναι σήμερα ἐπίκαιρος μετὰ καὶ τὸν ἐπαναπατρισμό τῶν Ἑλλήνων Ποντίων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν ποὺ μέχρι τώρα παραμένουν ἐκεῖ. Καὶ τότε ἔπρεπε καὶ τώρα πρέπει νὰ προσεχθεῖ τὸ θέμα τῶν Ἑλλήνων ποὺ ζοῦν στὶς Δημοκρατίες τῆς Κοινοπολιτείας. Τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας πρέπει πάση θυσίᾳ νὰ ἐνταθεῖ.

Καὶ «κλείνω» μὲ τὴν ἐπισήμανση τῆς συζητήσεως γιὰ τὴν Ἑλληνικότητα τῆς Μακεδονίας ποὺ ἔλαβε χώρα στὴν ΕΤ 3 τῆς Θεσσαλονίκης, μεταξὺ τοῦ Κοσμήτορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Γιούλτση, τοῦ καθηγητοῦ τῆς ἰδίας Σχολῆς κ. Γαλάνη καὶ τοῦ Μητροπολίτου Ζιχγῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Σπυριδωνοῦ. Τὸ μέρος ποὺ δημοσιεύεται ἐδῶ εἶναι αὐτὸ ποὺ ἀναφέρεται στὶς σκέψεις τοῦ Σεβασμιωτάτου μὲ θέμα «Ἡ Ἀγία Γραφή καὶ ἡ Ἑλληνικότητα τῆς Μακεδονίας».

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΥΚ. ΦΟΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 590/1977 περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰς τῶν Κανονισμῶν 5)1978 καὶ 12) 1980 προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν θέσιν Πρωτοσυγκέλλου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱεράς Μητροπόλεως, καλοῦμεν τοὺς ἐνδιαφερομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα, ὅπως ἐντὸς εἰκοσαήμερου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Νεαπόλει τῇ 16ῃ Ἰουλίου 1992

† Ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Γυθείου καὶ Οἰτύλου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἁγίου Γεωργίου Πλατάνου, 2) Ἁγίου Δημητρίου Νυφίου, 3) Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἁγίας Σοφίας, 4) Ἁγίου Γεωργίου Κουτήφαρι, 5) Κοιμήσεως Θεοτόκου Λοσνάς, 6) Ἁγίου Γεωργίου Πύργου Λεύκτρου, 7) Ἁγίας Τριάδος Στούπας, 8) Κοιμήσεως Θεοτόκου Προσηλίου Λακωνίας καὶ 9) Ἁγίων Θεοδώρων Σελεγουδίου,

καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Γυθείῳ τῇ 23ῃ Ἰουλίου 1992

† Ὁ Γυθείου καὶ Οἰτύλου ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Μεσσηνίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Πύλας, καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Καλαμάτῃ τῇ 28ῃ Ἰουλίου 1992

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Κεφαλληνίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις α) τῶν ἄρθρων

38 παρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν. Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀρ. 761 ἀρ. πρωτ. 922/30.7.92 Ἀπόφασιν ὑμῶν, περὶ συστάσεως ὀργανικῆς θέσεως Διακόνου εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν ἑνοριακὸν ἰ. ναὸν

Εὐαγγελιστρίας - Ἀναλήψεως Ἀργοστολίου, καλοῦμεν τοὺς θουλομένους ἵνα καταλάβωσιν τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34/1α τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀργοστολίῳ τῇ 30ῃ Ἰουλίου 1992

† Ὁ Κεφαλληνίας ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ἱερά Μητρόπολις Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων

ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΘΕΣΠΙΣΜΑ

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ α λ ε ῖ τὸν Αἶδεσ. Ἱερέα Κωνσταντῖνον Ἀπ. Ψαρρῆν, ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως προσέληθῃ εἰς τὸ Γραφεῖον ἡμῶν καὶ παρουσιασθῇ αὐτοπροσώπως τὴν 5ῃν τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1992 καὶ ὥραν 9ῃν π.μ. ἵνα δικασθῇ ἐπὶ Κανονικοῖς παραπτώμασι.

Ἐν Καρδίτῃ τῇ 10ῃ Αὐγούστου 1992

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

† Ὁ Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων ΚΛΕΟΠΑΣ

Ἱερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἁγίων Ἀναργύρων Πορταριάς, 2) Ἁγίας Παρρασκευῆς Βόλου,

καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Βόλῳ τῇ 19ῃ Αὐγούστου 1992

† Ὁ Δημητριάδος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ζακύνθου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις α) τῶν ἄρθρων 38, παράγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν. Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 καὶ προκειμένου ἵνα

προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ Ι. ναῶ

Ἁγίας Τριάδος, πόλεως Ζακύνθου, καλοῦμεν τοὺς θουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακοδικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34/16' τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ζακύνθῳ τῆ 25ῃ Αὐγούστου 1992

† Ὁ Ζακύνθου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἱερὰ Μητρόπολις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας

Κενῆς οὔσης μιᾶς θέσεως Ἱεροκήρυκος τοῦ Νόμου 817/1978 τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν αὐτῆς συμφώνως τῷ ἀνωτέρῳ Νόμῳ, καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα ὅπως ἐντὸς εἰκοσαήμερου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν αἰτήσεις καὶ τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Κυπαρισίᾳ τῆ 17ῃ Αὐγούστου 1992

† Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Πατρῶν

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν α) Ἀγ. Γεωργίου Λάγκουρα Πατρῶν (δύο θέσεις), β) Ἀγ. Παρασκευῆς Πλατανόθρυσης, γ) Ἀγίων Θεοδώρων Ἐλαιοχωρίου, δ) Ἀγίου Δημητρίου Σκιοέσσης Πατρῶν, ε) Ἀγ. Γεωργίου Καλουσίου καὶ Ἀγ. Βαρβάρας Πατρῶν (Διακόνου), καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Πάτραις τῆ 27ῃ Αὐγούστου 1992

† Ὁ Πατρῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Λάμπης καὶ Σφακίων

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 4)1992 Πράξεώς μας προκηρυσσομεν τὴν Ἐφημεριακὴν θέσιν «Ἁγίας Κυριακῆς» Παλαιολούτρων Ἀγίου Βασιλείου καὶ προσκαλοῦμε τοὺς θουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα νὰ τὴν καταλάβωσιν, ὅπως ἐνεργήσουσιν κατὰ Νόμον διὰ τὰ περαιτέρω.

Σπήλι τῆ 4ῃ Μαΐου 1992

† Ὁ Λάμπης καὶ Σφακίων ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

« Ε Κ Κ Λ Η Σ Ι Α »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Τηλ. 72.18.308, Fax 72.26.597

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μεγάρων καὶ Σαλαμῖνος ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

† Ὁ Λήμνου ΙΕΡΟΘΕΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμολ. Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἄρχων Διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου

τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας

Σ Υ Ν Δ Ρ Ο Μ Α Ι

A) Ἐσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 300 ἐτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 20 ἐτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ἐγκύκλιος παρανετική, Μνήμη Μικρᾶς Ἀσίας (1922 - 1992).

Ἡ Δ. Ι. Σύνοδος τῆς 136ης περιόδου (1.9.92 - 31.8.93). Μέλη - Σύνδεσμοὶ τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν.

Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου. Ἡ σημασία τῆς εἰς Ἑλλάδα ἐπισκέψεως τοῦ Μακ. Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλεξίου Β'.

Ι. Μ. Χατζηφώτη, Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Πατριάρχου Μόσχας κ. Ἀλεξίου Β' στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος (17-26 Ἰουνίου).

Μητροπολίτου Θήρας Παντελεήμονος, Εἰσήγησις τοῦ Σύρου Φιλαρέτου (†), περὶ Ἐσωτερικῆς Ἱεραποστολῆς.

Πίναξ ὑποψηφίων διὰ τὸν κατάλογον ἐκλογίμων Ἀρχιερέων.

Ἡ ὑποδοχὴ τοῦ Σεβ. Ἐλβετίας κ. Δαμασκηνοῦ ὡς ἀντεπιστέλλοντος μέλους τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Δημ. Β. Γιόνη, Τὸ πατριαρχικὸ στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Βουλγαρίας.

Ἀρχιμ. Νικ. Ι. Πρωτοπαπᾶ, Οἱ σφαιρισθέντες ὡσεὶ ἄρνες Ἀρχιερεῖς καὶ Ἱερεῖς τῆς Μ. Ἀσίας.

Ἀρχιμ. Ἱεροθέου Βλάχου, Ὁ Θεός, ὡς Παράδεισος καὶ Κόλασις.

Ἀρχιμ. Μανασίου Βαρελά, Τρεῖς Ἐπίσκοποι κοινωνικοὶ ἐργάτες.

Τὰ νέα ἀναλυτικὰ προγράμματα τοῦ μαθήματος τῶν Θερησκευτικῶν μετὰ τὴν ἐγκρισιν τῆς Ἐκκλησίας.

Πρωτοπρ. Ἀντωνίου Ἀλεξίξοπουλου, Εἰσβολὴ τῶν αἱρέσεων καὶ τῆς παραθρησκείας στὶς χώρες τοῦ Ἀνατ. Συνασπισμοῦ.

Ἰωάννου Δ. Μποργάτσου, Αἱ ἀπόψεις τοῦ Κων. Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων περὶ τῆς Τετραφωνίας καὶ τοῦ Λεσβίου συστήματος.

Νικ. Δρατσέλλα, Ὁρθοδοξία καὶ Πληροφορικὴ.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Παράρτημα.